

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Č. j. 2008/29676 - 413

Věc:

Analýza vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti v roce 2007

Obsah:

- I. Úvod
 - II. Zaměstnanost
 - III. Nezaměstnanost
 - IV. Politika zaměstnanosti
 - V. Mezinárodní srovnání
 - VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti
- Přílohy

duben 2008

ANALÝZA VÝVOJE ZAMĚŠTNANOSTI A NEZAMĚŠTNANOSTI V ROCE 2007

I.	Stručný vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti	1
II.	Zaměstnanost	6
1.	Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2007	6
2.	Sektorová a odvětvová struktura zaměstnanosti	14
3.	Vzdělanostní struktura zaměstnanosti	16
4.	Zaměstnanost cizinců	17
5.	Insolvence.....	19
III.	Nezaměstnanost	21
1.	Vývoj nezaměstnanosti v roce 2007	21
2.	Toky nezaměstnanosti	26
3.	Struktura uchazečů o zaměstnání.....	30
4.	Regionální nezaměstnanost	46
IV.	Politika zaměstnanosti	51
1.	Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2007	51
2.	Výdaje na politiku zaměstnanosti.....	53
3.	Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce.....	55
4.	Vyhodnocení realizace APZ v roce 2007	63
5.	Systém investičních pobídek	64
6.	Cílené programy k řešení zaměstnanosti.....	68
7.	Projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3.....	69
V.	Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti	75
VI.	Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti	81

Metodické poznámky
Seznam použitých zkratk

Přílohy

Zdroj dat: MPSV (pokud není uvedeno jinak)

I. Stručný vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti

V roce 2007 bylo v české ekonomice podle Výběrových šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) v průměru **4 922,0 tisíc zaměstnaných osob**, což je ve srovnání s rokem 2006 o **93,9 tisíc zaměstnaných osob více**. V relativním vyjádření to znamená meziroční nárůst o 1,9 %, tj. vyšší než v roce 2006, kdy meziroční nárůst představoval 1,3 %. Zaměstnanost roste od počátku roku 2004 a její úroveň v roce 2007 je **nejvyšší průměrnou roční hodnotou od roku 1997**. V jednotlivých čtvrtletích roku 2007 **se meziroční nárůsty zvyšovaly**: v 1. čtvrtletí 2007 vzrostla zaměstnanost meziročně o **79,8 tisíc osob (1,7 %)**, ve 2. čtvrtletí o **88,0 tisíc osob (1,8 %)**, ve 3. čtvrtletí o **102,5 tisíc osob (2,1 %)**, ve 4. čtvrtletí o **105,5 tisíc osob (2,2 %)**. Zaměstnanost **ve 4. čtvrtletí 2007 dosáhla 4 967,2 tisíc osob**, byla to nejvyšší zaměstnanost zaznamenaná čtvrtletními šetřeními **od poloviny roku 1996**. Růst zaměstnanosti byl ovlivněn především pokračujícím zvyšováním ekonomického výkonu (hrubý domácí produkt v roce 2007 reálně vzrostl o 6,5 %).

Zaměstnanost žen dosáhla hodnoty **2 115,9 tisíc**. Na nárůstu celkové zaměstnanosti se ženy podílely pouze necelou třetinou, proto **podíl žen na zaměstnanosti je poklesl na 43,0 %**.

Růst zaměstnanosti se projevil **především ve skupině zaměstnanců**, jejichž počet **se v roce 2007 zvýšil** proti předchozímu roku o **79,2 tisíc na 4 111,2 tisíc osob**. **Vzrostl i počet podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), a to o **16,8 tisíc na 796,0 tisíc osob, především nárůstem počtu podnikatelů bez zaměstnanců** (o 31,5 tisíc). Z kategorií zahrnutých do podnikatelské sféry **klesl počet podnikatelů se zaměstnanci** (o 11,9 tisíc na 184,0 tisíc osob) i počet pomáhajících rodinných příslušníků (to o 2,7 tisíc na 29,8 tisíc osob). Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o opačný trend – v roce 2006 vzrostla kategorie podnikatelů nárůstem podnikatelů se zaměstnanci. **Podíl podnikatelů na celkové zaměstnanosti** je v ČR ve srovnání s ostatními zeměmi EU stále **nadprůměrný**.

Vzrostl počet osob pracujících ve svém hlavním zaměstnání **na plnou pracovní dobu** (o 92,4 tisíc) **na 4 565,3 tisíc osob**. Zároveň **mírně vzrostl** i počet osob pracujících **na zkrácenou pracovní dobu** (o 3,9 tisíc) **na 245,9 tisíc osob** a jejich **podíl na celkové zaměstnanosti představuje pouze 5,0 %**.

Zaměstnanost v roce 2007 **poklesla opět pouze v primárním sektoru**, a to **o 5,5 tisíc osob**. **Podíl** tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **se snížil na 3,6 %**. Na nárůstu celkové zaměstnanosti se v absolutním vyjádření téměř shodně podílel sekundární (průmysl a stavebnictví) a terciární sektor. Počet zaměstnaných **v sekundárním sektoru se zvýšil o 49,9 tisíc osob**, podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti **vzrostl na 40,2 %**. **Průmysl** jako celek zaznamenal **opět nárůst** zaměstnanosti, a to **o 39,4 tisíc osob**, ale tento nárůst ve srovnání s nárůstem v roce 2006 (o 71,7 tisíc osob) nebyl tak výrazný. Zaměstnanost rostla hlavně díky **zpracovatelskému průmyslu** (nárůst o 44,0 tisíc osob), zejména v odvětvích spojených s výrobou automobilů. Relativní **zastoupení průmyslu** v sektorové struktuře se zvýšilo na **31,1 %**. Ve **stavebnictví**, po poklesu v roce 2006, přibýlo v roce 2007 **10,5 tisíc zaměstnaných osob** a **podíl** stavebnictví mírně **vzrostl na 9,1 %**, tj. o 0,1 p.b.. **Podíl sekundárního sektoru** na zaměstnanosti **v ČR představuje nejvyšší hodnotu ze všech států EU** (viz Mezinárodní srovnání). **V terciárním sektoru vzrostl počet zaměstnaných osob o 49,5 tisíc**, ale **podíl** na celkové zaměstnanosti **se mírně snížil na 56,2 %**.

Z regionálního hlediska byl **nárůst zaměstnanosti ve všech krajích kromě Ústeckého**, kde zaměstnanost mírně poklesla.

V postavení zaměstnanců pracovalo ke konci roku 2007 v České republice **240,2 tisíc cizích státních příslušníků**. Jejich počet meziročně vzrostl o 29,8 %. Dalšíh **68,9 tisíc podnikalo** na základě živnostenského oprávnění. Cizí státní příslušníci **na pracovní síle** představují **5,6 %** a **na zaměstnanosti 6,3 %**.

Celková **míra zaměstnanosti** (obyvatelstva ve věku 15 – 64 let), jako důležitého ukazatele strategie zaměstnanosti EU, se zvýšila na hodnotu **66,1 %** a byla o 0,8 p.b. vyšší než v roce 2006. **Míra zaměstnanosti žen** vzrostla o 0,5 p.b. na **57,3 %**, míra zaměstnanosti **mužů** vzrostla o 1,1 p.b. na **74,8 %**, u **osob ve věku 55 - 64 let vzrostla na 46,0 %**, tj. o 0,8 p.b.

Po dlouhodobém nárůstu **počet ekonomicky aktivních obyvatel**, jež tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní, v meziročním srovnání **poklesl**. Tento pokles byl doprovázen **růstem zaměstnanosti a poklesem nezaměstnanosti**. **Pokles nezaměstnanosti** byl výraznější než v předchozím roce a v absolutním vyjádření pouze nepatrně **větší než růst zaměstnanosti**. V souladu s vývojem celkového počtu ekonomicky aktivních poklesla i míra ekonomické aktivity obyvatel ve věku 15 – 64 let na 69,8 %, tj. o 0,5 p.b., stejně jako obyvatel starších 15 let na 58,8 %.

Obecná míra nezaměstnanosti, podle výsledků VŠPS (ILO) **v průměru za rok 2007 dosáhla 5,3 %** a proti roku 2006 byla nižší **o 1,8 p.b.** **Průměrná míra registrované nezaměstnanosti** (vykazovaná MPSV na základě evidence uchazečů o zaměstnání na úřadech práce) činila v tomto období **6,6 %**, což představuje proti roku 2006 pokles **o 1,5 p.b., k 31. 12. 2007 dosáhla 6,0 %** a byla meziročně **nižší o 1,7 p.b.** Odchylná úroveň nezaměstnanosti vykazovaná MPSV a ČSÚ vyplývá zejména z jiného způsobu zjišťování a odlišného vymezení nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a registrovaných uchazečů o zaměstnání (viz Metodické poznámky).

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání registrovaných na úřadech práce v roce 2007 činil 392,8 tisíc osob, v roce 2006 jich bylo na ÚP evidováno v průměru 474,8 tisíc. Počet registrovaných osob poklesl z 448,5 tisíc k 31. prosinci 2006 na **354,9 tisíc k 31. prosinci 2007, tj. o 93,7 tisíc osob** (což je přibližně stejně jako meziroční nárůst zaměstnanosti). Úroveň nezaměstnanosti v roce 2007 byla **nejnižší od roku 1998.**

Počet volných pracovních míst hlášených na úřadech práce se podstatně zvýšil, v roce 2007 dosáhl **v průměru hodnoty 122,0 tisíc.** Počet hlášených volných míst vzrostl z **93,4 tisíc** na konci roku 2006 **na 141,1 tisíc k 31. 12. 2007.** V souladu s popsáním vývojem počtů uchazečů o zaměstnání a volných pracovních míst se v roce 2007 zlepšil i ukazatel **počtu uchazečů na 1 VPM** - měl v průměru hodnotu **3,2**, což je o 2,6 uchazeče na jedno VPM méně než před rokem.

Pohyb nezaměstnaných do a z evidence úřadů práce byl v roce 2007 nižší, přesto nadále intenzivní. Snížil se počet **nově hlášených uchazečů** o zaměstnání (nově hlášení v roce 2006 - 610,7 tisíc, v roce 2007 - 558,5 tisíc) i počet těch, kteří **z evidence odešli** (v roce 2006 - 672,6 tisíc, v roce 2007 - 652,2 tisíc). **Počet uchazečů o zaměstnání vyřazených pro neplnění součinnosti s úřadem práce**, jako důsledek zákona o zaměstnanosti účinného od října 2004, **byl vysoký - 97,2 tisíc osob** (vyšší než v roce 2006, kdy bylo z tohoto důvodu vyřazeno 87,0 tisíc osob).

Z rizikových skupin **absolutně poklesl počet osob se zdravotním postižením (OZP)**, a to o 6,1 tisíc - **k 31. 12. 2007** jich bylo v evidenci ÚP **65,2 tisíc**, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání ale vzrostl z 15,9 % na konci prosince 2006 na **18,4 %.**

Pokračoval absolutní **pokles nezaměstnanosti osob starších 50 let** (meziroční pokles o 12,9 tisíc, ale **jejich podíl** na celkové nezaměstnanosti **vzrostl** z **27,1 %** na konci roku 2006 na **30,6 %**, což **ovlivnili uchazeči starší 55 let**, z nich zejména starší 60 let).

Mírně se zvýšilo průměrné **zastoupení žen** mezi uchazeči o zaměstnání (z 53,2 % v prosinci 2006 na **53,9 % v prosinci 2007**), přičemž absolutní **počet žen** – uchazeček o zaměstnání poklesl ke stejnému datu z **238,7 tisíc** na **191,2 tisíc**.

Nárůst relativního zastoupení OZP, věkově starších osob a žen odráží pomalejší pokles jejich počtu ve srovnání s poklesem celkové nezaměstnanosti.

Stejně poklesl i počet dlouhodobě nezaměstnaných (déle než 12 měsíců), a to o 48,0 tisíc, zároveň **se** poměrně výrazně **snížilo** i jejich zastoupení v celkovém počtu uchazečů z 41,2 % k 31. 12. 2006 na **38,6 %** v prosinci 2007.

Z hlediska dosaženého vzdělání poklesly počty všech skupin uchazečů o zaměstnání, nejpočetněji zastoupeni jsou stále **vyučení** uchazeči – **39,4 %** všech uchazečů (počet i podíl uchazečů s tímto vzděláním zaznamenal největší pokles), a dále uchazeči **bez ukončeného vzdělání nebo se základním vzděláním** – **31,6 %**.

Jako pozitivní lze hodnotit další snížení počtu (54,8 tisíc, meziroční snížení o 23,7 tisíc) **i podílu osob mladších 25 let (pokles z 17,5 % na 15,4 %)** v evidenci úřadů práce. Důvodem je demografický vývoj, vyšší počty studujících, ale i rostoucí zájem zaměstnavatelů o mladé lidi nebo péče úřadů práce (uplatňování individuálních akčních plánů). **Počet absolventů a mladistvých po ukončení školy se meziročně snížil** z 32,0 tisíc ke konci prosince 2006 na **22,7 tisíc** k 31. 12. 2007.

Další pozitivní skutečností je **pokles míry nezaměstnanosti ve všech krajích ČR**. Nejvíce se míra nezaměstnanosti **snížila v Moravskoslezském (o 3,0 p.b.), Ústeckém (o 2,8 p.b.) a Olomouckém kraji (o 2,3 p.b.)**, tj. v krajích, které patří spolu s Karlovarským a Jihomoravským mezi 5 krajů s nejvyšší nezaměstnaností. I když velké **regionální rozdíly přetrvávají** i nadále, **rozdíl** mezi mírou nezaměstnanosti **v okresech s nejvyšší a nejnižší nezaměstnaností se snížil o 3,6 p.b.** **Nejvyšší** míra nezaměstnanosti byla k 31. 12. 2007 v okrese **Most** (15,5 %, meziroční pokles o 4,0 p.b.), naopak **nejnižší** byla v okrese **Praha-západ** (1,6 %).

V roce 2007 pokračoval nárůst nabídky práce (zvýšení zaměstnanosti a vyšší počet volných pracovních míst), zrychlil se pokles poptávky (nezaměstnanosti).

Přesto přetrvává **strukturální charakter nezaměstnanosti, který brání jejímu dalšímu výraznějšímu snižování**. Zaměstnavatelé nabízejí volná pracovní místa, ale nenacházejí vhodné zaměstnance disponující odpovídající praxí a vzděláním. Na zmírnění těchto nerovností se částečně orientuje politika zaměstnanosti. Dalším předpokladem je i zvýšení profesní a územní mobility.

II. Zaměstnanost

1. Stav a vývoj zaměstnanosti v roce 2007

Pro analýzu zaměstnanosti byly použity údaje z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS - ČSÚ)¹, vypočtené jako průměr celkové zaměstnanosti v národním hospodářství v roce 2007, resp. 2006.

Ekonomická aktivita obyvatel ČR ve věku 15 a více let

tab. č. 1

	2006			2007			rozdíl 2007 - 2006			Index 07/06
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	
	v tisících			v tisících			v tisících			
Populace 15+ celkem	8773,4	4246,5	4526,9	8845,0	4287,2	4557,8	71,6	40,7	30,9	100,8
z toho: 15 – 64	7307,1	3671,0	3636,1	7346,7	3696,0	3650,7	39,6	25,0	14,6	100,5
Ekonomicky aktivní celkem (zaměst. a nezaměst.)	5199,4	2911,1	2288,3	5198,3	2929,7	2268,6	-1,1	18,6	-19,7	100,0
z toho: 15 – 64	5139,2	2872,7	2266,5	5131,5	2887,5	2244,0	-7,7	14,8	-22,5	99,9
Zaměstnaní v NH	4828,1	2742,0	2086,1	4922,0	2806,1	2115,9	93,9	64,1	29,8	101,9
z toho: 15 – 64	4769,4	2704,4	2065,0	4855,9	2764,4	2091,5	86,5	60,0	26,5	101,8
55 - 64 let	633,0	398,4	234,6	661,6	410,3	251,3	28,6	11,9	16,7	104,5
Nezaměstnaní	371,3	169,1	202,2	276,3	123,6	152,7	-95,0	-45,5	-49,5	74,4
z toho: 15 - 64	369,8	168,3	201,5	275,6	123,1	152,5	-94,2	-45,2	-49,0	74,5
55 - 64 let	35,5	21,5	13,9	32,1	19,4	12,7	-3,4	-2,1	-1,2	90,6
Ekonomicky neaktivní celkem	3574,0	1335,4	2238,6	3646,7	1357,5	2289,2	72,7	22,1	50,6	102,0
z toho: 15- 64	2168,0	798,3	1369,7	2215,2	808,5	1406,7	47,2	10,2	37,0	102,2
55 - 64 let	732,1	249,5	482,6	744,4	258,4	486,0	12,3	8,9	3,4	101,7
řádní starobní důchodci	1830,2	640,3	1189,9	1914,9	675,3	1239,6	84,7	35,0	49,7	104,6
invalidní důchodci	267,0	138,4	128,6	246,8	133,9	112,9	-20,2	-4,5	-15,7	92,4
připravují se v učilišti	140,1	92,1	48,0	132,2	87,5	44,7	-7,9	-4,6	-3,3	94,4
studují na střední škole	382,0	170,4	211,6	394,2	177,2	217,0	12,2	6,8	5,4	103,2
studují na vysoké škole	265,5	130,1	135,4	287,5	138,1	149,3	22,0	8,1	13,9	108,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

V roce 2007 pokračoval růst počtu obyvatel nad 15 let (o 71,6 tisíc), především ve věkové skupině ve skupině 60 - 64 let (o 43,5 tisíc), 30 – 34 let (o 32,3 tisíc) a 35 – 39 let (25,5 tisíc), což ještě souvisí se dvěma silnými populačními vlnami - ze 70. let a poválečné, a dále ve skupině 65+ let (o 32,1 tisíc). Pokles byl

¹ některé údaje tudíž nemusí odpovídat hodnotám obdobných ukazatelů z jiných statistických zdrojů (např. ČSSZ - důchodci)

zaznamenán především u populace 25 - 29 let (o 29,9 tisíc) a dále ve skupině 45 – 49 let (o 17,8 tisíc).

Zároveň se zvýšil i počet osob v produktivním věku, ale počet ekonomicky aktivních osob (jež tvoří zaměstnaní a nezaměstnaní) zaznamenal v roce 2007 mírný pokles o 1,1 tisíc osob na 5 198,3 tisíc. V rámci ekonomicky aktivních osob výrazně poklesl počet nezaměstnaných osob – o 95,0 tisíc, který v absolutním vyjádření mírně převýšil i vysoký nárůst počtu zaměstnaných - zaměstnanost vzrostla o 93,9 tisíc osob. V mužské složce populace počet ekonomicky aktivních mužů vzrostl o 18,6 tisíc, přičemž byl registrován vyšší nárůst zaměstnaných. U žen byl patrný pokles ekonomicky aktivních o 19,7 tisíc osob, především poklesem nezaměstnaných (spojeným zejména ve vyšších věkových skupinách s odchodem do starobního důchodu).

Počet ekonomicky neaktivních osob, z nichž zejména osoby připravující se na povolání představují potenciální pracovní rezervu, vzrostl meziročně o 72,7 tisíc na 3 646,7 tisíc osob. Nárůst se projevil u mužů (o 22,1 tisíc osob) a výrazněji u žen (o 50,6 tisíc osob). Pozitivní nárůst byl zaznamenán opět ve skupině příprava na povolání (o 26,3 tisíc osob). V této skupině ekonomicky neaktivních již delší dobu vzrůstá především kategorie „studentů na vysoké škole“ (v roce 2007 o 22,0 tisíc osob), především žen. Nárůst zaznamenala i kategorie „studují na střední škole“ (o 12,2 tisíc osob). Naopak kategorie „připravují se v učilišti“ zaznamenala jako jediná meziroční pokles (o 7,9 tisíc osob).

Míra ekonomické aktivity (MEA), tj. počet EA ve věkové kategorii 15 – 64 let k počtu osob ve stejné věkové kategorii, v roce 2007 meziročně poklesla o 0,5 p.b. a činila 69,8 %. Míra ekonomické aktivity mužů (78,1 %) tradičně převyšuje míru ekonomické aktivity žen (61,5 %). Míru ekonomické aktivity vyšší než 90 % dosahují věkové skupiny 35 - 49 let (z hlediska pohlaví je MEA u mužů vyšší než 90 % ve věku 25 - 54 let, u žen je MEA nad 90 % pouze ve věkové kategorii 40 - 49 let).

V roce 2007 poklesla celková MEA 15+ o 0,5 p.b. na 58,8 % a pokles je rychlejší než v roce 2006 (o 0,1 p.b.), stejně jako u MEA 15 – 64 let. K nárůstu MEA došlo u obou pohlaví ve vyšších věkových kategoriích. Tento nárůst souvisí s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do důchodu. K poklesu došlo ve věkových kategoriích 15 - 24 let (v poklesu MEA této skupiny lze spatřovat pozitivní prvek – v důsledku nárůstu počtu osob připravujících se na své budoucí povolání) a 30 - 39 let (což souvisí s nárůstem počtu žen na mateřských dovolených).

Míra ekonomické aktivity podle věku (v %)

tab. č. 2

věkové skupiny	2006			2007		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	70,3	78,3	62,3	69,8	78,1	61,5
15 - 24	33,5	37,7	29,2	31,9	36,7	26,9
25 - 39	84,5	95,6	73,0	83,9	95,5	71,8
40 - 54	92,3	94,0	90,5	92,3	94,5	90,0
55 - 64	47,7	62,7	34,0	48,2	62,4	35,2
15+	59,3	68,6	50,5	58,8	68,3	49,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Z hlediska stupně dosaženého vzdělání měly ve sledovaném období tradičně nejvyšší MEA osoby s vysokoškolským vzděláním, naopak nejnižší MEA vykazovaly osoby se základním vzděláním.

MEA 15+ meziročně poklesla ve všech kategoriích podle dosaženého vzdělání. V kategoriích střední s maturitou a se základním vzděláním a bez vzdělání byl pokles MEA výraznější než ve vyšších vzdělanostních kategoriích.

Míra ekonomické aktivity podle dosaženého vzdělání (v %)

tab. č. 3

dosažené vzdělání	2006			2007		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Základní vzdělání a bez vzdělání	22,1	26,5	19,7	21,8	26,8	19,1
Střední bez maturity	67,2	75,4	56,0	66,1	74,8	54,2
Střední s maturitou	66,2	73,1	61,1	65,9	72,8	60,6
Vysokoškolské	77,2	80,8	72,6	77,0	80,8	72,2

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

V roce 2007 činil průměrný počet zaměstnaných ve všech sférách národního hospodářství 4 922,0 tisíc osob. Ve srovnání s rokem 2006 došlo k absolutnímu **nárůstu zaměstnanosti o 93,9 tisíc osob, v relativním vyjádření o 1,9 %**. Celkový nárůst zaměstnanosti byl ještě vyšší než v roce 2006, kdy zaměstnanost meziročně vzrostla o 1,3 % (v 1. čtvrtletí 2007 vzrostla zaměstnanost meziročně **o 79,8 tisíc osob** (1,7 %), ve 2. čtvrtletí **o 88,0 tisíc osob** (1,8 %), ve 3. čtvrtletí **o 102,5 tisíc osob** (2,1 %), ve 4. čtvrtletí **o 105,5 tisíc osob** (2,2 %).

Zaměstnanost se zvýšila především ve věkových skupinách 30 – 34 let (o 30,1 tisíc osob) a 60 – 64 let (o 27,4 tisíc osob), a to zejména v mužské složce populace.

Počet zaměstnaných představuje **55,6 % obyvatel ČR** starších 15-ti let (meziroční nárůst o 0,6 p.b.).

Zvýšení zaměstnanosti žen² se na nárůstu celkové zaměstnanosti podílelo necelou třetinou, v roce 2007 vzrostla zaměstnanost žen o 29,8 tisíc a **dosáhla 2 115,9 tisíc**, (zaměstnaných je 46,4 % žen starších 15-ti let). **Podíl žen na celkové zaměstnanosti** tak klesl na úroveň **43,0%** (o 0,2 p.b.).

Z regionálního hlediska byl **nárůst zaměstnanosti** nejvyšší **v Moravskoslezském a Jihomoravském kraji** (shodně 16,4 tisíc osob), **ve Středočeském kraji** (15,7 tisíc osob). Z porovnání odvětvové zaměstnanosti byl v Moravskoslezském kraji zaznamenán největší nárůst v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (o 7,0 tisíc osob). V Jihomoravském kraji a ve Středočeském kraji to bylo ve zpracovatelském průmyslu (o 10,8 tisíc, resp. o 10,5 tisíc osob). Mírný **pokles** zaměstnanosti byl zaznamenán pouze v **Ústeckém kraji** (o 1,5 tisíc osob).

Zaměstnanost a míra zaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR

tab. č. 4

	zaměstnanost 15+ (v tis. os.)			míra zaměstnanosti 15 - 64 (v %)		
			rozdíl 07-06			rozdíl 07-06
	2006	2007		2006	2007	
Celkem	4 828,1	4922,0	93,9	65,3	66,1	0,8
Praha	627,2	632,4	5,2	71,6	71,6	0,0
Středočeský kraj	565,7	581,4	15,7	67,7	68,2	0,5
Jihočeský kraj	302,8	311,8	8,9	67,2	68,7	1,5
Plzeňský kraj	268,7	271,5	2,8	67,9	68,0	0,1
Karlovarský kraj	143,0	146,6	3,6	64,6	66,0	1,4
Ústecký kraj	363,1	361,6	-1,5	60,7	60,5	-0,2
Liberecký kraj	198,8	199,3	0,5	63,8	63,5	-0,3
Královéhradecký kraj	262,4	265,2	2,8	67,0	67,5	0,5
Pardubický kraj	237,6	240,1	2,5	66,2	66,6	0,4
kraj Vysočina	240,0	248,3	8,4	66,2	67,8	1,6
Jihomoravský kraj	515,7	532,1	16,4	63,4	65,1	1,7
Olomoucký kraj	292,2	295,9	3,7	63,8	64,3	0,5
Zlínský kraj	273,9	282,5	8,5	64,9	66,6	1,7
Moravskoslezský kraj	536,9	553,3	16,4	59,5	61,4	1,8

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (rok 2000) a ve Stockholmu (rok 2001) byly stanoveny **konkrétní kvantitativní cíle EU v mírách zaměstnanosti** do roku 2010: celková míra zaměstnanosti (osob 15 - 64 let) alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen (15 - 64) alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků (55 - 64 let) alespoň 50 %. Tyto hlavní cíle zachovala i revidovaná Lisabonská strategie (2005).

² Podrobnější údaje o struktuře zaměstnaných mužů a žen jsou v příloze 2a, 2b a 3c

V České republice v roce 2007 podle údajů ČSÚ rostla míra zaměstnanosti rychleji než v roce 2006. **Míra zaměstnanosti obyvatelstva ve věku 15 - 64 let vzrostla o 0,8 p.b. na 66,1 %.** Míra zaměstnanosti žen meziročně vzrostla o 0,5 p.b. na 57,3 %, míra zaměstnanosti mužů vzrostla o 1,1 p.b. na 74,8 %. **Míra zaměstnanosti starších (55 – 64 let) činila 46,0 % a vzrostla o 0,8 p.b.**

Nárůst celkové míry zaměstnanosti je srovnatelný s nárůstem v roce 2006 a souvisí s absolutním nárůstem zaměstnanosti (příznivý vývoj ekonomiky spolu s prodlužující se věkovou hranicí pro odchod do starobního důchodu). Opačným efektem působí jinak pozitivní růst počtu studujících (zejména) na vysokých školách. Důsledky demografického vývoje již nejsou tak viditelné: míra zaměstnanosti u početných ročníků narozených v polovině sedmdesátých let se stabilizovala; silné poválečné ročníky (zejména ženy) již začínají z trhu práce postupně odcházet, což se odráží ve zpomalení nárůstu míry zaměstnanosti osob ve věku 55 - 64 let proti hodnotě z roku 2005 (v roce 2005 nárůst MZ o 1,9 p.b., v roce 2006 o 0,6 p.b., v roce 2007 o 0,8 p.b.).

Míra zaměstnanosti podle věku (v %)

tab. č. 5

věkové skupiny	2006			2007		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
15 - 64	65,3	73,7	56,8	66,1	74,8	57,3
15 - 24	27,7	31,5	23,7	28,5	32,8	23,9
25 - 39	79,0	91,1	66,4	79,7	92,5	66,3
40 - 54	86,6	89,5	83,6	87,9	90,9	84,9
55 - 64	45,2	59,5	32,1	46,0	59,6	33,5
15+	55,0	64,6	46,1	55,6	65,5	46,4

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

V míře zaměstnanosti se projevují **regionální rozdíly**, které jsou dány především počtem a strukturou pracovních příležitostí v jednotlivých krajích. Míru zaměstnanosti (vypočtenou jako počet zaměstnaných ve věku 15 – 64 **k bydlícím obyvatelům** ve věku 15 - 64 let) vyšší než průměrná míra zaměstnanosti za ČR, mělo v roce 2007 sedm krajů (viz tab. č. 4), nejvyšší byla v Praze (71,6 %), nejnižší MZ byla v Ústeckém kraji (60,5 %).

Rozptýlení regionální míry zaměstnanosti (variační koeficient) regionů NUTS2 se ve sledovaném období snížilo na 4,8 (z 5,4 v roce 2006); na úrovni krajů (NUTS3) se snížilo na 4,3 (z 4,6 v roce 2006).

Počet zaměstnaných kategorie „**s pracovními úvazky na dobu neurčitou**“

nebo jako podnikatel“ podobně jako v minulých letech vzrostl, a to o 92,4 tisíc na 4 565,3 tisíc osob (do roku 2004 počet zaměstnaných této kategorie klesal). Zároveň v roce 2007 meziročně vzrostl na 354,2 tisíc i počet osob pracujících na dobu určitou, včetně práce dočasné, příležitostné a sezónní, a dalších časově omezených smluv (o 1,8 tisíc, a to v důsledku nárůstu v kategorii ženy o 5,2 tisíc; počet mužů poklesl o 3,3 tisíc). Součet zaměstnaných podle druhu úvazku v tabulce č. 6 se liší od celkové zaměstnanosti o nezjištěné případy druhu úvazku.

Počty zaměstnaných ve vybraných skupinách

tab. č. 6

	2006		2007		rozdíl 07 - 06	index 07/06
	tisíc	%	tisíc	%		
Zaměstnaní – celkem	4 828,1	100,0	4 922,0	100,0	93,9	101,9
z toho:						
- mající druhé (další) zaměstnání	103,6	2,4	80,5	1,6	-23,1	77,7
- úvazek na dobu neurčitou nebo jako podnikatel	4 472,9	92,7	4 565,3	92,8	92,4	102,1
- úvazek na dobu určitou	352,4	7,3	354,2	7,2	1,8	100,5
- na plnou pracovní dobu	4 585,4	95,1	4 675,6	95,0	90,2	102,0
- na zkrácenou pracovní dobu	242,0	4,9	245,9	5,0	3,9	101,6

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Počet osob pracujících na plnou pracovní dobu ve svém hlavním zaměstnání v roce 2007 vzrostl (o 92,4 tisíc) na 4 565,3 tisíc osob. Zároveň mírně vzrostl i počet osob pracujících na zkrácenou pracovní dobu (o 3,9 tisíc) na 245,9 tisíc osob, nárůst v této kategorii byl zaznamenán zejména u mužů. Hlavním důvodem zkráceného úvazku u žen je péče o dítě nebo jinou osobu vyžadující péči (39,1 tisíc), a to především ve věkové kohortě 30 - 34 let (29,0 tisíc). Někteří zaměstnavatelé mění přístup k ženám – matkám, umožňují jim postupný návrat do pracovního procesu po skončení mateřské dovolené. U mužů jsou nejčastějšími důvody zkrácené pracovní doby důvody zdravotní (16,1 tisíc), především ve věku 45 – 59 let (9,7 tisíc).

Ženy stále tvoří téměř tři čtvrtiny (73,5 %) zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu (příloha č. 2b). Nejvíce žen zaměstnaných na zkrácený úvazek je ve věkové kohortě 30 - 44 let a 45 - 59 let (69,4 tisíc, resp. 49,0 tisíc).

Z hlediska vzdělání mělo více než 70 % pracujících na částečný úvazek střední vzdělání s maturitou nebo bez maturity, u osob se základním vzděláním došlo

opět k poklesu jejich počtu, naopak u osob s vysokoškolským vzděláním se opět jejich počet zvýšil.

Jako **podzaměstnaní** (jimiž jsou podle metodiky ILO všechny osoby, které pracují ve svém hlavním zaměstnání na částečný úvazek nebo méně než 40 hodin týdně, přejí si pracovat vyšší počet hodin než ve stávajících zaměstnáních a jsou schopny vykonávat větší počet hodin) bylo klasifikováno **40,3 tisíc osob**, tj. o 7,4 tisíc méně než v roce 2006. K poklesu došlo jak u mužů (o 1,2 tisíc osob), tak i u žen (o 6,2 tisíc osob).

Významný **vliv na celkový nárůst zaměstnanosti** v roce 2007 **měl nárůst počtu zaměstnanců pracujících za mzdu**, kteří tvořili **nejpočetnější skupinu zaměstnaných**, jejich počet **se meziročně zvýšil o 79,2 tisíc na 4 111,2 tisíc osob**. V této kategorii vzrostl počet mužů (na 2 223,4 tisíc, tj. o 46,3 tisíc osob) i počet žen (na 1 887,8 tisíc, tj. o 32,9 tisíc osob). **Zaměstnanost** v roce 2007 **vzrostla** též ve skupině **podnikatelů (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) celkem na 796,0 tisíc osob** (o 16,8 tisíc osob). Na tomto nárůstu se podíleli pouze muži - nárůst na 572,7 tisíc osob (o 20,1 tisíc), kategorie žen poklesla na 223,3 tisíc osob (o 3,3 tisíc osob). **Kategorie podnikatelů bez zaměstnanců celkově vzrostla** na 582,3 tisíc osob (o 31,5 tisíc), v této kategorii vzrostl počet mužů i žen (o 24,2 tisíc osob, resp. o 7,3 tisíc). **Pokles** na 184,0 tisíc osob (o 11,9 tisíc) byl zaznamenán v kategorii **podnikatelů se zaměstnanci**, a to u mužů (o 5,0 tisíc) a žen (o 6,9 tisíc). Kategorie pomáhajících rodinných příslušníků poklesla na 29,8 tisíc osob (o 2,7 tisíc), přičemž na poklesu se podílely ženy, počet mužů této kategorie mírně vzrostl.

Počty zaměstnaných podle postavení v hlavním zaměstnání

tab. č. 7

	2006		2007		rozdíl 07 - 06	index 07/06
	tisíc	%	tisíc	%		
C e l k e m	4828,1	100,0	4 922,0	100,0	93,9	101,9
z toho:						
Zaměstnanci	4032,0	83,5	4 111,2	83,5	79,2	102,0
Členové produkčních družstev	16,3	0,3	14,1	0,3	-2,2	86,5
Podnikatelé bez zaměstnanců	550,8	11,4	582,3	11,8	31,5	105,7
Podnikatelé se zaměstnanci	195,9	4,1	184,0	3,8	-11,9	93,9
Pomáhající rodinní příslušníci	32,5	0,7	29,8	0,6	-2,7	91,7

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podíl zaměstnanců a členů produkčních družstev na celkové zaměstnanosti **zůstal na stejné úrovni 83,5 %, resp. 0,3 %** (kategorie členové produkčních družstev zaznamenala absolutní pokles o 2,2 tisíce osob).

Ve sledovaném období došlo sice opět **k nárůstu počtu podnikatelů včetně pomáhajících rodinných příslušníků**, ale jejich **podíl** na celkové zaměstnanosti **zůstal na 16,2 %**. Podíl podnikatelské sféry na celkové zaměstnanosti v ČR stále převyšuje podíl této sféry na celkové zaměstnanosti v průměru za členské státy EU (viz část Mezinárodní srovnání a příloha č. 25).

Nárůst počtu zaměstnanců (včetně členů produkčních družstev a položky nezjištěno) byl zaznamenán **ve 12 krajích, nejvyšší v Jihomoravském kraji** o 15,4 tisíc osob. V Pardubickém a Královéhradeckém kraji počet zaměstnanců včetně členů produkčních družstev mírně poklesl.

Nárůst počtu podnikatelů (se zaměstnanci i bez zaměstnanců) a pomáhajících rodinných příslušníků zaznamenalo **8 krajů ČR**, nejvíce v Moravskoslezském kraji o 6,8 tisíc osob a Středočeském kraji o 6,1 tisíc osob. V dalších šesti krajích došlo k poklesu této kategorie, nejvíce v kraji Plzeňském o 3,3 tisíc osob.

Přírůstek (úbytek) počtu osob v hlavním zaměstnání podle postavení v zaměstnání v krajském členění

tab. č. 8

kraj	zaměstnanci (vč. členů prod. družstev)				podnikatelé (vč. pom. rod. příslušníků)			
	2006	2007	rozdíl 07-06	index 07/06	2006	2007	rozdíl 07-06	index 07/06
Celkem	4 048,3	4 125,3	77,0	101,9	779,2	796,0	16,8	102,2
Praha	491,2	499,0	7,8	101,6	135,4	132,8	-2,6	98,1
Středočeský	464,1	473,7	9,7	102,1	101,6	107,7	6,1	106,0
Jihočeský	256,5	261,5	5,0	101,9	46,3	50,2	3,9	108,5
Plzeňský	227,7	233,8	6,1	102,7	41,0	37,8	-3,3	92,0
Karlovarský	119,8	122,0	2,1	101,8	23,2	24,6	1,5	106,3
Ústecký	311,7	311,9	0,2	100,1	51,4	49,7	-1,7	96,8
Liberecký	164,9	167,3	2,4	101,5	33,9	32,0	-1,9	94,3
Královéhradecký	218,2	217,6	-0,6	99,7	44,2	47,6	3,3	107,6
Pardubický	206,6	205,0	-1,7	99,2	31,0	35,2	4,2	113,5
Vysočina	208,8	217,6	8,8	104,2	31,2	30,7	-0,4	98,6
Jihomoravský	430,5	446,0	15,4	103,6	85,2	86,2	0,9	101,1
Olomoucký	250,3	255,8	5,5	102,2	42,0	40,1	-1,9	95,6
Zlínský	229,4	236,0	6,7	102,9	44,6	46,4	1,9	104,2
Moravskoslezský	468,7	478,2	9,6	102,0	68,2	75,0	6,8	110,0

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Podle postavení v zaměstnání je **nejvyšší podíl zaměstnanců** (včetně členů produkčních družstev) **v kraji Vysočina (87,6 %)**, **nejvyšší podíl podnikatelů** (včetně pomáhajících rodinných příslušníků) **je v Praze (21,0 %)**.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo **v druhém (dalším) zaměstnání** v roce 2007 celkem **80,5 tisíc osob**. Četnost této kategorie se opět snížila, a to o 23,1 tisíc osob (počet mužů se snížil o 7,5 tisíc, počet žen o 15,6 tisíc). **Ekonomické postavení** osob v druhém zaměstnání **je odlišné** od struktury v hlavním zaměstnání. Převažují podnikatelé (včetně pomáhajících rodinných příslušníků), jejich podíl vzrostl na **63,1 %**, ale počet poklesl na 50,8 tisíc osob (o 13,3 tisíc osob). Podíl zaměstnanců, včetně členů produkčních družstev, představoval pouze 36,9 % (29,7 tisíc osob, pokles o 9,7 tisíc).

Výběrová šetření pracovních sil nesledují zaměstnanost podle typu hospodaření. Podle statistiky z výsledků podnikového zjišťování³ **vzrostl** meziročně **počet zaměstnanců ve velkých organizacích** o 49,7 tisíc osob na **3 324,0 tisíc osob**, přičemž výrazný nárůst z hlediska typu hospodaření byl zaznamenán v zahraničních ekonomických subjektech, minimální nárůst v subjektech ve vlastnictví sdružení politických stran. Ostatní subjekty zaznamenaly pokles zaměstnanosti, nejvyšší byl zaznamenán u mezinárodních, komunálních a smíšených ekonomických subjektů. Podíl zaměstnanosti ve státních subjektech představuje 14,5 %, v družstevních 2,2 %, v soukromých 33,4 %, v komunálních 15,4 %, v zahraničních 21,2 % a v ostatních ekonomických subjektech 13,3 % celkové zaměstnanosti.

2. Sektorová a odvětvová struktura zaměstnanosti

Růst zaměstnanosti se v roce 2007 projevil téměř **shodně v sekundárním a terciárním sektoru**, zaměstnanost **poklesla** pouze **v primárním sektoru**. **V tomto sektoru poklesla** o 5,5 tisíc osob **na absolutně 176,3 tisíc osob**. Nejvyšší absolutní pokles byl zaznamenán v kraji Olomouckém (o 2,4 tisíc osob) a Zlínském kraji (o 1,9 tisíc osob). **Podíl primárního sektoru** na celkové zaměstnanosti **poklesl** o 0,2 p.b. **na 3,6 %**.

³ *Ekonomické subjekty podnikatelské sféry s 20 a více zaměstnanci (v odvětví finančního zprostředkování bez ohledu na počet zaměstnanců) a všechny organizace nepodnikatelské sféry.*

V sekundárním sektoru (průmysl, vč. stavebnictví) **vzrostla meziročně zaměstnanost o 49,9 tisíc na 1 979,3 tisíc osob. Podíl** tohoto sektoru **vzrostl o 0,3 p.b. na 40,2 %**.

Na celkovém zvýšení zaměstnanosti sekundárního sektoru se podílel průmysl, který **zaznamenal** v roce 2007 **zvýšení** o 39,4 tisíc osob **na celkových 1 532,5 tisíc osob. Podíl průmyslu** na celkové zaměstnanosti **se zvýšil na 31,1 %**, tj. o 0,2 p.b.

Hlavním faktorem vysokého růstu zaměstnanosti v průmyslu byl nárůst zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu, kde v roce 2007 **vzrostla o 44,0 tisíc osob** (výroba motorových vozidel (kromě motocyklů)), výroba přívěsů a návěsů o 14,2 tisíc osob, výroba elektrických strojů a zařízení j.n. o 13,2 tisíc osob. Naopak zaměstnanost nejvíce poklesla ve výrobě základních kovů a hutních výrobků (o 4,2 tisíc osob). Nárůst zaměstnanosti ve zpracovatelském průmyslu se projevil především v kategorii zaměstnanců (o 41,1 tisíc osob).

Z regionálního hlediska byl **největší nárůst** zaměstnanosti **v průmyslu** zaznamenán **ve Středočeském kraji** (o 13,8 tisíc osob) **a Jihomoravském kraji** (o 9,6 tisíc osob). Pokles zaměstnanosti v průmyslu byl sledován ve třech krajích, nejvyšší v Praze (o 9,0 tisíc osob).

Sektorová struktura zaměstnanosti

tab. č. 9

	2006		2007		rozdíl 07 – 06	index 07/06
	tisíc	%	tisíc	%		
Celkem	4 828,1	100,0	4 922,0	100,0	93,9	101,9
I. sektor	181,7	3,8	176,3	3,6	-5,5	97,0
II. sektor	1929,4	39,9	1979,3	40,2	49,9	102,6
v tom: průmysl	1493,0	30,9	1532,5	31,1	39,4	102,6
stavebnictví	436,3	9,0	446,8	9,1	10,5	102,4
III. sektor *)	2717,0	56,3	2766,5	56,2	49,5	101,8

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

*) vč. nezjištěné sektorové příslušnosti

Stavebnictví zaznamenalo ve sledovaném období **nárůst** zaměstnanosti **o 10,5 tisíc osob**. Nárůst zaměstnanosti (o 14,5 tisíc osob) byl zaznamenán především v sekci stavební montážní práce. Zaměstnanost nejvíce poklesla v sekci pozemní a inženýrské stavitelství (o 8,0 tisíc osob). Na celkovém nárůstu zaměstnanosti ve stavebnictví se podíleli především podnikatelé bez zaměstnanců (o 9,9 tisíc). V tomto odvětví poklesl počet podnikatelů se zaměstnanci (o 0,6 tisíc osob). **Podíl stavebnictví** na celkové zaměstnanosti **vzrostl o 0,1 p.b. na 9,1 %**.

Z regionálního hlediska došlo k nárůstu zaměstnanosti ve stavebnictví v osmi krajích, z toho největší byl v Jihočeském kraji (o 6,2 tisíc osob). Naopak největší pokles byl v Královéhradeckém kraji (o 2,4 tisíc osob).

V terciárním sektoru (služby) zaměstnanost **vzrostla** o 49,5 tisíc **na 2 766,5 tisíc osob** (vč. kategorie nezjištěno). K nárůstu zaměstnanosti v tomto sektoru dochází dlouhodobě. Vzhledem k absolutně nejvyššímu zastoupení tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti se však **podíl terciárního sektoru** na celkové zaměstnanosti v roce 2007 snížil o 0,1 p.b. na **56,2 %**.

K odvětvím terciárního sektoru, které významnou měrou přispěly **k nárůstu zaměstnanosti**, patří **odvětví činnost v oblasti nemovitosti a pronájem, podnikatelská činnost - o 31,7 tisíc osob**, a to především nárůstem zaměstnanosti ve **skupině ostatní podnikatelské činnosti - o 19,7 tisíc osob** (z toho v sekci právní a účetní činnost a jejich revize - o 9,3 tisíc osob). Nárůst se projevil především v nárůstu počtu zaměstnanců (o 20,9 tisíc osob) a podnikatelů bez zaměstnanců (o 10,0 tisíc osob). Z regionálního hlediska byl v tomto odvětví nejvyšší nárůst v Praze (o 8,9 tisíc osob) a v Moravskoslezském kraji (o 7,0 tisíc osob). K dalším odvětvím s významnějším nárůstem zaměstnanosti patřilo finanční zprostředkování (o 9,6 tisíc osob) a zdravotnictví a veterinární činnost (o 8,3 tisíc osob).

Největší **pokles** zaměstnanosti byl sledován **v odvětví ubytování a stravování** - o 5,6 tisíc osob (a to ve skupině restaurace - o 8,6 tisíc osob), z regionálního hlediska ve Středočeském kraji (o 6,0 tisíc osob).

3. Vzdělanostní struktura zaměstnanosti

V roce 2007 pokračoval **pozitivní vývoj vzdělanostní struktury zaměstnaných**. **Zvýšil se** počet pracujících (ve věku 15 – 64) v kategoriích vzdělání **střední s maturitou** (o 68,5 tisíc osob) a **vysokoškolské** (o 16,6 tisíc osob).

Podle údajů ČSÚ⁴ v ČR rychle roste počet osob – absolventů vysokých škol a vyšších odborných škol. Podíl obyvatel ve věku 20 – 24 let s ukončenou střední školou, učilištěm, vyšší odbornou a vysokou školou (91,8 %) je nejvyšší ze všech členských států EU (EU27 77,8 %)

⁴ Tisková zpráva z 26. 9. 2007 k hlavním zjištěním z analýzy trhu práce za roky 2000 -2006, viz http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cesky_statisticky_urad:_budeme_konkurenceschopni_na_evropskem_trhu_prace

Vzdělanostní struktura zaměstnaných

tab. č. 10

	Zaměstnaní 15 – 64					
	2006		2007		Rozdíl 07 - 06	Index 07/06
	tisíc	%	tisíc	%		
Celkem	4 769,4	100,0	4 855,9	100,0	86,5	101,8
z toho:						
základní vč. bez vzděl.	278,2	5,8	287,2	5,9	9,0	103,2
střední bez maturity	2011,2	42,2	2003,5	41,3	-7,7	99,6
střední s maturitou	1779,5	37,3	1848,0	38,1	68,5	103,8
vysokoškolské	700,2	14,7	716,8	14,8	16,6	102,4

Zdroj: ČSÚ - VŠPS

Mezi zaměstnanými **vzrostl** též počet osob **se základním vzděláním a bez vzdělání** (o 9,0 tisíc osob) a zároveň i jejich podíl na celkové zaměstnanosti.

Nárůst u této kategorie souvisí především s nárůstem zaměstnanosti v odvětvích zpracovatelského průmyslu, kde je vyšší podíl zaměstnanců s nižším vzděláním (mj. odvětví výroby motorových vozidel, odvětví výroby elektrických strojů a zařízení, výroby pryžových a plastových výrobků, výroby kovových konstrukcí, vydavatelství, tisk a rozmnožování nahaných nosičů) a stavebnictví. Na druhé straně podstatně poklesl i počet uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP této kategorie vzdělání (viz část III. 3 Struktura uchazečů o zaměstnání).

4. Zaměstnanost cizinců

Podmínky **zaměstnávání cizích státních příslušníků** na území ČR se změnilo vstupem České republiky do Evropské unie dne 1. 5. 2004. Na volných pracovních místech, která není možno obsadit občany ČR, EU/EHP a Švýcarska jsou zaměstnávání cizinci z ostatních zemí.

Občané členských států Evropské unie a jejich rodinní příslušníci nejsou z hlediska zákona o zaměstnanosti považováni za cizince a v souladu s tímto zákonem mají stejné právní postavení jako občané České republiky.

Stejné právní postavení jako občané České republiky mají též občané Norska, Lichtenštejnska a Islandu, patřící do EHP, jejich rodinní příslušníci a dále občané Švýcarska a jejich rodinní příslušníci (dále jen EU).

Ostatní cizinci mohou vykonávat práci na území ČR za předpokladu, že obdrželi povolení k zaměstnání a povolení k pobytu, pokud zákon o zaměstnanosti nestanovuje jinak.

K 31. 12. 2007 bylo v ČR **zaměstnáno** (v postavení zaměstnanců) celkem **240,2 tisíc cizích státních příslušníků**. Dynamika nárůstu počtu zaměstnaných cizích státních příslušníků byla stále vysoká (29,8 %). Z celkového počtu bylo zaměstnáno **na základě platného povolení** k zaměstnávání **85,4 tisíc cizinců**, dále 10,1 tisíc cizinců bez povinnosti pracovního povolení a **144,8 tisíc občanů EU**. V počtu cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců převládají muži, žen bylo 78,8 tisíc žen (tj. 32,8 %).

Počet cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců se oproti stavu k 31. 12. 2006 **zvýšil o 55,2 tisíc osob**, nárůst žen činil 20,4 tisíc osob (počet občanů EU včetně rodinných příslušníků se zvýšil o 27,9 tisíc, občanů s pracovním povolením o 23,9 tisíc a cizinců bez povinnosti pracovního povolení o 3,4 tisíc).

Z hlediska státní příslušnosti bylo v ČR k 31. 12. 2007 zaměstnáno nejvíce občanů Slovenské republiky (101,2 tisíc), Ukrajiny (61,6 tisíc) a dále Polska (23,6 tisíc), u nichž došlo i k nejvyššímu meziročnímu nárůstu (občanů Ukrajiny o 15,4 tisíc, Slovenské republiky o 9,9 tisíc, a Polska o 6,5 tisíc). Občané států EU tvořili 60,3 % cizích státních příslušníků evidovaných na ÚP (podrobněji viz přílohy č. 3a-d, a 4).

Zaměstnávání cizích státních příslušníků převažuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání byla **nejpočetnější skupina** cizích státních příslušníků zaměstnána v 9. třídě - pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (31,0 %), v 7. třídě KZAM - řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři (25,7 %), dále v 8. třídě - obsluha strojů a zařízení (18,3 %). Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenán v 9. třídě (o 24,5 tisíc) a v 8. třídě (o 12,7 tisíc).

Meziroční nárůst počtu osob ze států EU byl zaznamenán ve všech třídách KZAM, nejvyšší ve 9. třídě (8,7 tisíc) a 8. třídě (o 6,8 tisíc). Podle klasifikace zaměstnání mají ženy nadpoloviční zastoupení v 5., 4. a 6. třídě (provozní pracovníci ve službách a obchodech, nižší administrativní pracovníci, resp. kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech), v ostatních třídách je vyšší podíl mužů.

Nejvíce cizích státních příslušníků bylo zaměstnáno **ve zpracovatelském průmyslu** (39,2 %) a ve stavebnictví (21,9 %), tj. v odvětvích s nejvyšší poptávkou po práci. V těchto odvětvích byl zaznamenán i nejvyšší meziroční nárůst občanů v postavení zaměstnanců - ve zpracovatelském průmyslu (o 29,6 tisíc osob, z toho 17,8 tisíc bylo občanů EU), ve stavebnictví (12,2 tisíc, z toho občané EU 1,6 tisíc).

Z hlediska odvětví zaměstnavatele je výrazně vyšší podíl žen v odvětví činnosti domácností (88,0 %), zdravotní a sociální péče (69,5 %) a ubytování a stravování (52,3 %).

Nejvíce zaměstnaných cizích státních příslušníků bylo **ve věkové skupině 25 - 39 let** (47,6 %), ve skupině 40 - 54 let (26,7 %) a dále ve skupině 20 - 24 let (18,4 %). Věková struktura žen a mužů je téměř stejná.

V ČR pracují **cizí státní příslušníci** rovněž **jako podnikatelé** na základě živnostenského oprávnění. K 31. 12. 2007 činil jejich počet **68,8 tisíc**, proti stejnému období roku 2006 došlo k nárůstu o 3,1 tisíc osob. Vydávání živnostenských oprávnění je v kompetenci MPO.

Zaměstnanost cizích státních příslušníků na českém trhu práce se stala významným jevem přispívajícím k růstu ekonomiky. V meziročním porovnání se jejich celkový počet zvýšil o 58,2 tisíc osob, jejich podíl na pracovní síle činil 5,6 % (nárůst o 1,0 p.b) a na zaměstnanosti 6,3 % (nárůst o 1,1 p.b.).

Evidence zaměstnávání občanů České republiky ve státech Evropské unie není k dispozici⁵. Občané ČR nemají povinnost oznamovat svůj odjezd do ciziny.

Ve snaze získat alespoň nějaké údaje o zaměstnanosti občanů ve státech EU požádalo MPSV o pomoc zastupitelské úřady ČR v zahraničí, pracovníky EURESu v jednotlivých zemích a některé rezorty práce ve státech EU. Výsledkem je přehled v příloze č. 3c, jedná se však o velmi nepřesný počet, protože poskytnuté údaje nejsou úplné a z některých států se nepodařilo získat informace žádné.

5. Insolvence

S účinností od 1. 7. 2000 je v platnosti zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele a o změně některých zákonů, podle něhož mají zaměstnanci v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem právo na uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem, který je v platební neschopnosti. Tyto splatné mzdové nároky jsou těmto zaměstnancům vypláceny prostřednictvím úřadů práce.

V roce 2007 vyřídily úřady práce ve smyslu tohoto zákona **žádosti 6 888**

⁵ *Prostřednictvím Českého statistického úřadu byl několikrát osloven EUROSTAT, který shromažďuje statistické údaje všech členských států EU, se žádostí o poskytnutí statistických údajů o zaměstnávání českých občanů ve státech EU, bohužel bezvýsledně. Dle získaných informací státy EU statistické údaje do Eurostatu nedodávají, i když to vyplývá z příslušných právních předpisů Evropského společenství (např. Nařízení Rady (EHS) č. 311/76).*

zaměstnanců ze 382 firem oproti 7 548 vyřízeným žádostem ze 449 firem v roce 2006 (tj. pokles počtu vyřízených žádostí o 8,7 %, pokles počtu firem o 14,9 %).

Ze státního rozpočtu se k 31. 12. 2007 vyplátilo žadatelům, jejichž žádosti o uspokojení splatných mzdových nároků nevyplacených jim jejich zaměstnavatelem byly vyřízeny, **196 033 tisíc Kč** oproti 183 573 tisíc Kč v roce 2006. To znamená, že v roce 2007 se ve finančním objemu přiznalo **o 12 460 tisíc Kč** více než v roce 2006 (tj. nárůst o 6,8 %). V roce 2007 **průměrná výše vyplacených mzdových nároků** jednomu žadateli **vzrostla** proti roku 2006 **o 4 139 Kč** (tj. o 17 %), z 24 321 Kč na **28 460 Kč**.

Průměrný počet vyřízených žádostí činil **574** za měsíc (v roce 2006 to bylo 629 žádostí za měsíc). **Průměrný objem finančních prostředků** za 1 měsíc činil **16 336 tisíc Kč** (v roce 2006 představoval průměrný objem finančních prostředků za 1 měsíc 15 298 tisíc. Kč).

Nejvíce finančních prostředků bylo v roce 2007 vyplaceno zaměstnancům firem uvedených v následující tabulce.

tab. č. 11

Název firmy	Úřad práce	Vyplacené finanční prostředky (v tis. Kč)	Počet vyřízených žádostí
TEXLEN a.s.	Trutnov	20 124	879
KRAS Boskovice s.r.o.	Pardubice	18 125	366
Niebelung s. r. o	Znojmo	8 663	245
Sibex spol. s r.o.	Příbram	7 804	203
Karel Klenor-KLN	Ústí n/O	7 423	113

Z celkového počtu vyřízených žádostí v roce 2007 připadlo nejvíce na tyto úřady práce: Trutnov – 973, Praha hl. m. 764, Pardubice – 599, Brno-město – 511.

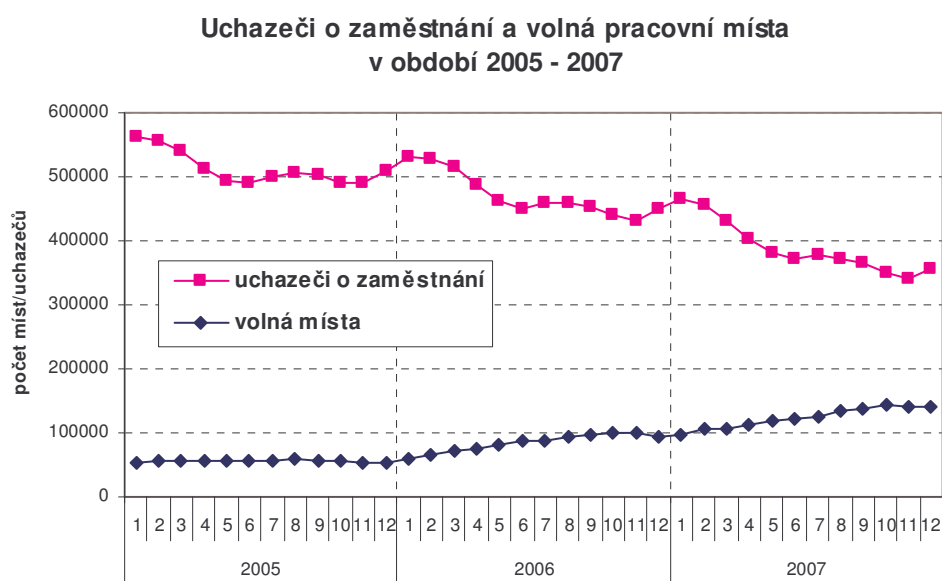
Do státního rozpočtu se v roce 2007 vrátilo z prostředků vyplacených v rámci tohoto ukazatele 37,8 mil. Kč. Jedná se o příjmy z titulu §12 - §14 zákona č. 118/2000 Sb., tj. finanční prostředky vyplacené zaměstnancům, ale též např. úroky z prodlení a částky odpovídající srážkám a odvodům, nesprávně přiznané nároky, atd., bez časového rozlišení, kdy tyto závazky vznikly. V roce 2002 se do SR takto vrátilo celkem 7,1 mil. Kč, v roce 2003 13,9 mil. Kč, v roce 2004 24,5 mil. Kč, v roce 2005 26,1 mil. Kč a v roce 2006 31,5 mil. Kč.

III. Nezaměstnanost

1. Vývoj nezaměstnanosti v roce 2007

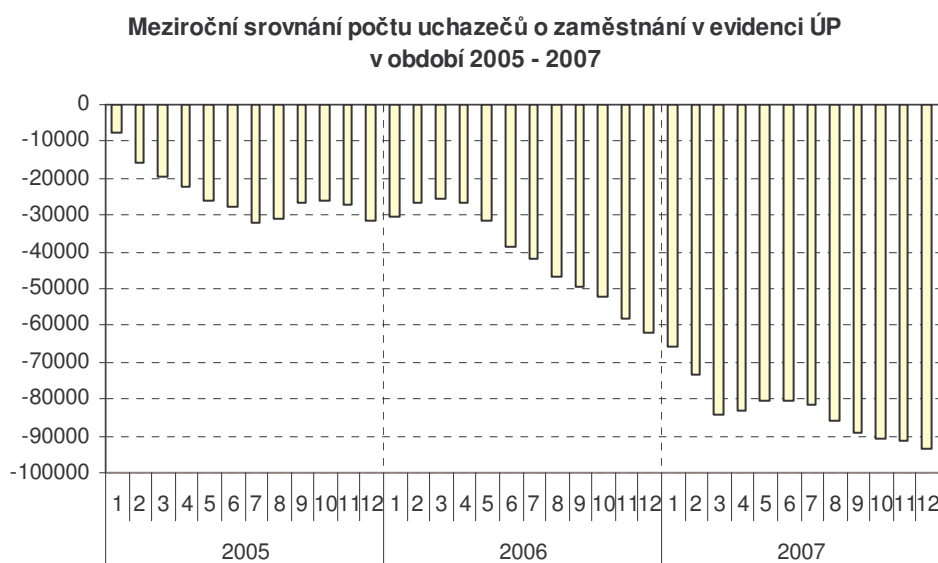
V roce 2007 pokračoval pokles počtu uchazečů v evidenci ÚP při současném nárůstu hlášených volných pracovních míst (viz graf č. 1). Dynamika poklesu počtu nezaměstnaných byla rychlejší než v roce 2006. V průběhu sledovaného období se stejně jako v předešlých letech projeví na vývoji nezaměstnanosti sezónní faktory. Nejvyšší počet nezaměstnaných byl již tradičně zaznamenán v lednu, a to zejména v důsledku ukončování pracovních poměrů na dobu určitou ke konci roku. Pokles počtu nezaměstnaných v následujících měsících souvisí s možností začít realizovat sezónní práce (zejména ve stavebnictví a zemědělství) a najímat další pracovníky. Naopak mírné zvýšení na konci roku souvisí s jejich ukončováním.

graf č. 1

Z dlouhodobého pohledu pozitivní tendence poklesu nezaměstnanosti pokračovala zejména díky pokračujícímu příznivému ekonomickému vývoji, tj. rostoucímu zájmu o nové pracovníky ze strany zaměstnavatelů - růstu zaměstnanosti a dále demografickému vývoji, kdy na trh práce přicházejí slabší populační ročníky a silné ročníky odcházejí do důchodu.

Dlouhodobé zlepšování situace na trhu práce je patrné také z grafu meziročních rozdílů počtu uchazečů o zaměstnání (viz graf č. 2).

Průměrný počet uchazečů o zaměstnání meziročně poklesl z 474,8 tisíc v roce 2006 na **392,8 tisíc nezaměstnaných**, tj. o 82,0 tisíc (průměrný počet **dosažitelných** představoval 365,6 tisíc, což je meziroční pokles o 79,2 tisíc).

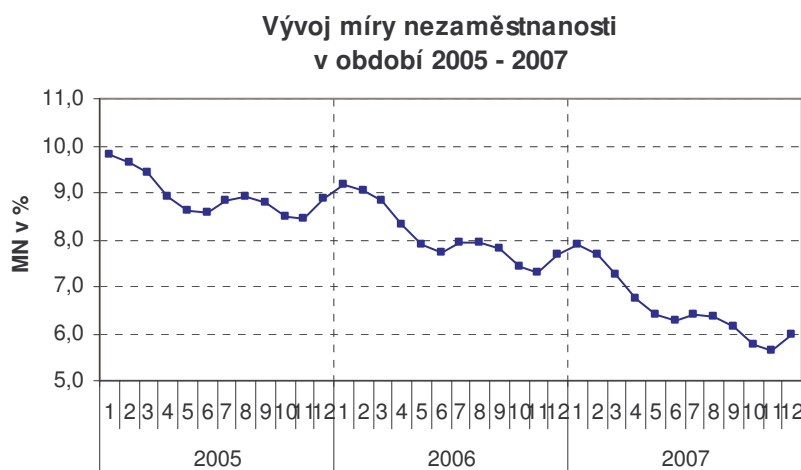
Počet uchazečů o zaměstnání k 31. 12. 2007 činil **354,9 tisíc**, tj. o 93,7 tisíc méně než před rokem (z toho dosažitelných 331,7 tisíc). Bylo jich tak evidováno nejméně od konce listopadu 1998, kdy bylo hlášeno na ÚP 362,8 tisíc uchazečů o zaměstnání.

Průměrný podíl dosažitelných na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání nepatrně meziročně poklesl, a to z 93,7 % na **93,1 %**.

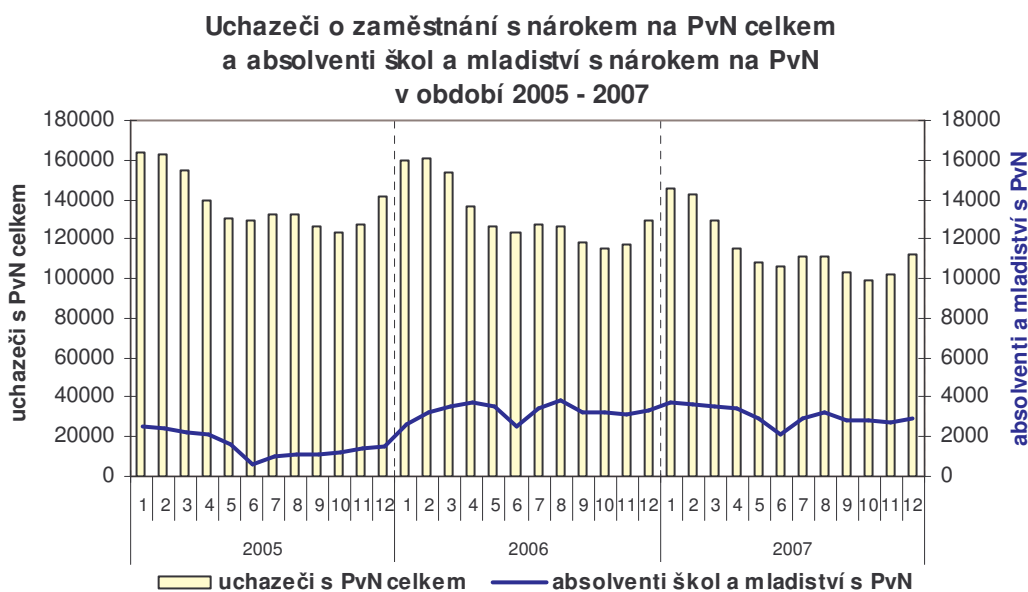
Tento pokles byl mimo jiné ovlivněn i nárůstem počtu uchazečů zařazených do rekvalifikací (jež se mezi dosažitelné uchazeče nezapočítávají – viz metodické poznámky).

Míra nezaměstnanosti (MN) v lednu a únoru 2007 výrazně vzrostla (v porovnání s nárůstem MN na počátku roku 2006), v březnu strmě poklesla a v následujících měsících roku 2007 se již vyvíjela podobně jako v předchozím roce. Celkově byl tedy pokles míry nezaměstnanosti strmější než v roce 2006 (viz graf č. 3), meziroční rozdíly měly tendenci se v průběhu roku 2007 postupně prohlubovat, největší meziroční pokles MN byl zaznamenán v prosinci 2007. K **31. 12. 2007** byla vykázána míra nezaměstnanosti **6,0 %**.

Průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2007 činila **6,6 %** a byla tedy podstatně nižší než v roce 2006 (8,1 %).

Počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu v nezaměstnanosti (PvN), po mírném (obvyklém) nárůstu v lednu, postupně klesal (viz graf č. 4).

V jednotlivých měsících roku 2007 bylo zaznamenáno méně evidovaných s nárokem na PvN než ve stejném období minulého roku. Průměrný počet nezaměstnaných s nárokem na PvN byl v roce 2007 o 17,0 tisíc nižší než v roce 2006. Naopak jejich relativní **podíl na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání** byl po celý rok vyšší (viz graf č. 5), což je dáno výrazným poklesem celkového počtu uchazečů a nepatrným poklesem uchazečů s nárokem na PvN (viz graf č. 6), protože počty nově hlášených do evidence ÚP jsou stále vysoké (viz část Toky nezaměstnanosti).

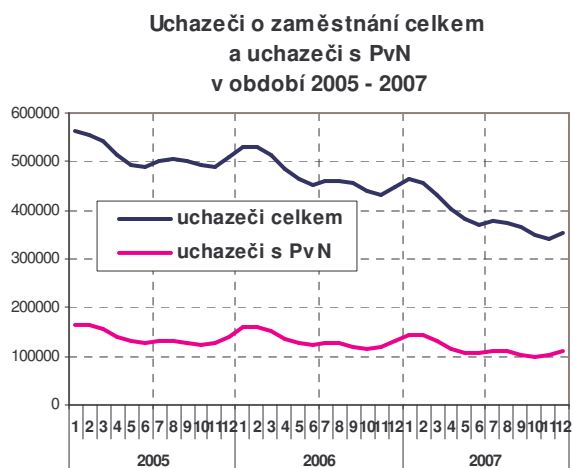
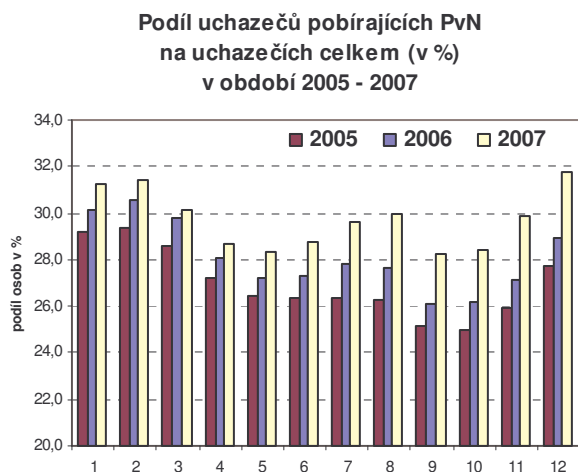
V roce 2007 činil průměrný podíl uchazečů pobírajících PvN 29,7 %, což

znamená nárůst oproti stejnému období roku 2006, kdy tento podíl činil 28,1 %.

Naopak počet **absolventů škol a mladistvých s nárokem na podporu v nezaměstnanosti** se po meziročním nárůstu v roce 2006 (v souvislosti se zmírněním podmínek pro nárok na PvN⁶ od 1. 1. 2006) v roce 2007 nepatrně meziročně snížil (viz graf č. 4). V tomto roce pobíralo průměrně PvN 3 085 absolventů škol a mladistvých, což je o 119 méně než v předchozím roce.

graf č. 5

graf č. 6

Průměrná výše PvN v roce 2007 meziročně vzrostla a činila 4 830 Kč, což je oproti průměrné výši podpory v nezaměstnanosti v roce 2006 (4 491Kč) o 339 Kč více. Nárůst je ve srovnání s předchozím rokem vyšší (v roce 2006 meziroční nárůst o 267 Kč) jednak z důvodů vyšších rozhodujících příjmů osob přicházejících do evidence ÚP a jednak z důvodu legislativních změn.

Od **1. ledna 2007** došlo k některým **změnám ve výpočtu podpory v nezaměstnanosti**. Výše podpory v nezaměstnanosti u osob bez prokazatelných příjmů již není odvozována z životního minima, ale z průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. - 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti. Stanoví se jako její 0,12 násobek (za první tři měsíce podpůrní doby), resp. 0,11 násobek (za zbývající měsíce). Maximální výše podpory v nezaměstnanosti činí nově 0,58

⁶ Nezaměstnaní absolventi škol a mladiství patřili dříve do kategorie, kterým náleželo PvN vzhledem k tomu, že se jim doba studia (přípravy pro povolání) započítávala jako náhradní doba zaměstnání. Nový zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, účinný od 1. 10. 2004, zpřísnil podmínky pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti u absolventů škol **nezahrnutím doby studia do náhradní doby zaměstnání**. Novela zákona platná **od 1.1.2006** znovu zahrnuje do náhradní doby zaměstnání soustavnou přípravu na budoucí povolání a umožňuje absolventům započítat jako náhradní dobu zaměstnání **maximálně 6 měsíců doby studia**, absolventi tedy budou muset odpracovat „jen“ 6 měsíců v posledních 3 letech.

násobku této průměrné mzdy a maximální výše podpory při rekvalifikaci je jejím 0,65 násobkem.

Tyto změny se plně projevily zejména ve druhé polovině roku, v prvním pololetí ještě dobíhaly podpory v nezaměstnanosti stanovené před účinností této novely zákona o zaměstnanosti.

Průměrná výše PvN je u žen výrazně nižší (4 289 Kč) než u mužů (5 429 Kč), což je dáno především rozdíly v příjmech mezi muži a ženami.

Uchazeči o zaměstnání, volná místa a míra registrované nezaměstnanosti

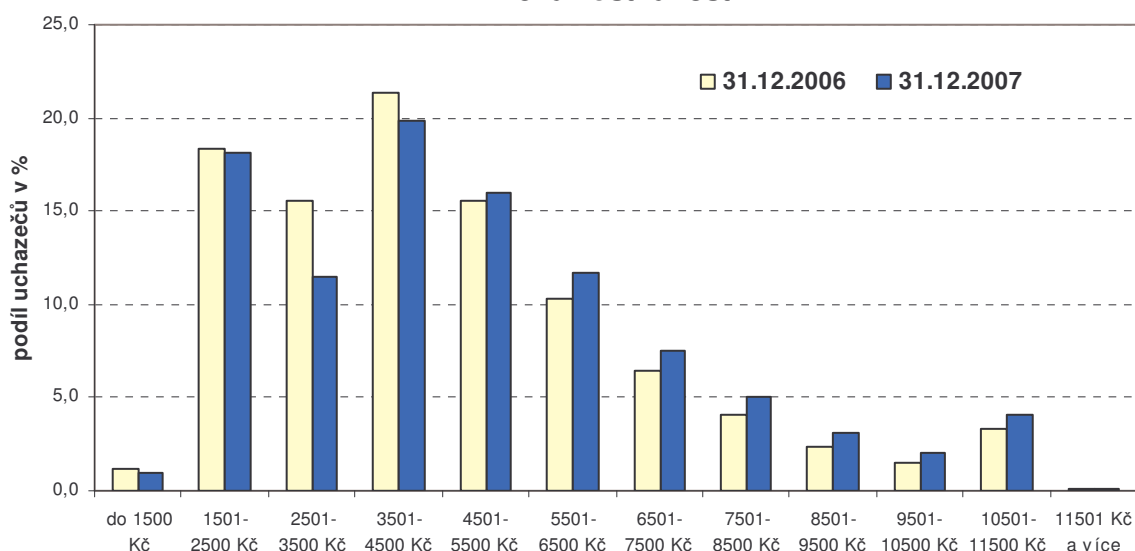
tab.č.12

	rok 2006	2006 31.12.	2007				rok 2007
	průměr		31.3.	30.6.	30.9.	31.12.	průměr
Uchazeči o zaměstnání (v tis.)	474,8	448,5	430,5	370,8	365,0	354,9	392,8
z toho – ženy	251,6	238,7	226,6	205,5	203,6	191,2	213,5
– muži	223,2	209,8	203,9	165,3	161,4	163,8	179,3
– ženy (v %)	53,0	53,2	52,6	55,4	55,8	53,9	54,4
– muži (v %)	47,0	46,8	47,4	44,6	44,2	46,1	45,6
– dosažitelní	444,7	421,3	399,6	346,8	340,4	331,7	365,6
– ženy	233,8	222,1	207,7	190,9	188,3	176,8	196,8
– muži	211,0	199,2	191,9	155,9	152,1	154,9	168,7
Pobírající Pvn (v tis.)	133,5	129,9	129,6	106,5	103,1	112,7	116,5
z toho – ženy	68,9	66,2	63,8	58,8	57,8	57,4	61,5
– muži	64,5	63,7	65,8	47,7	45,3	55,3	54,9
Pobírající Pvn na celkovém počtu uchazečů (v %)	28,1	29,0	30,1	28,7	28,2	31,8	29,7
– ženy (v %)	27,4	27,7	28,1	28,6	28,4	30,0	28,8
– muži (v %)	28,9	30,4	32,3	28,9	28,1	33,8	30,7
Průměrná výše Pvn (v Kč)	4491	4618	4647	4805	4958	4945	4830
z toho – ženy	4011	4132	4150	4227	4380	4416	4289
– muži	5004	5123	5128	5517	5695	5494	5429
Volná pracovní místa (v tis.)	82,5	93,4	107,7	123,3	137,4	141,1	122,0
Počet uchazečů na 1 VPM	5,8	4,8	4,0	3,0	2,7	2,5	3,2
Míra nezaměstnanosti (v %)	8,1	7,7	7,3	6,3	6,2	6,0	6,6
z toho – ženy	9,8	9,3	8,7	8,0	7,9	7,4	8,2
– muži	6,8	6,4	6,2	5,0	4,9	4,9	5,4

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Podprůměrnou podporu v nezaměstnanosti pobíralo k 31. 12. 2007 cca 50,9 % uchazečů o zaměstnání, což je méně než před rokem, kdy tento podíl činil cca 56,2 %.

Podíly uchazečů o zaměstnání podle výše podpory v nezaměstnanosti

Rozdělení uchazečů podle výše podpory v nezaměstnanosti

tab.č.13

	k 31. 12. 2006		k 31. 12. 2007		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Uchazeči s PvN	129,9	100,0	112,7	100,0	-17,2	-13,2
z toho:						
do 1500 Kč	1,5	1,2	1,1	1,0	-0,4	-26,7
1501 - 2500 Kč	23,9	18,4	20,4	18,1	-3,5	-14,6
2501 - 3500 Kč	20,2	15,6	12,9	11,4	-7,3	-36,1
3501 - 4500 Kč	27,7	21,3	22,4	19,8	-5,3	-19,1
4501 - 5500 Kč	20,1	15,5	18,0	16,0	-2,1	-10,4
5501 - 6500 Kč	13,4	10,3	13,2	11,7	-0,2	-1,5
6501 - 7500 Kč	8,3	6,4	8,4	7,5	0,1	1,2
7501 - 8500 Kč	5,2	4,0	5,7	5,1	0,5	9,6
8501 - 9500 Kč	3,1	2,4	3,6	3,2	0,5	16,1
9501 - 10500 Kč	1,9	1,5	2,3	2,0	0,4	21,1
10501 - 11500 Kč	4,3	3,3	4,7	4,1	0,4	9,3
11501 Kč a více	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0

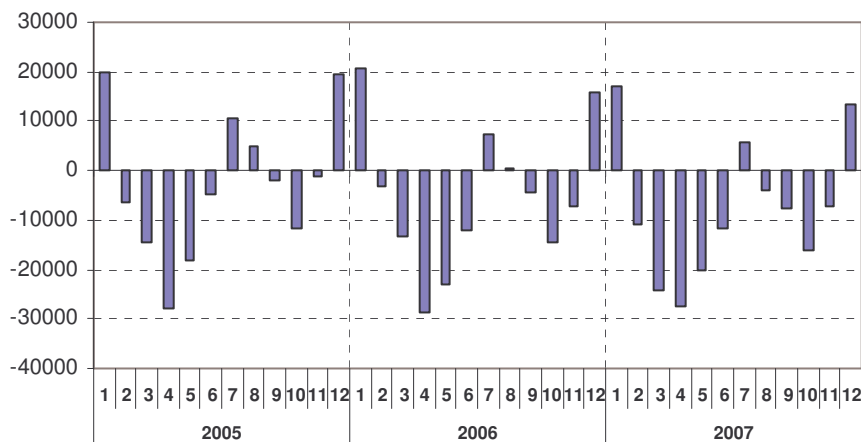
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

2. Toky nezaměstnanosti

Vývoj počtu **nově hlášených a vyřazených⁷ z evidence**, a tím i přírůstků a úbytků počtu uchazečů v evidenci ÚP znázorňuje graf č. 8.

⁷ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rozlišuje v § 29 ukončení evidence. V tomto materiálu jsou pod pojmem **vyřazení z evidence** myšleny obě formy odchodu z evidence (vyřazení z evidence a ukončení evidence).

**Přírůstky (úbytky) uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP
v období 2005 - 2007**

Příznivá ekonomická situace se projevuje menším objemem „nové“ nezaměstnanosti, struktura uchazečů o zaměstnání neodpovídající potřebám trhu práce při rostoucí nabídce volných míst zase znemožňuje výraznější snižování stávající nezaměstnanosti. Dokládá to **nižší počet nově hlášených uchazečů** o zaměstnání (meziroční pokles o **52,2 tisíc**) i **nižší počet vyřazených uchazečů** o zaměstnání (meziročně méně o **20,4 tisíc**), přičemž **počet umístěných do zaměstnání se snížil – o 18,1 tisíc osob.**

Celkový meziroční úbytek nově hlášených tvořili zejména muži (pokles o 33,6 tisíc), zatímco žen přišlo do evidence méně pouze o 18,6 tisíc. V případě **vyřazených** byla v roce 2007 situace jiná – zatímco mužů ubylo z evidence méně o 22,4 tisíc, počet vyřazených žen se meziročně naopak zvýšil o 2,0 tisíce. V případě **žen se také zvýšil počet** těch, které si samy nebo prostřednictvím ÚP **našly zaměstnání** (o 1,0 tisíc), **mužů se do pracovního procesu vrátilo méně o 19,1 tisíc.**

Poměrně výrazný nárůst představují vyřazení kvůli nespolupráci s ÚP, a to o 10,2 tisíc (zejména v mužské složce evidovaných – o 6,0 tisíc). Počet vyřazených pro ostatní důvody⁸ je tradičně vyšší u žen (80,8 tisíc osob) než mužů (62,5 tisíc osob).

⁸ tj. uchazeči vykonávající nelegální práci, ve vazbě po dobu delší než 6 měsíců nebo nastoupili výkon trestu odnětí svobody, stali se plně invalidními podle § 39 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, písemně požádali o ukončení evidence na ÚP, změnili trvalé bydliště, dále přirozený úbytek, apod.

Toky evidované nezaměstnanosti (v tis. osob)

tab. č.14

	rok 2006	rok 2007	I. pololetí 2007			II. pololetí 2007		
			Celkem	I.Q	II.Q	Celkem	III.Q	IV.Q
nově evidovaní	610,7	558,5	274,6	157,4	117,2	283,9	149,6	134,3
z toho ženy	289,1	270,5	130,3	72,5	57,8	140,2	79,2	61,0
muži	321,7	288,1	144,3	84,9	59,4	143,7	70,4	73,3
vyřazení celkem	672,6	652,2	352,4	175,5	176,9	299,8	155,4	144,4
z toho:								
umístění ÚP	106,8	97,3	54,8	26,4	28,5	42,4	20,9	21,5
umístění jinak	323,1	314,4	175,0	87,8	87,1	139,5	72,4	67,1
vyřazení pro nespolutpráci	87,0	97,2	48,2	21,9	26,3	49,0	24,1	25,0
vyřazení – ženy	316,0	318,0	163,5	84,7	78,9	154,5	81,1	73,4
z toho:								
umístěné ÚP	51,1	49,0	26,2	13,0	13,2	22,8	11,3	11,4
umístěné jinak	154,7	157,8	81,5	42,8	38,7	76,2	40,3	35,9
vyřazené pro nespolutpráci	26,3	30,5	14,7	6,8	7,9	15,8	7,7	8,1
vyřazení – muži	356,6	334,2	188,9	90,8	98,0	145,3	74,3	71,0
z toho:								
umístění ÚP	55,6	48,3	28,6	13,4	15,2	19,7	9,6	10,1
umístění jinak	168,4	156,6	93,4	45,1	48,4	63,2	32,0	31,2
vyřazení pro nespolutpráci	60,7	66,7	33,5	15,1	18,4	33,2	16,4	16,8

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

V roce 2007 pokračoval prudký nárůst počtu volných pracovních míst (VPM) hlášených na ÚP, po celé období byl tak jejich počet meziročně vyšší (viz graf č. 1). Ke konci prosince 2007 bylo vykázáno 141,1 tisíc volných pracovních míst, což je nejvíce od počátku sledování, tj. od roku 1991.

Průměrný měsíční stav volných míst hlášených na ÚP v roce 2007 činil 122,0 tisíc, což je meziroční nárůst o 39,5 tisíc volných míst.

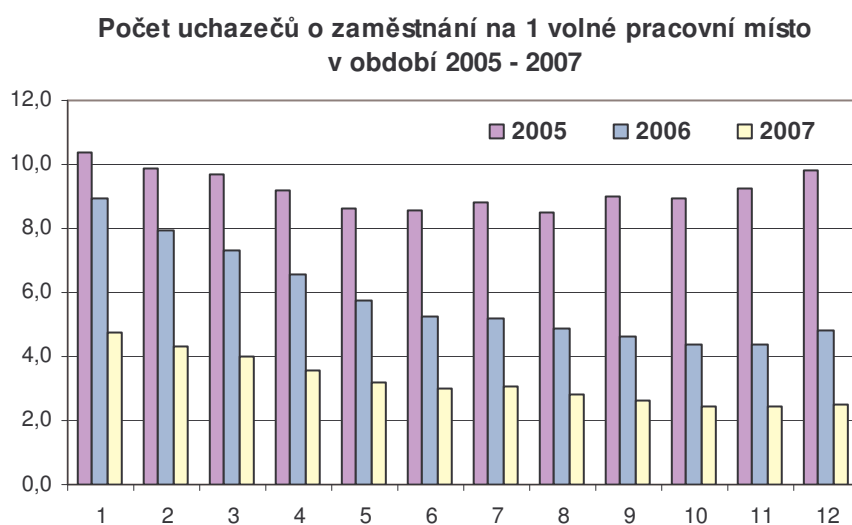
Na vytváření nových pracovních míst se podílejí zejména průmyslové podniky. Nově postavené továrny začínají pracovat na plný provoz a vznikají zde nová pracovní místa. Nejvyšší poptávka po nových zaměstnancích se i nadále projevovala ve výrobě dopravních prostředků a zařízení a ve výrobě pryžových a plastových výrobků.

Dalším důvodem zvyšující se nabídky volných míst na ÚP je i to, že zaměstnavatelé lépe plní oznamovací povinnost uloženou zákonem o zaměstnanosti. Rovněž přibývá zaměstnavatelů, kteří si volná místa sami zadávají a udržují na portále MPSV.

Tyto faktory se projevily i na údajích vypovídajících o **intenzitě tvorby a obsazování volných míst**. V průběhu roku 2007 zaměstnavatelé nahlásili na ÚP **445,1 tisíc volných nových nebo uvolněných míst** (za rok 2006 jich bylo takto nahlášeno celkem 348,7 tisíc), naopak z nahlášených míst bylo **obsazeno** uchazeči o zaměstnání **nebo zrušeno** (zaměstnavatelé je mezitím obsadili) **397,5 tisíc**.

Nahlášených nových nebo uvolněných míst bylo tedy **více** (o 47,6 tisíc) **než míst obsazených nebo zrušených**, což se projevilo v pozitivní tendenci ve vývoji počtu volných míst v jednotlivých měsících roku 2007.

graf č. 9

Díky nárůstu počtu volných pracovních míst a úbytku uchazečů o zaměstnání se v průběhu roku 2007 početně **zmírnil nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce**. Počet **uchazečů o zaměstnání** připadajících **na 1 volné pracovní místo** se snižoval (viz graf č. 9), nejméně uchazečů na 1 volné místo bylo zaznamenáno v říjnu a listopadu (shodně 2,4). **Průměrná hodnota** tohoto ukazatele v roce 2007 činila **3,2** (v roce 2006 tato hodnota činila 5,8).

Ve **struktuře volných míst, která je relativně stabilní**, i nadále výrazně převažovala místa určená pro dělnické profese, především pro řemeslníky a kvalifikované výrobce, zpracovatele, opraváře, obsluhu strojů a zařízení – 53,5 % (zedníci, kameníci, omítkáři, nástrojáři, kovodělníci, zámečníci, svářeči, seřizovači a obsluha obráběcích strojů, řidiči nákladních automobilů a tahačů, montážní dělníci mechanických nebo elektronických zařízení, švadleny), pomocné a nekvalifikované dělníky – 19,8 % (pomocní dělníci na stavbách, pomocní montážní pracovníci, pomocníci a uklízeči v kancelářích a hotelech) a provozní pracovníky ve službách

a obchodě – 8,1 % (prodavači v obchodech, kuchaři, číšníci a servírky). Ostatní místa byla určena pro administrativní, technické, zdravotnické, pedagogické pracovníky a pracovníky ve vědě a výzkumu, vyžadující maturitu nebo vysokoškolské vzdělání – celkem 18,6 % (nejvíce pro obchodní zástupce, obchodní, odbytové a přepravní agenty, pracovníky v oblasti účetnictví, strojírenské a stavební techniky, programátory, operátory a obsluhu výpočetní techniky a další odborníky zabývající se výpočetní technikou, projektanty a konstruktéry strojních zařízení, staveb a areálů, elektrotechnických zařízení, stavební inženýry, operátory průmyslových robotů, NC-strojů, lékaře, ošetřovatele, všeobecné zdravotní sestry).

3. Struktura uchazečů o zaměstnání

Z hlediska zaměstnatelnosti jsou **ohroženými skupinami na trhu práce** občané s různými handicapy, především občané s nízkou kvalifikací nebo bez kvalifikace, osoby se zdravotním postižením, ženy s malými dětmi, starší osoby, mladí lidé a lidé s kumulací těchto handicapů (např. mladiství s nízkou úrovní kvalifikace, osoby se zdravotním postižením s nízkou kvalifikací nebo s kvalifikací již neupotřebitelnou). Tyto skupiny jsou i přes současnou poptávku po pracovní síle prakticky nezaměstnatelné a tvoří početnou skupinu dlouhodobě nezaměstnaných.

Možnosti řešení těchto problémů jsou obsahem Národního programu reforem na léta 2005 – 2008, k jehož základním cílům patří zlepšit stimulační účinek přímých daní a dávek s cílem omezit nezaměstnanost a zvýšit pracovní motivaci nízkopříjmových skupin, zvýšit územní mobilitu, zlepšit ochranu a flexibilitu na trhu práce, zvýšit efektivnost a ekvivalenci vzdělání a dalšího vzdělávání a zvýšit účast pracovníků v celoživotním vzdělávání.

Uchazeči o zaměstnání se zdravotním postižením

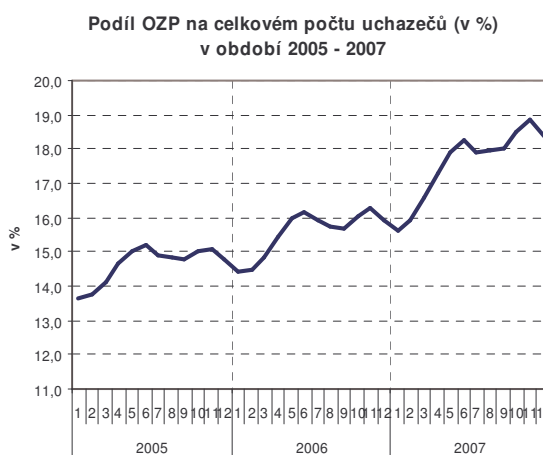
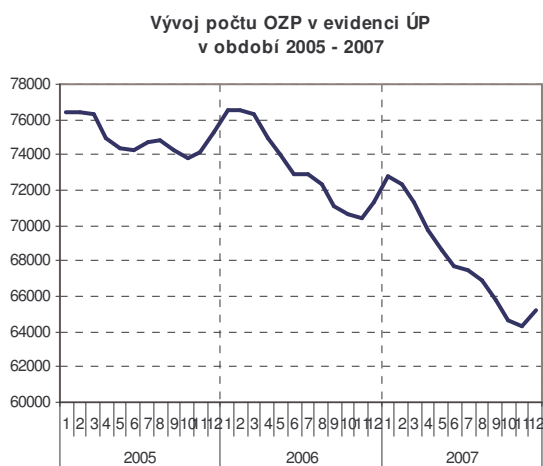
V roce 2007 pokračoval pokles počtu **uchazečů o zaměstnání – osob se zdravotním postižením (OZP)** v evidenci ÚP, který se začal projevovat od počátku roku 2006 (viz graf č. 10). Po celý rok 2007 bylo uchazečů o zaměstnání v této kategorii meziročně méně. **K 31. 12 2007** jich bylo v evidenci ÚP **65,2 tisíc**, tj. o 6,1 tisíc méně než před rokem, jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání ale vzrostl z 15,9 % na konci prosince 2006 na **18,4 %**.

V průměru bylo v roce 2007 vykázáno na ÚP **68,3 tisíc** uchazečů - OZP, což je výraznější pokles (o 5,2 tisíc) než za minulé období (v roce 2006 bylo těchto uchazečů v evidenci 73,5 tisíc, jejich průměrný počet oproti roku 2005 poklesl jen o 1,5 tisíc osob).

Ovšem **podíl uchazečů - OZP** na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání nadále **rostl** (viz graf č. 11), v roce 2007 činil **průměrný podíl uchazečů - OZP** v evidenci **17,4 %**, ve stejném období minulého roku to bylo 15,5 %.

graf č. 10

graf č. 11

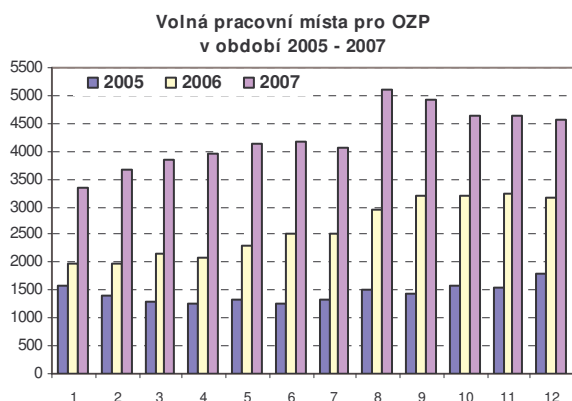

Počet **volných míst pro osoby se zdravotním postižením** v roce 2007 i nadále rostl (viz graf č. 12), po celé sledované období byl meziročně podstatně vyšší (v průměru jich bylo evidováno meziročně o 1,6 tisíc více), což souvisí s prudkým nárůstem celkového počtu volných pracovních míst. V důsledku tohoto vývoje se meziročně zvýšil podíl míst pro OZP na celkovém počtu volných míst, ovšem stále dosahoval velmi nízkých hodnot, tj. okolo 3,4 % všech hlášených míst (v roce 2006 se tento podíl pohyboval okolo 3,1 %).

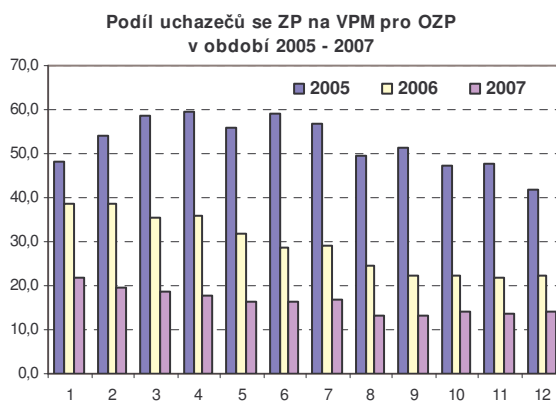
V roce 2007 připadalo průměrně **16,3 uchazečů - OZP na jedno volné pracovní místo** určené pro tuto skupinu uchazečů, což je podstatně méně než před rokem, kdy tento ukazatel činil 28,8. V porovnání s podílem celkového počtu uchazečů k celkovému počtu VPM (3,2) je však 5-násobný.

Problémy s umístěním uchazečů – OZP ovšem i přes zlepšující se situaci na trhu práce nadále přetrvávají.

graf č. 12

graf č. 13

Věková struktura uchazečů o zaměstnání

Poklesem nezaměstnanosti se **snižují absolutní počty** uchazečů o zaměstnání ve všech věkových skupinách kromě starších 60 let, současně ovšem dochází ke **změně jejich struktury**.

Ve smyslu zákona o zaměstnanosti je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání věkovým skupinám do 25 a nad 50 let.

U nezaměstnaných **do 25 let** dochází k dlouhodobému **poklesu**. Tento pokles (v roce 2007 meziročně o 23,7 tisíc) souvisí s demografickým vývojem – mezi ekonomicky aktivní vstupují slabší populační ročníky, a rostoucím zájmem zaměstnavatelů o absolventy škol, vyznačující se lepší adaptabilitou na měnící se podmínky na trhu práce. Nemalou úlohu má také zvyšující se podíl věkově starších odcházejících do důchodu nebo do evidence úřadu práce. Tím se zvyšuje nabídka VPM a současně i absorpční kapacita trhu práce. Rovněž **podíl** této věkové skupiny na celkovém počtu nezaměstnaných **dlouhodobě klesá**, k 31.12.2007 činil **15,4 %**.

Počet uchazečů nad 50 let jako celku meziročně rovněž **poklesl**, a to o 12,9 tisíc. Jejich **podíl** na celkovém počtu uchazečů se ovšem meziročně **zvýšil o 3,6 p.b.** K **31. 12. 2007** tvořili nezaměstnaní starší 50 let **30,6 % uchazečů o zaměstnání**.

Na poklesu absolutního počtu osob starších 50 let v evidenci ÚP se nejvíce podílela věková kategorie 50 - 54 let (pokles o 9,9 tisíc osob), podíl této věkové skupiny na celkovém počtu uchazečů se ale i přes tento absolutní pokles mírně zvýšil na 15,1 % (o 0,9 p.b.). V rámci věkové skupiny 55 – 59 let došlo k podobnému meziročnímu vývoji, počet nezaměstnaných v tomto věku absolutně poklesl o 4,1 tisíc, jejich podíl na celkovém počtu uchazečů ovšem meziročně vzrostl

z 11,2 % na 13,0 %. Naopak u věkových kategorií **60 - 64 let a nad 65 let** byl zaznamenán meziroční nárůst počtu uchazečů.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

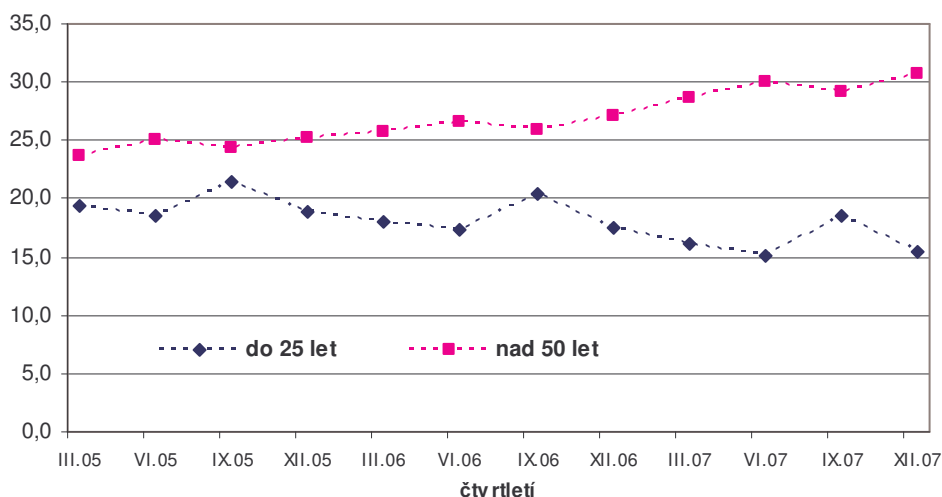
tab. č. 15

	k 31. 12. 2006		k 31. 12. 2007		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
Věková struktura	448,5	100,0	354,9	100,0	-93,6	-20,9
do 24 let	78,5	17,5	54,8	15,4	-23,7	-30,2
z toho mladiství (do 18 let)	5,2	1,2	5,0	1,4	-0,2	-3,8
25 - 29 let	51,9	11,6	37,1	10,5	-14,8	-28,5
30 - 39 let	102,3	22,8	80,2	22,6	-22,1	-21,6
40 - 49 let	94,1	21,0	74,1	20,9	-20,0	-21,3
nad 50 let	121,6	27,1	108,7	30,6	-12,9	-10,6
v tom 50-54 let	63,6	14,2	53,7	15,1	-9,9	-15,6
55-59 let	50,1	11,2	46,0	13,0	-4,1	-8,2
nad 60 let	7,9	1,7	9,1	2,5	1,2	15,7

Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

graf č. 14

Podíl uchazečů o zaměstnání do 25 let a nad 50 let věku na celkovém počtu uchazečů (v %) v období 2005 - 2007

Důvodem nezaměstnanosti těchto vyšších věkových skupin je zejména ztráta zaměstnání v období, kdy ještě nesplňují podmínky pro přiznání starobního důchodu, ale většina zaměstnavatelů již o ně nemá zájem z důvodů nízké přizpůsobivosti změnám na trhu práce, starším osobám jsou vytýkány zastaralé znalosti a dovednosti, neochota k dalšímu vzdělávání, menší schopnost přizpůsobovat se

změnám, chybějící dovednosti v používání nových technologií a nižší jazyková vybavenost. Početnost této věkové kategorie uchazečů a změna struktury uvnitř skupiny nad 50 let souvisí též s každoročně se prodlužující věkovou hranicí pro odchod do starobního důchodu.

Specifické míry nezaměstnanosti podle věku jsou obsaženy v příloze č. 6. Nejvyšší specifická míra nezaměstnanosti z hlediska věkové struktury byla již tradičně zaznamenána ve věkové skupině **do 25 let**. Specifická míra nezaměstnanosti mladých do 25 let se sice meziročně výrazně snížila – z 15,9 % k 31.12.2006 na **11,7 % k 31.12. 2007**, ovšem její poměr k celkové míře nezaměstnanosti je stále dvojnásobný.

Vysoká míra nezaměstnanosti této skupiny uchazečů je především **důsledkem nízkého počtu ekonomicky aktivních mladých lidí** (jsou ekonomicky neaktivní z důvodu studia či přípravy na povolání, v roce 2007 se podle VŠPS počet ekonomicky neaktivních připravujících se na povolání meziročně zvýšil, viz kapitola II. Zaměstnanost).

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti byla dále vykázána ve věkovém rozpětí **50 – 59 let**, k 31.12. 2007 činila **7,2 %** pro věkovou skupinu **50 – 54 let** a **8,0 %** pro kategorii ve věku **55 – 59 let**. Specifickou míru nezaměstnanosti starších osob (na rozdíl od mladých) snižuje naopak vysoký počet ekonomicky aktivních ve vyšších věkových kategoriích.

U ostatních věkových kategorií se míra nezaměstnanosti v prosinci 2007 pohybovala pod úrovní průměrné míry nezaměstnanosti v ČR.

V důsledku pozitivního vývoje na trhu práce v roce 2007 se u všech věkových skupin projevil k 31. 12. 2007 meziroční pokles míry nezaměstnanosti.

Pokud budeme zkoumat **specifické míry nezaměstnanosti podle věku v členění na ženy a muže**, je patrné, že míra nezaměstnanosti žen je ve všech věkových kategoriích, kromě věku nad 60 let (kdy jsou ženy většinou již mimo ekonomickou aktivitu), vyšší než u mužů. Nejvyšší rozdíl mezi nezaměstnaností žen a mužů je patrný ve věkové kategorii 30 – 34 let (podrobněji viz Ženy v evidenci ÚP). Míra nezaměstnanosti žen ve věku 30 – 34 let k 31. 12. 2007 činila 8,2 %, u mužů v tomto věku dosahovala hodnoty 3,3 %.

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti byla vykázána u **žen i mužů** ve věkových skupinách **do 25 let, 50 - 54 let a 55 - 59 let** a navíc u **žen**, jak již bylo zmíněno, ve věku **30 - 34 let**.

Nejnižší specifickou míru nezaměstnanosti vykazují **ženy** v nejvyšší věkové kategorii (**nad 60 let – 1,0 %**) a **muži** v kategorii 30-34 let (viz výše).

Stejně jako specifická míra nezaměstnanosti celkem, specifické míry nezaměstnanosti **žen i mužů** se ve všech věkových kategoriích meziročně snížily.

Vývoj věkové struktury uchazečů o zaměstnání ovlivnil i zvýšení průměrného věku uchazečů o zaměstnání. **Průměrný věk uchazečů o zaměstnání**, který k 31. prosinci 2006 činil 39,2 let, se k **31. 12. 2007** zvýšil na **40,4 let**. Průměrný věk u **žen** je nižší než průměrný věk uchazečů celkem, vzrostl z 39,0 na **39,9 let**. Naopak průměrný věk **mužů** je o něco vyšší a vzrostl z 39,5 na **40,9 let**.

Absolventi škol a mladiství

Mladí lidé, zejména **absolventi škol a mladiství po ukončení základní školy**, nacházejí obtížně uplatnění především z důvodu chybějících praktických dovedností. Nejrizikovější skupinou vstupující na trh práce jsou **mladiství** bez vzdělání, s neúplným nebo dokončeným základním vzděláním a praktickou školou, kde vedle praxe chybí i kvalifikace.⁹

K **31. 12. 2007** bylo evidováno na ÚP **22,7 tisíc absolventů škol** všech stupňů vzdělání a **mladistvých** po ukončení základní školy (dále jen „absolventi“), tj. méně než před rokem (31. 12. 2006 - 32,0 tisíc). Jejich **podíl** na celkovém počtu nezaměstnaných se také meziročně snížil (z 7,1 % na **6,4 %** v prosinci 2007).

Rovněž jejich **průměrný měsíční počet** dosahoval **v roce 2007** nižší hodnoty (**25,5 tisíc**) než v předchozím roce (33,9 tisíc). **Průměrný podíl** absolventů na celkovém počtu uchazečů **v roce 2007** představoval **6,5 %** (v roce 2006 tento průměrný podíl činil 7,1 %).

Počet **volných pracovních míst**, jež zaměstnavatelé označili jako vhodné i **pro absolventy a mladistvé**, plynule **roste od roku 2005**, k **31. 12. 2007** jich na ÚP bylo hlášeno **29,3 tisíc**, tj. více než bylo nezaměstnaných v této kategorii. Podíl volných pracovních míst pro tuto skupinu nezaměstnaných na celkovém počtu volných míst hlášených na ÚP se také od roku 2005 postupně zvyšoval, k 31. 12. 2007 činil **20,8 %**.

⁹ Podrobněji viz materiál „**Nezaměstnaní absolventi na trhu práce k ...**“, zpracovávaný pololetně pro informaci pana ministra a odkazy <http://portal.mpsv.cz/sz/obcane/skoly> (počty absolventů v evidenci ÚP podle škol a oborů) a <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/abs> (pololetní statistiky absolventů škol ke stažení a jejich kvalifikační struktura).

Na jedno volné pracovní místo vhodné i pro absolventy a mladistvé připadalo v roce 2007 průměrně 1,0 nezaměstnaných absolventů a mladistvých (v roce 2006 to bylo 2,4).

Struktura uchazečů podle délky nezaměstnanosti

V důsledku úbytku celkového počtu uchazečů z evidence ÚP došlo k 31. 12. 2007 k **meziročnímu poklesu počtu nezaměstnaných ve všech kategoriích** podle délky nezaměstnanosti.

K **nárůstu podílu** došlo pouze u kategorie **do 3 měsíců**, a to z 26,7 % na **30,0 %**. Jejich absolutní počet se však snížil a nárůst podílu je pouze důsledkem výraznějšího poklesu dlouhodobě nezaměstnaných.

K **nejvýraznějšímu meziročnímu poklesu došlo u kategorie nad 24 měsíce, a to o 29,9 tisíc. Výrazný pokles počtu uchazečů** zaznamenala i skupina nezaměstnaných **12 - 24 měsíců. Podíl osob, které jsou v evidenci déle než 24 měsíců**, na celkovém počtu nezaměstnaných **se snížil z 27,2 % na 25,9 %, podíl nezaměstnaných 12-24 měsíců poklesl ze 14,0 % na 12,7 %**.

Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti

tab. č. 16

	k 31. 12. 2006		k 31. 12. 2007		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči – celkem	448,5	100,0	354,9	100,0	-93,6	-20,9
z toho:						
do 3 měsíců	119,8	26,7	106,4	30,0	-13,4	-11,2
3 - 6 měsíců	74,0	16,5	57,9	16,3	-16,1	-21,8
6 - 9 měsíců	39,1	8,7	30,0	8,5	-9,1	-23,3
9 - 12 měsíců	30,7	6,8	23,8	6,7	-6,9	-22,5
12 - 24 měsíců	63,0	14,0	44,9	12,7	-18,1	-28,7
nad 24 měsíců	121,9	27,2	92,0	25,9	-29,9	-24,5
nad 6 měsíců	254,8	56,8	190,7	53,7	-64,1	-25,2
nad 12 měsíců	184,9	41,2	136,9	38,6	-48,0	-26,0

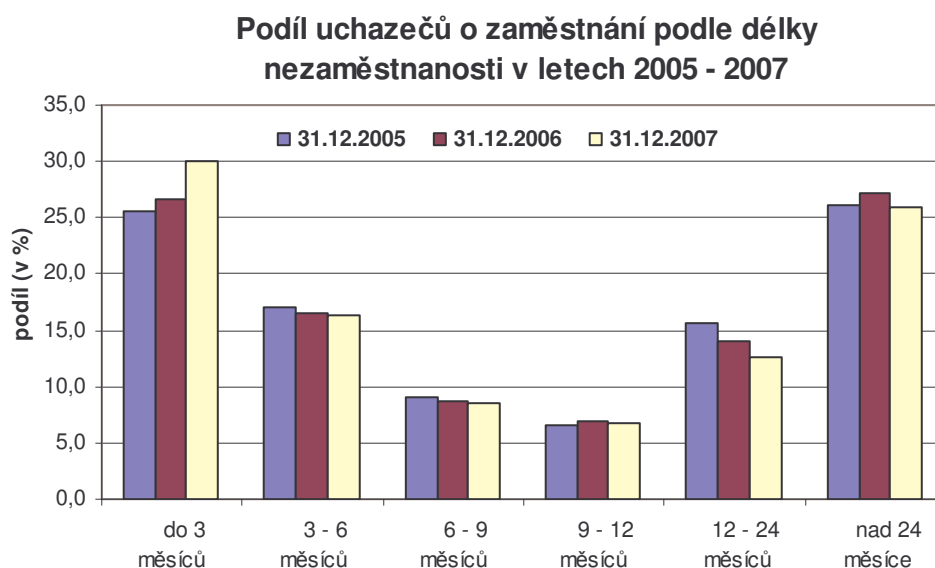
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Počet i podíl nezaměstnaných, kteří jsou v evidenci ÚP **déle než 12 měsíců, tzv. dlouhodobě nezaměstnaných**, do roku 2003 rostl. V letech 2004 a 2005 jejich počet v evidenci **mírně klesal, v letech 2006 a 2007 pokles zrychlil: meziroční pokles v prosinci 2006 oproti prosinci 2005 činil 13,1 %, v prosinci 2007 byl jejich**

počet meziročně nižší dokonce o 26,0 % (meziroční pokles v prosinci 2005 oproti stejnému období předchozího roku činil pouze 3,2 %).

Také **podíl** této kategorie nezaměstnaných se oproti minulému roku snížil, zejména ve 2. polovině roku 2007 (viz příloha č. 8a). V období 2005 – 1. pololetí 2007 se jejich podíl pohyboval v rozmezí 40 - 44%, v **prosinci 2007** klesl na **38,6 %**. K tomuto poklesu došlo v důsledku snížení absolutního i relativního zastoupení kategorií 12 - 24 měsíců a nad 24 měsíců (viz graf č. 15).

graf č. 15

Meziroční pokles počtu dlouhodobě nezaměstnaných (nad 12 měsíců) byl rychlejší než pokles celkového počtu uchazečů o zaměstnání. Vstupu dlouhodobě nezaměstnaných občanů do pracovního procesu a jejich integraci na trhu práce napomohla nová definice vhodného zaměstnání pro nezaměstnané déle než 12 měsíců¹⁰. K poklesu počtu dlouhodobě nezaměstnaných došlo také v důsledku realizace projektů financovaných z ESF zaměřených na dlouhodobě nezaměstnané, odchodu silných poválečných ročníků, zejména žen, do důchodu, a dále nabytím účinnosti nových zákonů o pomoci v hmotné nouzi a o životním a existenčním minimu (viz počty vyřazených pro nespoupráci).

Dlouhodobá nezaměstnanost je jak absolutně, tak i relativně vyšší v okresech s vyšší mírou nezaměstnanosti. Je výrazně podmíněna úrovní vzdělání. Tendence k dlouhodobé nezaměstnanosti se zvyšují u zdravotně postižených osob a ve vyšších

¹⁰ *Novela zákona o zaměstnanosti, provedená zákonem č. 382/2005 Sb., která vstoupila v platnost 1.1.2006 v § 20 odst. 2 nově definuje vhodné zaměstnání pro dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání jako zaměstnání, které bylo sjednáno i na dobu určitou kratší než 3 měsíce nebo s délkou 50 % stanovené pracovní doby.*

věkových kategoriích. V důsledku dlouhodobé ztráty kontaktu se zaměstnáním ztrácejí nezaměstnaní pracovní návyky, konkurenceschopnost na trhu práce a naopak získávají pocity nejistoty, což se negativně odráží v jejich pasivitě a rezignaci. Jejich motivace a další aktivizace je finančně, časově i personálně mnohem nákladnější.

Délka evidence uchazečů o zaměstnání

Průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli vyřazeni z evidence ve 4. čtvrtletí 2007 (tzv. **délka ukončené evidence**), představovala 303 dní a v porovnání se 4. čtvrtletím 2006 se prodloužila (ve 4. čtvrtletí 2006 – 289 dní). Prodloužení délky evidence těch, kteří odešli z evidence, ve značné míře souvisí s vysokým podílem dlouhodobě nezaměstnaných mezi vyřazenými.

Tento fakt ovlivnil i průměrnou délku evidence uchazečů, kteří byli k 31. 12. 2007 registrovaní (tzv. **délka průběžné evidence**), činila **659 dní** a oproti minulému roku nedošlo, na rozdíl od předchozích let, k tak dynamickému nárůstu, meziročně se prodloužila pouze o 10 dní.

Individuální akční plány pro mladé do 25 let do 6 měsíců evidence

V rámci programů prevence dlouhodobé nezaměstnanosti, úřady práce nabízejí všem mladým do 25 let do 6 měsíců evidence v programu „**První příležitost**“ uzavření **Individuálního akčního plánu** (IAP), tj. harmonogramu naplňování zprostředkovatelských a poradenských aktivit vedoucích k zaměstnání nebo ke zvýšení zaměstnatelnosti.

Cílem IAP je zvýšení možnosti uplatnění těchto uchazečů o zaměstnání na trhu práce, v souladu s dosaženou kvalifikací, možnostmi a schopnostmi uchazeče, dále zvýšení odpovědnosti uchazečů za získání zaměstnání, jejich motivace k přijetí zaměstnání a adresnosti péče o uchazeče, kteří to nejvíce potřebují. Rozhodující úlohu v individuálních přístupech a aktivizaci uchazečů o zaměstnání prostřednictvím IAP hrají poradenské, zprostředkovatelské a rekvalifikační služby. Ve spolupráci s každým uchazečem o zaměstnání mladším 25 let, popř. absolventem VŠ, do 6 měsíců jeho evidence, který přistoupí k individuálnímu akčnímu plánu, zpracují odborní poradci konkrétní postupy, vedoucí k jeho zaměstnání a zvýšení jeho zaměstnatelnosti.

**Nově hlášené uchazeči o zaměstnání ve věku do 25 let
v jednotlivých měsících roku 2006**

tab. č.17

kohorta	osoby do 25 let nově hlášené v dané kohortě		ukončilo evidenci do 6 měs.				z toho zaměstnáno			
			Počty		podíly		počty		podíly ¹⁾	
	IAP uzavřel	IAP neuzavřel	IAP uzavřel	IAP neuzavřel	IAP uzavřel	IAP neuzavřel	IAP uzavřel	IAP neuzavřel	IAP uzavřel	IAP neuzavřel
I.06	746	3 975	441	2 614	59,1	65,8	325	1 866	43,6	46,9
II.06	610	2 885	327	1 809	53,6	62,7	231	1 240	37,9	43,0
III.06	483	2 766	288	2 007	59,6	72,6	214	1 309	44,3	47,3
IV.06	400	2 371	231	1 725	57,8	72,8	164	1 170	41,0	49,3
V.06	414	2 198	229	1 578	55,3	71,8	147	1 095	35,5	49,8
VI.06	467	2 491	248	1 816	53,1	72,9	189	1 310	40,5	52,6
VII.06	505	2 741	278	1 969	55,0	71,8	193	1 382	38,2	50,4
VIII.06	730	3 979	364	2 713	49,9	68,2	293	2 023	40,1	50,8
IX.06	1 415	7 548	773	5 183	54,6	68,7	621	3 751	43,9	49,7
X.06	547	3 313	312	2 334	57,0	70,4	219	1 608	40,0	48,5
XI.06	418	2 734	237	1 990	56,7	72,8	167	1 362	40,0	49,8
XII.06	329	2 328	196	1 822	59,6	78,3	134	1 345	40,7	57,8
Celkem	7 064	39 329	3 924	27 560	55,5	70,1	2 897	19 461	41,0	49,5

¹⁾ podíl zaměstnaných z počtu osob dané kohorty, které uzavřely, resp. neuzavřely IAP

Plošná realizace programu „První příležitost“ na všech ÚP byla zahájena 1. 1. 2004. Od tohoto období **počet** těch, kteří **uzavřeli IAP** postupně **klesá**. V roce 2006 bylo podstatně méně nově evidovaných do 25 let, kteří uzavřeli IAP, v porovnání s předchozími dvěma lety. V letech 2004 a 2005 se jejich počty pohybovaly v jednotlivých měsících v řádu tisíců, v roce 2006 jich IAP uzavřelo již jen 612 (průměrný měsíční počet).

Počet osob do 25 let, které **neuzavřely IAP**, v roce 2005 mírně vzrostl, od roku 2006 již byl zaznamenán pokles.

Oproti nově hlášeným, kteří IAP neuzavřeli, bylo těch, co IAP uzavřeli, v roce 2006 cca 5-krát méně (v roce 2004 to bylo jen 2-krát méně), na základě dat za leden až červenec 2007 tento poměr činil 7-krát méně.

Po celé sledované období podíl těch, kteří **do 6 měsíců ukončili evidenci** na ÚP, na celkovém počtu nově zaevidovaných do 25 let, rostl. U mladých, kteří **uzavřeli IAP**, činil v roce 2006 tento podíl 55,5 % (v roce 2007 činil tento podíl 65,1 %), u mladých, kteří **neuzavřeli IAP**, to bylo 70,1 % (rok 2007 - 82,8 %) ¹¹.

Také **podíl zaměstnaných** se v případě uzavření i neuzavření IAP zvyšoval. Z těch, kteří **uzavřeli IAP** do 6 měsíců od nahlášení do evidence, bylo v roce 2005

¹¹ Za rok 2007 jsou zatím k dispozici data za období **leden – červenec 2007**

zaměstnáno 37,2 % osob, v roce 2006 tento podíl činil 41,0 %. Podíl zaměstnaných, kteří **neměli uzavřený IAP**, v roce 2005 činil 47,1 %, v roce 2006 se tento podíl mírně zvýšil na 49,5 %. **V roce 2006 tedy byla pozitivnější tendence zaznamenána u mladých, kteří uzavřeli IAP, podíl zaměstnaných u nich meziročně rostl rychleji než u těch, kteří neměli uzavřený IAP.** V roce 2007 bylo **zaměstnáno 42,5 % osob, kteří uzavřeli IAP**, a 50,9 % z těch, kteří **IAP neuzavřeli**.

Oproti roku 2006, kdy meziroční změny počtu nově hlášených, kteří uzavřeli, resp. neuzavřeli, IAP, byly zhruba na stejné úrovni (v ročním průměru byl úbytek těch, kteří neuzavřeli IAP, mírně nižší než těch, kteří IAP uzavřeli), v roce 2007 je meziroční úbytek těch, kteří IAP neuzavřeli, výrazně vyšší (více jak 2-krát vyšší), než u těch, kteří IAP uzavřeli.

Neuzavření IAP ze strany uchazeče o zaměstnání ovšem nelze hodnotit vždy negativně, protože se může jednat o uchazeče, kteří **neuzavřeli IAP** z důvodu již přislíbeného zaměstnání. Proto i **podíl zaměstnaných** této kategorie uchazečů je **vyšší než podíl zaměstnaných u uchazečů, kteří měli IAP uzavřen**.

Mladí lidé do 25 let věku evidovaní na ÚP navíc nemají žádné zvýhodnění při uzavření Individuálního akčního plánu, spíše naopak, spoléhají tedy více na svoje vlastní aktivity a své sebevědomí. Využití poradenství, rekvalifikace a dalších nástrojů APZ zvažují až po delším setrvání v evidenci. Důvodem pro neuzavírání IAP ze strany uchazečů může být i možnost stanovit sankce při neplnění podmínek IAP.

Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání a VPM

Nejpočetnější skupinou **uchazečů** o zaměstnání podle dosaženého stupně vzdělání jsou vyučení (39,4 %) a dále osoby s neukončeným a základním vzděláním (31,6 %). Rovněž nejvyšší podíl nabízených **volných míst** je určen pro vyučené (39,1 %) a pro osoby se základním vzděláním a neukončeným vzděláním (43,9 %).

V **meziročním porovnání** byl zaznamenán pokles nezaměstnaných ve všech vzdělanostních kategoriích. Nejvíce se snížil počet vyučených uchazečů, a to o 39,9 tisíc. V procentuálním vyjádření byl nejvyšší meziroční pokles vykázán u uchazečů se středoškolským vzděláním bez maturity, a to o 26,4 %.

Specifické míry nezaměstnanosti (SMN) uchazečů o zaměstnání **podle dosaženého vzdělání** (viz příloha č. 6) potvrzují, že nezaměstnaností jsou nejvíce ohroženi lidé bez vzdělání nebo s minimálním vzděláním. U těchto vzdělanostních skupin byla v roce 2007 zaznamenána **nadprůměrná specifická míra**

nezaměstnanosti - u uchazečů **bez vzdělání nebo se základním vzděláním** (25,8 %) a u uchazečů se **středoškolským vzděláním bez maturity** (6,5 %). V kategorii uchazečů bez vzdělání nebo se základním vzděláním míra nezaměstnanosti více jak 4-násobně převyšuje celorepublikový průměr (u žen v této kategorii je SMN téměř 3,5-násobně vyšší než průměr a u mužů 5,5-násobně, což souvisí s nižší ekonomickou aktivitou žen s nižším vzděláním v porovnání s ekonomickou aktivitou žen obecně).

Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání

tab. č. 18

	k 31. 12. 2006		k 31. 12. 2007		meziroční rozdíl	
	v tis.	v %	v tis.	v %	v tis.	v %
uchazeči - celkem	448,5	100,0	354,9	100,0	-93,6	-20,9
z toho:						
bez vzdělání	3,0	0,7	2,4	0,7	-0,6	-20,0
zákl. vzdělání	137,9	30,7	109,6	30,9	-28,3	-20,5
vyučen	179,7	40,1	139,8	39,4	-39,9	-22,2
středošk. bez mat.	14,8	3,3	10,9	3,1	-3,9	-26,4
vyučen s mat.	18,1	4,0	14,1	4,0	-4,0	-22,1
gymnázium	12,8	2,9	10,1	2,9	-2,7	-21,1
SOŠ s mat.	64,2	14,3	52,0	14,6	-12,2	-19,0
vyšší vzdělání	2,5	0,6	1,9	0,5	-0,6	-24,0
vysokoškolské	15,6	3,5	14,0	3,9	-1,6	-10,3

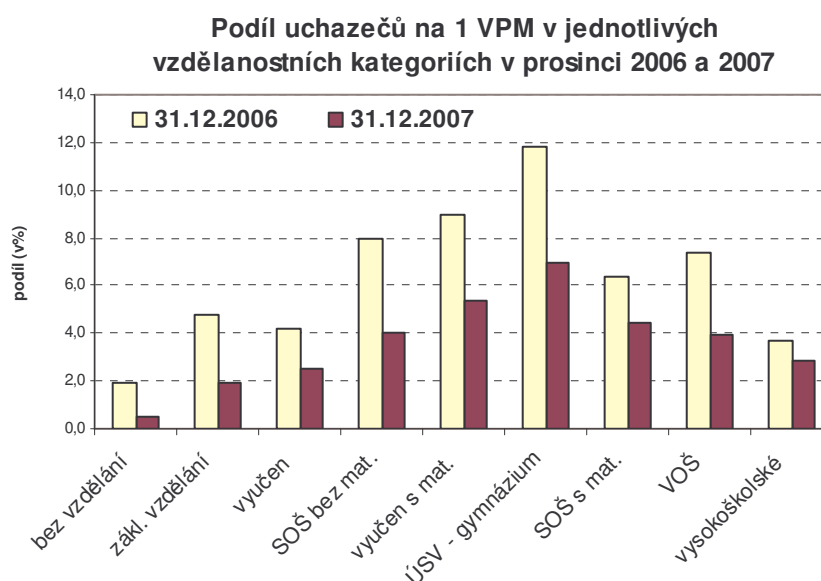
Pozn.: drobné odchylky součtu osob v jednotlivých kategoriích od uvedeného celkového počtu souvisí se zaokrouhlením hodnot na jedno desetinné místo

Vlivem poklesu celkové míry nezaměstnanosti se **meziročně snížily** specifické míry nezaměstnanosti **ve všech vzdělanostních kategoriích**, nejvíce v kategorii bez vzdělání nebo se základním vzděláním.

Rozdíly mezi kvalifikační strukturou uchazečů o zaměstnání a kvalifikačními požadavky ze strany zaměstnavatelů vyjádřené **počtem uchazečů na 1 volné pracovní místo podle vzdělání** znázorňuje graf č. 16.

Nejvyšší poměr počtu uchazečů k počtu volných míst byl zaznamenán u **středního všeobecného vzdělání - gymnázium** (6,9 uchazeče na 1 VMP) a u **vyučen s maturitou** (5,4). Nesoulad mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce oproti roku 2006 se nejvíce zmírnil u kategorie střední všeobecné vzdělání – gymnázium.

Nejpříznivější je poměr mezi počtem uchazečů a volnými místy pro uchazeče **bez vzdělání** (0,5 uchazeče na jedno volné pracovní místo, tj. na jednoho uchazeče připadají 2 volná místa) a pro uchazeče se **základním vzděláním** (1,9).

Ženy v evidenci ÚP

V roce 2007 pokračoval pokles počtu nezaměstnaných žen, k **31. 12. 2007** jich bylo evidováno na ÚP **191,2 tisíc**¹², meziročně se jejich počet snížil o 47,6 tisíc (o 19,9 %).

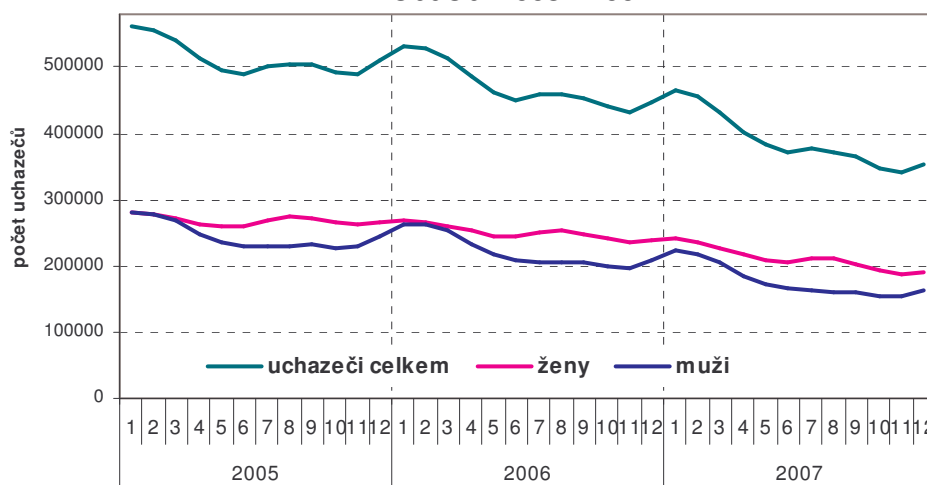
V **průměru** tak bylo evidováno na ÚP v roce 2007 méně žen (**213,5 tisíc**) než ve stejném období minulého roku (251,6 tisíc).

Pokles počtu žen byl v porovnání s poklesem celkového počtu uchazečů pomalejší (viz graf č. 17), do evidence sice přichází ve srovnání s muži méně žen, ale ženy v menší míře z evidence odcházejí (viz část III. 2. Toky nezaměstnanosti). Proto **podíl** nezaměstnaných žen na celkovém počtu registrovaných nezaměstnaných (příloha č. 9) v tomto období **meziročně vzrostl** a v **průměru** činil **54,4 %** (v roce 2006 – 53,0 %).

Podíly mužů a žen z celkového počtu nezaměstnaných v jednotlivých **věkových kategoriích** zobrazuje graf v příloze č. 9. Nejvyššího podílu (nad 60 %) mezi uchazeči v evidenci ÚP dosahují ženy ve věku 30 – 39 let.

¹² Podrobnější údaje o struktuře nezaměstnaných mužů a žen jsou v příloze

**Celkový počet uchazečů a ženy a muži v evidenci ÚP
v období 2005 - 2007**

Vyšší zastoupení žen v evidenci ÚP a nižší ekonomická aktivita determinují vyšší míru nezaměstnanosti žen (tab. č. 12 a příloha č. 6). Ta je ještě výraznější zejména ve **věkových kategoriích** do 34 let, kdy převyšuje celkovou míru nezaměstnanosti žen. Ženy jsou v tomto věku často mimo pracovní aktivitu z důvodu péče o děti. V případě, že ztratí práci, těžko nalézají nové uplatnění, protože možnosti pracovního uplatnění jsou z důvodu péče o děti limitovány např. nemožností přijetí práce na směny nebo dojíždění do zaměstnání. Ani zaměstnavatelé nemají o ženy v produkčním věku velký zájem kvůli možným výpadkům v práci, např. v případě ošetřování člena rodiny. Nadprůměrná míra nezaměstnanosti žen ve věkové kategorii 50 – 54 a také 55 – 59 let souvisí zejména se ztrátou zaměstnání v předdůchodovém věku, kdy ještě nemají nárok na starobní důchod, ale většina zaměstnavatelů již o ně nemá zájem z důvodů nízké přizpůsobivosti změnám na trhu práce.

Míra nezaměstnanosti žen je vyšší než MN mužů ve všech věkových kategoriích do 59 let. Ve věku nad 60 let je již vzhledem k dřívějšímu odchodu žen do důchodu nižší než u mužů.

Z hlediska **vzdělání** jsou ženy podstatně více zastoupeny v evidenci než muži v kategorii úplné střední všeobecné vzdělání (gymnázium), SOŠ s maturitou a vyšší odborné vzdělání, jejich podíl v těchto vzdělanostních kategoriích přesahuje 60 %. Nejnižší podíl žen je mezi nezaměstnanými uchazeči s vysokoškolským vzděláním (46,7 %), což je jedna ze dvou vzdělanostních kategorií, kde je podíl žen nižší než

podíl mužů (nižší podíl žen než mužů byl v prosinci 2007 také u kategorie vyučení). Kromě kategorií ÚSV – gymnázium, SOŠ s maturitou a VOŠ **vzrostl podíl žen meziročně** ve všech vzdělanostních kategoriích, **nejvíce u SOŠ bez maturity** - oproti prosinci 2007 se zvýšil jejich podíl na celkovém počtu uchazečů o **2,2 p.b.** a bez a se základním vzděláním (meziroční nárůst o 1,7 p.b.).

Ženy jsou více postiženy **dlouhodobou nezaměstnaností** než muži, podíl žen je ve všech kategoriích s délkou evidence na ÚP déle než 6 měsíců vyšší než mužů a současně se jejich zastoupení mezi nezaměstnanými ve všech těchto kategoriích meziročně zvýšilo. Nejvíce meziročně vzrostl podíl žen v kategorii 9 - 12 měsíců (nárůst o 3,4 p.b.) a 12 – 24 měsíců (2,1 p.b.). Nejvyšší podíl na celkovém počtu uchazečů byl v prosinci 2007 zaznamenán v kategoriích 12 - 24 měsíců a 9 -12 měsíců, kde jejich podíl dosáhl hodnot 60,0 %, resp. 59,3 %. V evidenci úřadů práce bylo z celkového počtu nezaměstnaných žen k 31. 12. 2007 **déle než 6 měsíců 57,9 %, déle než 12 měsíců 41,6 %** všech žen – uchazeček (viz příloha č. 8).

Grafické znázornění podílu žen na celkovém počtu uchazečů v průběhu roku 2007 a dále jejich zastoupení z hlediska věku, délky nezaměstnanosti, vzdělání a podpory v nezaměstnanosti viz příloha č. 9.

Uchazeči o zaměstnání z ostatních zemí Evropské unie

K poslednímu dni roku 2007 bylo registrováno na úřadech práce **3 029 uchazečů o zaměstnání z ostatních zemí EU¹³**. Meziročně tak **jejich počet poklesl o 280**. V průběhu roku 2007 se do evidence přihlásilo 4 658 těchto uchazečů o zaměstnání, zároveň z evidence odešlo 5 309 uchazečů, z nichž 3 047 našlo pracovní uplatnění. Pokud srovnáme tyto údaje s rokem 2006 (v roce 2006 se do evidence přihlásilo 4 080, zároveň z evidence odešlo 4 329 uchazečů z EHP, z nichž našlo pracovní uplatnění 2 574), je zřejmé, že, tento vývoj je odlišný od toků všech uchazečů o zaměstnání, jež v průběhu roku 2007 mírně klesaly. Ovšem uchazeči o zaměstnání z EHP představují pouze cca 0,85 % celkového počtu uchazečů o zaměstnání, jejich podíl se ale postupně zvyšuje.

¹³ EU/EHP a Švýcarska – viz text str. 16 v části Zaměstnanost

Vývoj počtu a podílu uchazečů o zaměstnání z ostatních zemí EU/EHP

tab. č. 19

	Uchazeči o zaměstnání celkem		Uchazeči z ostatních zemí EU		Podíl (v %)	
	k 30.6.	k 31.12.	k 30.6.	k 31.12.	k 30.6.	k 31.12.
2004	517 526	541 675	2 367	2 889	0,46	0,53
2005	489 744	510 416	2 905	3 236	0,59	0,63
2006	451 106	448 545	3 101	3 309	0,69	0,74
2007	370 791	354 878	3 123	3 029	0,84	0,85

Mezi uchazeči o zaměstnání evidovanými na konci roku 2007 mírně převažovaly ženy (53,2 %, jejich podíl meziročně vzrostl o 2,0 p.b.). Z hlediska vzdělání bylo nejvyšší zastoupení osob bez vzdělání nebo pouze se základním vzděláním (53,5 %, pokles o 2,5 p.b.) a dále vyučení (23,8 %, pokles o 0,7 p.b.). Zastoupení osob s vyšším vzděláním je výrazně nižší, ale jejich počty v evidenci úřadů práce mírně rostou. V pětiletých věkových kohortách bylo nejvyšší zastoupení mezi osobami ve věku 30 – 34 let (15,6 %) a 50 – 55 let (14,5 % ze všech evidovaných), přičemž v této vyšší věkové skupině výrazně převládají ženy (jejich zastoupení tvořilo až 64,9 %).

Ve struktuře **podle zemí původu** převládali občané **Slovenské republiky**, (k 31. 12. 2007 jich bylo 2 009), Polska (592), ale jejich počty meziročně poklesly. Dalšími, z hlediska počtu, jsou občané Bulharska (115), Německa (84) a Rumunska (71).

Počet těch občanů EU, kteří byli nezaměstnaní v jiných státech EU a následně se přišli ucházet o práci v ČR (jejich počty jsou zahrnuty v počtech uvedených výše), byl ke konci pololetí 2007 nízký – 22 osob - konkrétně 11 občanů ČR, 4 z Německa, po 1 osobě z Dánska, Finska, Francie, Lotyšska, Portugalska, Slovenska a Slovinska.

Naopak, **v zemích EU hledalo zaměstnání** (a byla jim exportována podpora v nezaměstnanosti z ČR) ke konci roku 2007 celkem pouze **39 uchazečů o zaměstnání evidovaných na ÚP v ČR**, nejvíce v Irsku - 14, ve Spojeném království - 12, ve Španělsku - 5 a v Itálii - 3. V meziročním srovnání i z hlediska dlouhodobého trendu se jedná o nižší počty, což může souviset se zlepšující se situací na trhu práce v ČR.

4. Regionální nezaměstnanost

Situace na trhu práce v České republice se velmi liší podle regionů. Na nejvyšší příčce pomyslného žebříčku stojí tradičně **Ústecký a Moravskoslezský kraj**, tj. regiony s velkou koncentrací těžkého průmyslu. I v okresech s vysokou mírou nezaměstnanosti mají zaměstnavatelé problémy najít takové zaměstnance, jaké požadují. Nevyhovuje totiž skladba nezaměstnaných podle kvalifikace. Vedle toho v těchto oblastech převažují dlouhodobě nezaměstnaní, a tedy prakticky již nezaměstnatelní lidé, kteří ztratili základní pracovní návyky. Dalším problémem je, že okresy postižené vysokou mírou nezaměstnanosti obvykle nemají tak dobrou infrastrukturu, takže se potenciálnímu investorovi, který by mohl do regionu přinést práci, prodraží dopravní náklady. Proto ani příznivý vývoj ekonomiky zatím nepřispívá k výraznějšímu zlepšení situace na trhu práce.

Míra nezaměstnanosti a počet evidovaných uchazečů v krajích ČR
kraje seřazené podle míry nezaměstnanosti k 31. 12. 2007

tab. č. 20

Kraj	Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti	
	k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
1. Ústecký kraj	63652	49894	60245	46986	13,8	11,0
2. Moravskoslezský kraj	85422	65816	80378	61403	12,6	9,6
3. Karlovarský kraj	16221	12975	15499	12357	9,2	7,3
4. Jihomoravský kraj	55230	44239	52056	41658	8,8	6,9
5. Olomoucký kraj	31187	23495	29299	21944	9,0	6,7
6. Liberecký kraj	17258	14566	15988	13522	7,0	6,1
7. Zlínský kraj	25601	20171	23505	18521	7,8	6,0
8. Vysočina	20060	16202	18824	15233	7,1	5,6
9. Pardubický kraj	19369	15417	18381	14440	6,9	5,4
10. Královéhradecký kraj	19298	14499	18305	13681	6,3	4,7
11. Jihočeský kraj	20426	16452	18803	15078	5,7	4,5
12. Plzeňský kraj	17959	14516	16929	13570	5,6	4,4
13. Středočeský kraj	35498	29273	33471	27490	5,3	4,2
14. Praha	21364	17363	19603	15813	2,7	2,2

Nadprůměrná míra nezaměstnanosti (tj. vyšší než celorepublikový průměr 6,0 %) byla k 31. 12. 2007 zaznamenána také v **Karlovarském, Jihomoravském, Olomouckém a Libereckém kraji**.

K slabým stránkám **Karlovarského kraje** patří především útlum v oblasti těžby uhlí a energetiky – zejména v okrese Sokolov, nedostatečné napojení silničních sítí na sousední regiony a hlavní město, špatný stav silnic II. a III. tříd a městských komunikací, nedostatečná dopravní obslužnost venkovského prostoru, nízká mobilita pracovní síly a vyšší podíl na trhu práce znevýhodněných skupin obyvatelstva. Dalším nepříznivým faktorem je skutečnost, že cca 48 % všech evidovaných uchazečů o zaměstnání je s neúplným základním nebo se základním vzděláním.

Mezi faktory, které negativně ovlivňují nezaměstnanost v **Jihomoravském kraji**, patří zejména nedostatečné využívání flexibilních forem organizace práce, zejména práce na částečný úvazek, nízká mobilita pracovní síly, dlouhodobě podprůměrná úroveň mezd, absence velkého průmyslového podniku a nízká podnikatelská aktivita v oblastech s vysokou mírou nezaměstnanosti.

V **Olomouckém kraji** se rovněž projevuje problém strukturální nezaměstnanosti, mobilita obyvatelstva je omezená jak geografickými podmínkami (hlavně horské okresy), tak dopravní obslužností.

Nízká mzdová úroveň zejména v horských okresech, ale i v celém kraji je sice zajímavá pro zaměstnavatele, ale nejnižší sociální skupiny vhání do tzv. pasti chudoby (týká se to rodin s více dětmi, jejichž příjmy ze sociálních dávek jsou vyšší, a tedy i atraktivnější než jejich příjmy ze zaměstnání).

Je zde silná sezónnost zaměstnanosti a často dochází k opakovanému uzavírání pracovních poměrů na dobu určitou s ohledem na aktuální zakázkovou náplň.

Poptávka zaměstnavatelů po pracovní síle je nevyrovnaná (zejména lokality na hranicích okresů a okrajové oblasti nabízejí jen minimum pracovních příležitostí, většinou málo atraktivních); tvorba nových pracovních míst nebyla dosud natolik rozsáhlá, aby nahradila místa, která v ekonomice zanikají (ukončení činnosti, restrukturalizace, výrazná sezónnost pracovních příležitostí), což vede k tomu, že míra nezaměstnanosti dlouhodobě přesahuje průměr za ČR.

Ve všech krajích byl zaznamenán **meziroční pokles** míry nezaměstnanosti, nejvíce se MN snížila v kraji Moravskoslezském a dále v Ústeckém a Olomouckém kraji, tj. v krajích, které patří ke krajům s nejvyšší nezaměstnaností. Nezaměstnanost **klesla** ve všech krajích **i absolutně**, nejvíce v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a dále v Jihomoravském kraji.

Ve všech okresech ČR byl zaznamenán **meziroční pokles míry nezaměstnanosti**, nejvíce se meziročně snížila míra nezaměstnanosti v okresech Most a Teplice (o 4,0 p. b.).

Nejvyšší míra nezaměstnanosti k 31. 12. 2007 představovala 15,5 % v okrese Most, naopak nejnižší v okrese Praha-západ 1,6 %. **Rozdíl** mezi nejvyšší a nejnižší mírou nezaměstnanosti se u okresů snížil o 3,6 p. b. na 13,9 p. b. (v roce 2006 to bylo 17,4 p. b.) viz příloha č. 12. Ovšem variabilita míry nezaměstnanosti jednotlivých okresů (měřeno variačním koeficientem míry nezaměstnanosti v okresech) v roce 2007 stagnovala (v roce 2006 mírně rostla).

Více jak polovina, tj. **55,8 % úřadů práce**, vykázala k 31. 12. 2007 **míru nezaměstnanosti** v intervalu **5 - 10 %**, **MN vyšší než 15 %** zaznamenal pouze **1 úřad práce**. **Podprůměrnou míru nezaměstnanosti** (tj. nižší než MN celé ČR) vykázalo k 31.12. 2007 **43 úřadů práce**. Rozvrstvení míry nezaměstnanosti v okresech ČR viz mapa v příloze č. 7.

Meziroční pokles **evidovaných uchazečů** k 31. 12. 2007 byl zaznamenán ve všech 77 okresech (příloha č. 10).

Okresy s nejvyšší mírou nezaměstnanosti k 31. 12. 2007

tab. č. 21

okres		Evidovaní uchazeči o zaměstnání		z toho dosažitelní		Míra nezaměstnanosti	
		k 31.12.		k 31.12.		k 31.12.	
		2006	2007	2006	2007	2006	2007
1.	Most	13007	9733	12454	9267	19,5	15,5
2.	Karviná	24557	20036	23398	18934	16,9	13,4
3.	Teplice	9702	7468	9195	6959	15,7	11,7
4.	Znojmo	8050	6810	7774	6649	13,6	11,5
5.	Ústí nad Labem	8562	6987	7999	6544	13,3	11,3
6.	Jeseník	3236	2571	3077	2437	14,7	11,1
7.	Děčín	9846	8603	9422	8194	12,9	11,0
8.	Hodonín	10834	8908	10294	8441	13,3	10,7
9.	Bruntál	7396	5873	6878	5483	13,4	10,7
10.	Chomutov	9124	6825	8534	6311	12,3	9,7

V relativním vyjádření byl zaznamenán nejvyšší pokles tohoto ukazatele v okresech Rychnov nad Kněžnou (37,1 %), Nový Jičín (33,5 %) a Plzeň-jih (32,6 %), a Prostějov (31,1 %), tj. většinou v okresech s podprůměrnou MN. Na druhé straně v okresech s vysokou nezaměstnaností byl nejvyšší meziroční pokles zaznamenán

v okresech Frýdek Místek (o 29,4 %), Břeclav (o 27,0 %), Louny (o 26,0 %), Vsetín (o 25,3 %), Chomutov a Most (o 25,2 %), viz (příloha č. 11).

Počet **volných pracovních míst** v roce 2007 vzrostl **ve všech krajích**. K 31.12. 2007 se **meziročně nejvíce zvýšil v Praze** (o 12,6 tisíc tj. o 77,5 %), dále v Plzeňském kraji (o 7,2 tisíce tj. o 100,2 %), Středočeském kraji (o 7,2 tisíce tj. 57,8 %) a Jihomoravském (o 5,7 tisíce tj. o 71,8 %). K nejvyššímu meziročnímu nárůstu volných míst došlo v okrese Praha hl. město, Plzeň-město, Brno-město, Pardubice a Praha východ. Počty volných míst se snížily v 7 okresech - Ústí nad Orlicí, Zlín, Třebíč, Děčín, Hradec Králové, Olomouc a Jablonec nad Nisou.

Počet **uchazečů na 1 volné pracovní místo** k 31. 12. 2007 převyšoval celorepublikový průměr (tj. 2,5) ve 49 okresech, nejvyšších hodnot dosáhl tento ukazatel v okresech Děčín (16,1) Jeseník (13,5), Bruntál (13,2) a Karviná (12,8). Naopak nejlepší situace byla v okresech Praha-východ (0,4), Mladá Boleslav a Plzeň-město (0,5), Praha a Praha-západ (0,6) - viz příloha č. 12.

Podíl rizikových skupin v jednotlivých regionech ČR, které jsou nejvíce ohroženy nezaměstnaností, obsahuje příloha č. 23. Problémem především v okresech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti je vysoký podíl **uchazečů bez vzdělání nebo se základním vzděláním**. V celé České republice tento podíl k 31. 12. 2007 činil **31,6 %**. Nejvyšší podíl této skupiny uchazečů byl v okresech Sokolov (58,4 %), hranici 45 % převyšuje ještě v okresech Teplice, Chomutov, Ústí nad Labem a Most. Z pohledu krajů je na tom nejhůře kraj Karlovarský a Ústecký.

V regionech s nadprůměrnou nezaměstnaností je jak absolutně, tak i relativně vyšší **dlouhodobá nezaměstnanost** (příloha č. 23). Nejvyšší podíly uchazečů evidovaných déle než 1 rok byly k 31. 12. 2007 v okresech Most, Karviná, Ostrava-město, Teplice a Ústí nad Labem. U těchto okresů podíl dlouhodobě nezaměstnaných přesahoval hranici 50 %. Nejnižší podíl těchto uchazečů mají okresy s nízkou nezaměstnaností, tzn. Praha-východ, Praha-západ, Benešov a Rychnov nad Kněžnou. Nejvíce jsou dlouhodobou nezaměstnaností postiženy Ústecký a Moravskoslezský kraj, naopak nejlépe je na tom Praha a Jihočeský kraj.

V okresech s vysokou nezaměstnaností je samozřejmě nejvyšší i průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli vyřazeni z evidence, tj. **délka ukončené evidence**, nejdéle jsou vedeni uchazeči v evidenci v okresech Most, Karviná, Teplice, Ostrava-město, Chomutov a Louny kde délka ukončené evidence přesahovala 400 dní, v Mostě dokonce 640 dní. V okresech s nejnižší

nezaměstnaností je délka nezaměstnanosti výrazně kratší, v okrese Praha-západ činila „pouze“ 115 dní.

Průměrná délka evidence uchazečů, kteří byli v evidenci úřadů práce, tzv. **délka průběžné evidence**, dosahovala nejvyšších hodnot v okresech Most (více než 1100 dní), Karviná a Ostrava-město (více než 1000 dní) a Chomutov (přes 900 dní).

Problémy ostatních rizikových skupin (podíly uchazečů do 25 let, nad 50 let věku, OZP nebo žen) jsou spíše viditelné v regionech s nižší nezaměstnaností, zatímco v regionech s vysokou nezaměstnaností se jedná o nezaměstnanost plošnou, postihující i osoby bez handicapů.

IV. Politika zaměstnanosti

1. Zaměření politiky zaměstnanosti v roce 2007

Výchozím principem pro zaměření státní politiky zaměstnanosti je revidovaná Lisabonská strategie Evropské unie, neboli „**Strategie pro růst a zaměstnanost**“. Vláda ČR deklarovala své národní priority a reformní opatření v oblastech makroekonomické, mikroekonomické a zaměstnanosti v září 2005, v dokumentu **Národní Lisabonský program 2005 - 2008** (Národní program reforem ČR), **část Zaměstnanost**. Pro rok 2007 MPSV stanovilo úkoly státní politiky zaměstnanosti na základě analýzy situace na trhu práce, výše finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu na politiku zaměstnanosti a na základě závazků ČR daných dohodami, které Česká republika uzavřela s EU a OECD. V souladu s Národním programem reforem jsou nedílnou součástí politiky zaměstnanosti programy hospodářské politiky vlády směřované do růstu výkonnosti ekonomiky a do posilování konkurenceschopnosti firem, programy průmyslové politiky, sledující podporu investic, vytváření příznivého prostředí pro podnikání, pokračování privatizace a dokončení restrukturalizace, opatření rozpočtové politiky, zejména reforma veřejných rozpočtů a daní, vzdělávací programy škol ve struktuře absolventů škol apod. MPSV a úřady práce realizují aktivní politiku zaměstnanosti (APZ), zaměřenou především na zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti uchazečů o zaměstnání.

Hlavním cílem politiky zaměstnanosti je dosažení co nejpříznivějšího vývoje zaměstnanosti a zvýšení motivace a aktivace pro hledání, nalezení a udržení zaměstnání. Zvláštní pozornost je věnována oblastem s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti (severní, střední a jižní Morava, severozápadní Čechy). Výrazná podpora je poskytována projektům, které předpokládají vytvořit zejména v ohrožených regionech významný počet nových pracovních míst, a podpořit další rozvoj drobného a středního podnikání.

Základem pro realizaci aktivní politiky zaměstnanosti na jednotlivých úřadech práce jsou „Programy realizace APZ na rok 2007“, které jsou zpracovávány na základě analýzy trhu práce v jednotlivých okresech v souladu s cíli APZ zadanými Správou služeb zaměstnanosti pro příslušný rok.

Pro rok 2007 bylo stanoveno, aby se APZ zaměřila v závislosti na stanoveném objemu finančních prostředků v rámci schváleného státního rozpočtu a v návaznosti na situaci na trhu práce na:

- skupiny nezaměstnaných:
 - minimálně 25 % fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny mladí do 25 let a absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku,
 - minimálně 20 % fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny starší 50 let věku,
 - minimálně 30 % fyzických osob podporovaných nástroji a opatřeními APZ patří do rizikové skupiny dlouhodobě nezaměstnaných – do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných jsou zahrnuti uchazeči o zaměstnání, kteří jsou vedeni v evidenci úřadu práce déle než 6 měsíců;
- nástroje APZ:

Z celkového rozpočtu na realizaci APZ pro rok 2007 vynaloží ÚP:

- 20 % na rekvalifikace, poradenské činnosti a pracovní rehabilitaci,
- 35 % na zřízení a vyhrazení společensky účelných pracovních míst,
- 25 % na vytvoření pracovních příležitostí v rámci veřejně prospěšných prací,
- 10 % na vytvoření a provoz chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen,
- 10% – ostatní;
- posílení aktivní spolupráce se zaměstnavateli pro vzájemnou informovanost o možnostech řešení nezaměstnanosti v regionu,
- v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením preferování podpory vytváření chráněných pracovních míst zejména na volném trhu práce,
- využití prostředků Evropského sociálního fondu, tj. Operačního programu Rozvoje lidských zdrojů, resp. Jednotného programového dokumentu pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hl. m. Prahy (ÚP hl. m. Prahy), zejména na základě realizace národních programů, nadregionálních a regionálních grantových schémat,
- řešení konkrétní problematiky v oblasti zaměstnanosti v regionech a na konkrétní skupiny osob ohrožených na trhu práce prostřednictvím realizace

regionálních cílených programů k řešení zaměstnanosti obecního, okresního a krajského charakteru (§ 120 zákona o zaměstnanosti).

Výše uvedená zaměření byla stanovena v návaznosti na konkrétní naplňování cílů evropské strategie zaměstnanosti. Úřady práce při realizaci APZ vycházely zejména ze specifik vyplývajících z regionálního trhu práce, struktury uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce a z objemu přidělených finančních prostředků v rámci schváleného státního rozpočtu.

Významnou součástí státní politiky zaměstnanosti je i **podpora zaměstnavatelů v rámci systému investičních pobídek**. Investiční pobídky může investor získat při zavádění nové výroby nebo rozšiřování stávající výroby v oblasti zpracovatelského průmyslu v případě umístění investice v okrese, kde je průměrná míra nezaměstnanosti vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti za ČR. Podpora je určena na vytvoření nových pracovních míst, k rekvalifikaci nebo školení zaměstnanců v územní oblasti.

Důležitou pomocí v oblasti zaměstnávání osob se zdravotním postižením byl i v roce 2007 **příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením** (§ 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti) a **příspěvek poskytovaný podle Programu na obnovu nebo technické zhodnocení hmotného investičního majetku**, který slouží k pracovnímu uplatnění osob se zdravotním postižením. Program navazuje na podporu poskytovanou z kapitoly MPSV od roku 2001. V souladu s novou právní úpravou vyplývající ze zákona o zaměstnanosti byl Program schválen usnesením vlády č. 341 ze dne 23. 3. 2005 a usnesením vlády č. 238 ze dne 12. 3. 2007.

2. Výdaje na politiku zaměstnanosti

Výdaje na podpory v nezaměstnanosti (PvN) **v roce 2007 dosáhly 7 014 672** tisíc Kč a byly nižší oproti roku 2006 v absolutním vyjádření o 292 849 tisíc Kč, tj. o 4,0 % (v roce 2006 čerpáno 7 307 521 tisíc Kč). Nezaměstnanost meziročně výrazně poklesla, pomalejší pokles výdajů na PvN způsobily tyto skutečnosti:

- vyšší průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti (v roce 2006 činila průměrná měsíční podpora 4 491 Kč, v roce 2007 vzrostla na 4 830 Kč),

- vyšší podíl uchazečů s podporou v nezaměstnanosti (včetně podpory v rekvalifikaci) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání (v roce 2006 činil podíl 28,1 %, v roce 2007 se zvýšil na 29,7 %).

Výše podpory v nezaměstnanosti jako i podíl uchazečů o zaměstnání s podporou v nezaměstnanosti byly ovlivněny:

- růstem mezd obecně,
- zvýšením maximální výše podpory - v důsledku novely zákona o zaměstnanosti zákonem č. 112/2006 Sb., se od 1. 1. 2007 stanoví maximální výše podpory v nezaměstnanosti jako 0,58 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla podána žádost o podporu v nezaměstnanosti (při rekvalifikaci jako 0,65 násobek),
- zvýšením podpory uchazečům o zaměstnání bez prokazatelných příjmů – zákonem č. 112/2006 Sb., se v případě těchto uchazečů o zaměstnání stanoví výše podpory v nezaměstnanosti rovněž z výše uvedené průměrné mzdy, a to za první tři měsíce ve výši 0,12 násobku a za zbývající měsíce ve výši 0,11 násobku (takto stanovené hraniční hodnoty podpory v nezaměstnanosti jsou vyšší než podle původního platného výpočtu jako násobků životního minima platného do roku 2006 pro jednotlivého občana staršího 26 let);
- pomalejším poklesem počtu starších osob v evidenci úřadů práce proti celkovému poklesu registrované nezaměstnanosti (u osob starších 50 let se předpokládají vyšší rozhodné příjmy a náleží jim delší podpůrná doba),
- rostoucím podílem účastníků rekvalifikačních kurzů s nárokem na podporu v rekvalifikaci.

„Toky“ do nezaměstnanosti, a tím i počty nových uchazečů s nárokem na podporu v nezaměstnanosti se snížily pouze mírně.

Na aktivní politiku zaměstnanosti (APZ) bylo na MPSV a úřadech práce v roce 2007 ze státního rozpočtu vynaloženo **5 673 321 tisíc Kč** (v tom SSZ MPSV 1 492 124 tisíc Kč, ÚP 4 181 197 tisíc Kč). Ve srovnání s předchozím rokem **vzrostly výdaje** na APZ ze státního rozpočtu **o 372 646 tisíc Kč**, tj. o 7,0 % (v roce 2006 činily výdaje na APZ ze státního rozpočtu 5 300 675 tisíc Kč). Pokračuje trend změny struktury výdajů na APZ způsobený rostoucím zapojením prostředků z ESF a klesá podíl výdajů na nástroje APZ realizované úřady práce.

Dále bylo v rámci státní politiky zaměstnanosti ze státního rozpočtu vynaloženo **2 187 432 tisíc Kč jako příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % osob se zdravotním postižením** podle § 78 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti (v roce 2006 činily finanční prostředky vynaložené na tento účel 1 410 551 tisíc Kč), **a na výplatu mzdových nároků zaměstnancům při platební neschopnosti zaměstnavatele - insolventi - 196 032 tisíc Kč** (v předchozím roce 183 573 tisíc Kč). Tyto nástroje a opatření nejsou součástí APZ.

Srovnání výdajů na státní politiku zaměstnanosti (SPZ) v r. 2006 a 2007

tab. č. 22

	2006		2007	
	v tisících Kč	Podíl na HDP v % ^{*)}	v tisících Kč	Podíl na HDP v % ^{*)}
Výdaje na SPZ	14 202 321	0,44	15 072 541	0,42
V tom:				
Podpory v nezaměstnanosti (PvN)	7 307 521	0,23	7 015 755	0,20
Podíl PvN na SPZ v %	51,5	x	46,5	x
Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)	5 300 675	0,16	5 673 321	0,16
Podíl APZ na SPZ v %	37,3	x	37,6	x
Podpora zaměstnávání OZP - příspěvek dle ZoZ	1 410 551	0,04	2 187 432	0,06
Podíl podpory zaměstnávání OZP	9,9	x	14,5	x
Insolvence	183 573	0,01	196 032	0,01
Podíl insolvence na SPZ v %	1,3	x	1,3	x

^{*)} Údaje o HDP v r. 2006 a 2007 jsou odvozeny od čtvrtletních odhadů HDP (zdroj: ČSÚ)

3. Aktivní politika zaměstnanosti realizovaná úřady práce

Při určování finančních prostředků na APZ pro rozpočty jednotlivých úřadů práce na rok 2007 vycházela Správa služeb zaměstnanosti (SSZ) v první řadě z celkového objemu finančních prostředků vyčleněných na nástroje APZ pro úřady práce, dále z ukazatelů charakterizujících trh práce a z očekávaného vývoje zaměstnanosti v jednotlivých okresech.

Rozpočet APZ pro jednotlivé úřady práce pro rok 2007 byl stanoven s ohledem na výši závazků ÚP vyplývajících z dohod uzavřených v předchozích letech a na základě vybraných ukazatelů, tj. počet uchazečů v evidenci ÚP, míra nezaměstnanosti, počet uchazečů do 25 let, počet uchazečů nad 50 let, počet zdravotně postižených osob v evidenci ÚP, počet uchazečů na jedno volné pracovní místo a počet dlouhodobě nezaměstnaných.

Nejvíce prostředků na APZ bylo stejně jako v předchozích letech směřováno do regionů s nejvyšší mírou nezaměstnanosti; z celkového objemu finančních prostředků úřadů práce na APZ (včetně prostředků ESF) bylo nejvíce použito v Ústeckém kraji (18,9 %), v Moravskoslezském kraji (15,6 %) a v Jihomoravském kraji (10,6 %) (podrobněji příloha č. 18).

Struktura použitých nástrojů APZ v roce 2006 a roce 2007 (úřady práce a SSZ MPSV)

tab. č. 23

	Počty vytvořených míst k 31.12.		Počty vytvořených míst od počátku roku (do 31.12.)		Počty podpořených osob k 31.12.		Počty podpořených osob od počátku roku (do 31.12.) ****)		Čerpání fin. prostředků od počátku roku (v tisících Kč) (do 31.12.)	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
VPP	7 175	4 491	17 142	11 747	5 377	3292	18 011	12 374	899 298	684 989
SÚPM	20 476	12 869	25 131	16 094	19 541	12 192	25 417	16 706	1 071 803	867 971
ChPD a ChPM - vytvoření *)	2 487	2 093	1 179	624	2 131	1 848	1 606	1 284	96 745	47 822
ChPD, ChPM - provoz*)	x	x	x	x	9 275	9 705	9608	8 235	220 474	185 925
Překlenovací příspěvek	x	x	x	x	343	239	1 234	898	8 167	6 288
Příspěvek na zapracování	x	x	x	x	42	25	193	156	1 580	1 425
Příspěvek na dopravu	x	x	x	x	1555	1 017	2 085	1 350	6 041	4 563
Přechod na nový podnik. program	x	x	x	x	x	0	x	92	50	271
Rekvalifikace	x	x	x	x	6 415	53 504	53 504	57 031	357 299	269 288
Pracovní rehabilitace	x	x	x	x	x	x	x	x	1 654	1 943
Investiční pobídky **)	x	x	x	x	x	x	x	x	1 048 236	1 190 421
Cílené programy podle §120 ZoZ	2 131	208	2 370	548	1 786	194	2 323	868	217 265	235 924
Programy ESF	x	x	x	x	20 607	40 680	27 227	37 655	1 277 664	2 100 517
Ostatní ***)	x	x	x	x	x	x	x	x	94 399	75 972
C e l k e m									5 300 675	5 673 321

*) včetně CHPM - SVČ OZP

***) systém investičních pobídek (SSZ MPSV včetně programů na tvorbu pracovních míst realizovaných ÚP)

****) APZ ÚP a SSZ jinde nespecifikovaná (např. nákup služeb, v r. 2006 též odborná praxe pro absolventy)

*****) V případě programů ESF a cílených programů se jedná pouze o programy zaměřené na podporu tvorby míst, resp. podpořené osoby evidované na ÚP, tj. uchazeči, případně zájemci o zaměstnání

Rekvalifikace a poradenství

Rekvalifikace, jako nástroj zaměřený na odstraňování nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce z hlediska kvalifikace pracovní síly, byly novelou zákona o zaměstnanosti provedenou zákonem č. 382/2005 Sb. (§ 108 odst. 1) s účinností od 1.1. 2006 rozšířeny. Lze jich využít nejen pro získání nové nebo

rozšíření stávající kvalifikace, ale také k jejímu zvýšení a prohloubení, včetně udržování a obnovování.

V roce 2007 byly realizovány zejména rekvalifikace, které rozšiřovaly dosavadní kvalifikaci fyzických osob (46,0 %), rekvalifikace specifické (profesní) pro dělnické profese (21,8 %) a THP (13,9 %), které byly zabezpečovány na základě analýzy monitoringu trhu práce, požadavků zaměstnavatelů a ekonomického zájmu uchazečů a většinou vedly ke konkrétnímu pracovnímu uplatnění.

V roce 2007 se rekvalifikačních kurzů zúčastnilo 63 417 uchazečů a zájemců o zaměstnání (z toho 6 386 pokračovalo v rekvalifikaci zahájené v roce 2006). Ve srovnání s rokem 2006, kdy se rekvalifikace zúčastnilo 59 035 osob, se zvýšil počet účastníků rekvalifikačních kurzů o 7,4 %.

Účinnost rekvalifikací (tj. znovuzaměstnání uchazečů do 12 měsíců od ukončení rekvalifikace) jako výsledek spolupráce poradců a rekvalifikátorů byla cca 48,2 % (u žen cca 45,9 % a u absolventů škol 65,7 %, mladých do 25 let 60,5 %, poměrně vysoká je účinnost osob pečujících o dítě do 15 let - 41,9 %). Z těch, kteří se po rekvalifikaci zaměstnali, se do zaměstnání vrátilo 57,7 % do 3 měsíců po ukončení rekvalifikace.

Nejvyšší účinnosti dosahují specifické rekvalifikace - 53,6 % (pro dělnické profese - 55,3 %, pro THP - 51,3 %); vysokou účinnost mají i rekvalifikace zaměřené na přípravu k podnikání - 53,1 %, jejich zastoupení v rekvalifikačních kurzech je relativně nízké (3,9 %) a odpovídá požadavkům kladeným na účastníky této rekvalifikace. Účinnost nesespecifických rekvalifikací byla 59,3 % a u početně nejvyužívanějších rekvalifikací, které rozšiřují kvalifikaci (jejich podíl mezi rekvalifikačními kurzy tvoří 46,0 %), byla 46,2 %.

Struktura rekvalifikačních kurzů a struktura uchazečů zařazených do rekvalifikačních kurzů je uvedena v příloze č. 19.

Na rekvalifikace v roce 2007 vyčerpaly úřady práce 269 288 tisíc Kč (tj. 6,4 % všech prostředků ÚP vynaložených na APZ ze SR). Průměrné náklady na jednoho uchazeče rekvalifikovaného v rámci jednoho rekvalifikačního kurzu v roce 2007 byly cca 4 208 Kč (bez kurzů s nulovými náklady cca 9 702 Kč). Nízké náklady na jednoho uchazeče v rekvalifikačním kurzu vyplývají ze skutečnosti, že řada uchazečů o zaměstnání se zúčastnila rekvalifikace v rámci evropských programů, jejíž náklady nejsou hrazeny úřady práce. **Rekvalifikací**, jako účinného nástroje APZ, využívaly všechny úřady práce; **nejvíce prostředků bylo na tento nástroj**

vynaloženo v Moravskoslezském (22,4 %) a Ústeckém kraji (18,7 % z celkového objemu prostředků SR čerpaných na rekvalifikace), tj. v krajích s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Účinnost rekvalifikací v Moravskoslezském kraji (48,8 %) je vyšší než celorepublikový průměr, v Ústeckém kraji (45,7 %) se pohybuje mírně pod celorepublikovým průměrem. Účinnost rekvalifikací je statisticky zjistitelná, individuální motivace a aktivizace a zvýšení zaměstnatelnosti, tj. přechodu z pasivity do aktivity, není pro rozvoj osobnosti uchazeče plně doceněna. Předpokládá se, že standardizací některých poradenských činností bude v následujících letech statisticky podchycena.

Poradenské činnosti a rekvalifikace se zaměřily především na obtížně umístitelné skupiny (mladé do věku 25 let, dlouhodobě nezaměstnané, s žádnou nebo nízkou úrovní kvalifikace, věkově starší osoby, osoby vracející se na trh práce, např. osoby po mateřské nebo rodičovské dovolené, apod.) s orientací zejména na konkrétní pracovní uplatnění, u mladistvých pak i na návrat do školského systému pro získání stupně středoškolského vzdělání; u skupiny uchazečů ohrožených vyloučením z trhu práce se jednalo i o jejich sociální integraci postupným zapojováním do pracovního procesu často kombinací nástrojů APZ a poradenských služeb, jak v programech zaměstnanosti aktivní politiky zaměstnanosti, tak ve většině projektů ESF. Nabídka poradenských činností a poradenských služeb se současně s rekvalifikacemi rozšiřuje, neboť tyto aktivity se staly nedílnou součástí většiny projektů ESF v oblasti zaměstnanosti a zvýšení zaměstnatelnosti na trhu práce.

Mezi preventivní opatření patřily mj. činnosti Informačních a poradenských středisek úřadů práce (IPS), které orientovaly k volbě povolání zejména žáky základních škol a studenty středních škol; k tomu byly regionálně vydávány informační materiály v tištěné i v elektronické podobě (Atlasy školství s nabídkou středoškolských programů a Kalendáře „Cesta za povoláním“ pro žáky posledních ročníků základních škol). Jednou z účinných pomůcek odborných poradců úřadů práce je probíhající aktualizace a digitalizace charakteristik povolání.

Jednotlivá IPS úřadů práce poskytují ročně v průměru 1 700 klientům skupinovou formu poradenské činnosti a v průměru 300 klientům individuální služby.

Koncem roku 2007 služby zaměstnanosti standardizovaly i poradenské činnosti poskytované v rámci JOB klubů podle obsahu a cílených skupin. Cílem bylo sjednocení, zefektivnění a zkvalitnění těchto služeb, které umožní sledovat

vytipované skupiny uchazečů o zaměstnání, kterým je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání.

Veřejně prospěšné práce (VPP)

VPP jako časově omezené pracovní příležitosti slouží zejména k umístování obtížně umístitelných uchazečů o zaměstnání – tj. uchazečů o zaměstnání s nízkou nebo žádnou kvalifikací, dlouhodobě nezaměstnaných, věkově starších, osob po mateřské nebo rodičovské dovolené, s bydlištěm v mikroregionech s nedostatečně zajištěnou dopravní obslužností apod. Jedná se především o práce spočívající v údržbě veřejného prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo obdobných činnostech ve prospěch obcí, státních a obecně prospěšných institucí. Cílem a hlavním přínosem tohoto nástroje APZ je zejména udržení a obnovení základních pracovních návyků a motivace k práci a získání finančních prostředků z pracovní činnosti, nikoliv ze sociálních podpor nebo podpor v nezaměstnanosti.

V průběhu roku 2007 bylo vytvořeno celkem **11 747 míst na VPP** a na nich **umístěno 12 374 uchazečů**, což je výrazně méně než za stejné období předchozího roku (v roce 2006 bylo vytvořeno 17 142 míst a na nich umístěno 18 011 uchazečů o zaměstnání). Stav podporovaných míst k 31. 12. 2007 byl 4 491, počet zařazených uchazečů o zaměstnání byl 3 292.

Nižší počet vytvořených míst a umístěných uchazečů souvisel s nižším objemem finančních prostředků vynaložených na realizaci VPP - **v roce 2007 vynaložily úřady práce 684 989 tisíc Kč**, v roce 2006 to bylo o 214 309 tisíc Kč více. Podíl VPP z celkových výdajů úřadů práce na APZ ze SR poklesl na 16,7 % (v roce 2006 představoval tento podíl 23,3 %).

Tento nástroj APZ byl nejvíce využíván **v Ústeckém kraji**, kde na něj bylo použito 23,8 % prostředků ÚP čerpaných ze SR na VPP. Tomu odpovídá i počet vytvořených míst a umístěných uchazečů v tomto regionu (příloha č. 17).

Společensky účelná pracovní místa (SÚPM)

Společensky účelnými pracovními místy jsou pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje nebo vyhrazuje na základě dohody s úřadem práce a obsazuje je uchazeči o zaměstnání. K SÚPM patří též pracovní místo zřízené uchazečem o zaměstnání za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Tato pracovní místa

mají umožnit trvalé nebo dlouhodobější zaměstnání uchazečům o zaměstnání, kterým nelze v současné době zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem.

V průběhu roku 2007 úřady práce přispěly na zřízení nebo vyhrazení **16 094 pracovních míst** a **na tato místa umístily 16 706 uchazečů**. Vzhledem k charakteru tohoto nástroje APZ pokračovala finanční podpora a zároveň umísťování uchazečů i na místa zřízená v uplynulém období. Stav podporovaných míst k 31. 12. 2007 činil 12 869 a počet uchazečů o zaměstnání představoval 12 192.

Podpora SÚPM představovala po projektech v rámci ESF nejvyšší podíl prostředků vyčerpaných úřady práce na APZ. Na tento nástroj bylo vyčerpáno celkem **867 971 tisíc Kč, tj. 20,8 % z prostředků úřadů práce na APZ** (v roce 2006 bylo vyčerpáno 1 071 803 tisíc Kč a podíl na prostředcích ÚP na APZ představoval 27,8 %). Vzhledem k charakteru příspěvku a možnosti jeho pružného poskytnutí lze tento nástroj považovat za nejžádanější ze strany zaměstnavatelů a zároveň za nejúčelnější pro přímé začleňování uchazečů o zaměstnání na trh práce.

Z regionálního pohledu byl nejvyšší podíl vyčerpaných finančních prostředků v rámci tohoto nástroje **v Moravskoslezském kraji** (21,7 % z objemu prostředků vyčerpaných úřady práce ze SR na tento nástroj APZ), v Ústeckém (13,5 %), a dále v Jihomoravském a Olomouckém kraji (příloha č. 18).

Chráněná pracovní místa (CHPM) a chráněné pracovní dílny (CHPD)

Úřady práce v průběhu roku 2007 **finančně podpořily vytvoření celkem 624 nových pracovních míst**, na která bylo **umístěno** od počátku roku **1 284 osob se zdravotním postižením** (OZP). V těchto počtech jsou zahrnuta jak chráněná pracovní místa (237 míst) a místa pro OZP, které se rozhodnou vykonávat samostatnou výdělečnou činnost (55 míst), tak i místa v chráněných pracovních dílnách (332 míst).

Finanční prostředky na vytvoření a provoz chráněných pracovních míst a chráněných pracovních dílen byly vynaloženy **v celkové výši 233 747 tisíc Kč, tj. 5,6 % z celkových výdajů ÚP na APZ** (vytvoření míst 47 822 tisíc Kč, provoz 185 925 tisíc Kč). Objem vynaložených prostředků v roce 2006 byl vyšší o 26,3 % – 317 219 tisíc Kč, a podíl z vyčerpaných prostředků ÚP na APZ v roce 2006 představoval 8,2 %.

Další formou podpory osob se zdravotním postižením je **pracovní rehabilitace** (příprava k práci), která je založena na sestavování a naplňování individuálních plánů pracovní rehabilitace a na individuálním přístupu k jeho naplňování. **Rozsah** tohoto způsobu **podpory** osob se zdravotním postižením **představoval** v roce 2007 objem **1 943 tisíc Kč**, tj. nárůst 17,5 % ve srovnání s 1 654 tisíc Kč v roce 2006.

Méně využívanými nástroji aktivní politiky zaměstnanosti jsou **překlenovací příspěvek, příspěvek na zapracování a příspěvek na dopravu zaměstnanců**.

Překlenovací příspěvek může úřad práce poskytnout fyzickým osobám, které zřídily společensky účelné pracovní místo na základě dohody s úřadem práce za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Příspěvek se poskytuje po dobu maximálně 3 měsíců. Od 1.1.2007 činí měsíční výše příspěvku 0,12násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku, ve kterém byla uzavřena dohoda. Do 31.12. 2006 byl příspěvek poskytován ve výši poloviny částky životního minima platného pro jednotlivého občana staršího 26 let (upraveno novelou zákona o zaměstnanosti – zákon č. 112/2006 Sb.). V roce 2007 poskytly úřady práce tento příspěvek **v celkovém objemu 6 288 tisíc Kč a podpořily tak celkem 898 osob**.

Příspěvek na zapracování může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, který přijímá do pracovního poměru uchazeče o zaměstnání, kterému úřad práce věnuje zvýšenou péči. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a může činit nejvýše polovinu minimální mzdy. Úřady práce poskytly v roce 2007 zaměstnavatelům tento příspěvek **na zapracování 156 zaměstnanců v celkovém objemu 1 425 tisíc Kč**.

Příspěvek na dopravu zaměstnanců může úřad práce poskytnout zaměstnavateli, který zabezpečuje každodenní dopravu svých zaměstnanců do zaměstnání v oblastech, kde není dostatečně zajištěna doprava hromadnými dopravními prostředky. Příspěvek se poskytuje maximálně ve výši 50 % vynaložených nákladů na dopravu zaměstnanců. U zvláštní dopravy zaměstnanců s těžším zdravotním postižením se příspěvek poskytuje ve výši 100 % nákladů. V roce 2007 činily výdaje na tento nástroj **4 563 tisíc Kč** a zaměstnavatelé je použili **na přepravu 1 350 svých zaměstnanců**.

Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program může úřad práce poskytnout zaměstnavateli pokud z důvodu přechodu na nový podnikatelský program nemůže zabezpečit pro své zaměstnance práci v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby. Maximální měsíční příspěvek ve výši poloviny minimální mzdy na jednoho zaměstnance může být poskytován nejdéle po dobu 6 měsíců. V roce 2007 činil objem takto vynaložených prostředků **271 tisíc Kč**. Podpořeno bylo **92 zaměstnanců**.

Počty podpořených osob a finanční prostředky vynaložené na tyto nové nástroje v roce 2007 jsou uvedeny v tabulce č. 23 a v příloze č. 17 a 18.

Významným faktorem plynoucím z provádění APZ a z hodnocení její účelnosti, účinnosti a efektivnosti je její **následný finanční efekt**. Ukončení vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce a následné umístění na pracovní místa prostřednictvím APZ vede ke snížení míry nezaměstnanosti, dochází k úspoře výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti, na sociální dávky a dále pak k návratu vynaložených finančních prostředků zpět do státního rozpočtu v podobě odvodu daní a pojistného. **Náklady veřejných financí na jednoho průměrného nezaměstnaného** (nezaměstnaný, kterého průměrná hrubá měsíční mzda před ztrátou zaměstnání činila cca 12 tisíc Kč), za celou dobu jeho nezaměstnanosti **se pohybují na úrovni 175,3 tisíc Kč**. Jedná se o údaj vypočtený z jednotlivých ukazatelů **v podmínkách roku 2005**. Výzkumná studie včetně metodiky výpočtu je k dispozici na adrese <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie>.

Význam mimoekonomického, resp. sociálního dopadu aktivní politiky zaměstnanosti je zejména v samotném návratu nezaměstnaných do pracovního procesu; v jejich společenském uplatnění a ve zmírnění či úplném odstranění jejich závislosti na podpoře v nezaměstnanosti a sociálních dávkách.

Další součásti APZ realizované na úrovni MPSV i na úřadech práce – systém investičních pobídek a cílené programy k řešení zaměstnanosti, stejně jako projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3 podporované Evropským sociálním fondem, **jsou uvedeny samostatně v následujících kapitolách 5. – 7.**

4. Vyhodnocení realizace APZ v roce 2007

Stanovený cíl zařadit na nástroje APZ **minimálně 30 % osob dlouhodobě nezaměstnaných** (tj.déle než 6 měsíců) splnila většina ÚP, pouze u **8 ÚP** se podíl této skupiny nezaměstnaných pohyboval pod stanovenou hranicí. Z těchto 8 ÚP se nejhůře dařilo umisťovat dlouhodobě nezaměstnané uchazeče ÚP v Liberci, v Kolíně a ÚP Praha-východ (vzhledem k počtu dlouhodobě nezaměstnaných v evidenci daného ÚP). Celorepublikový průměr činil 44,7 %.

V případě uchazečů **starších 50 let** zařazených na nástroje APZ splnila stanovený cíl také většina ÚP, nižší podíl než 20 % vykazalo **24 ÚP**, nejnižší podíl vykazal ÚP Tábor, a to 13,4 %, dále Písek (14,3 %) a Praha-východ (14,6 %). Přitom tyto ÚP vykazaly podíl nezaměstnaných nad 50 let věku na celkovém počtu uchazečů v evidenci ÚP kolem 30 %. Celorepublikový průměr podílu uchazečů starších 50 let na celkovém počtu zařazených na APZ činil 21,8 %.

Nejhůře je plněn stanovený cíl umístit na APZ minimálně 25 % uchazečů **mladších 25 let a absolventů VŠ do 30 let**. Splnilo jej pouze 30 ÚP. Podíl zařazených na APZ za tuto skupinu celkem za ČR v roce 2007 činil 24,1 %. U této kategorie je ovšem třeba přihlídnout k reálné situaci na trhu práce, která se vzhledem k demografickému vývoji a rostoucímu zájmu zaměstnavatelů o absolventy škol dlouhodobě zlepšuje. Podíl této skupiny na celkovém počtu nezaměstnaných se ke konci roku 2007 pohyboval v rozmezí 11,5 % - 20,7 %. Z tohoto důvodu byl cíl týkající se zařazování uchazečů do 25 let na nástroje APZ **pro rok 2008 snížen na 5 %**.

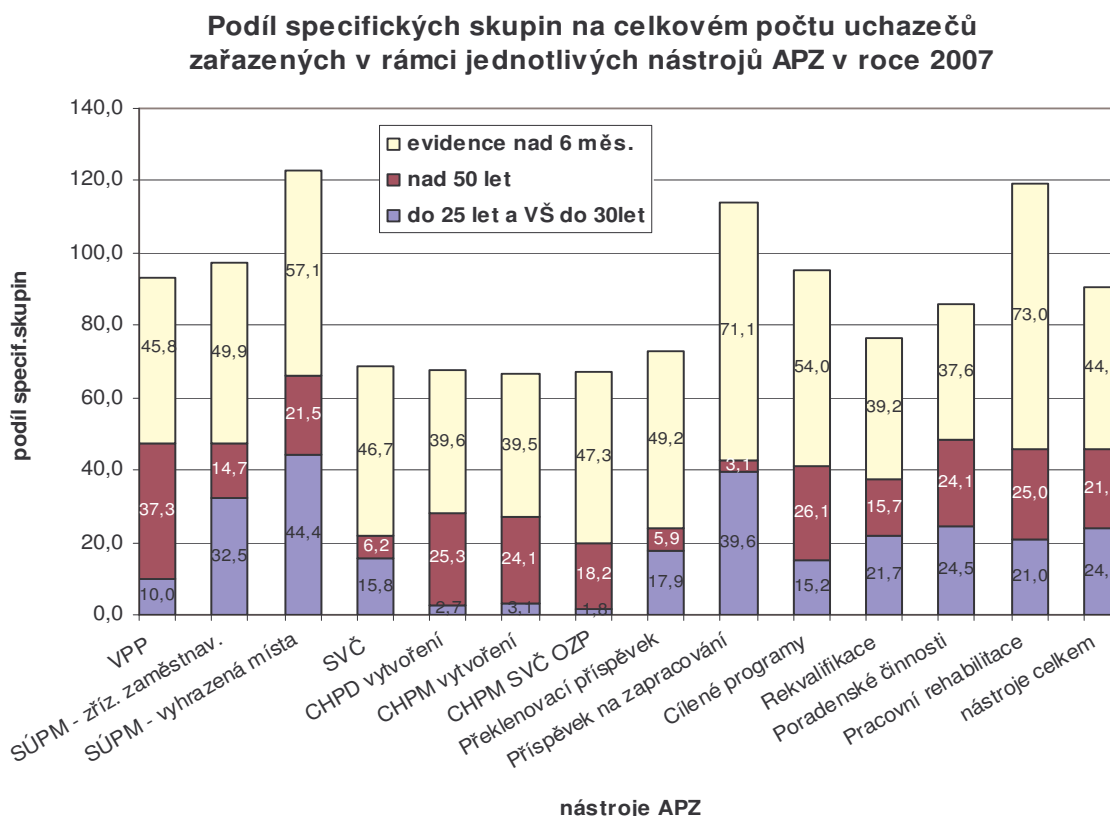
Z hlediska jednotlivých nástrojů APZ byli **uchazeči do 25 let věku a absolventi VŠ do 30 let** věku v roce 2007 zařazeni především na nástroje SÚPM – vyhrazená místa (jejich podíl na uchazečích zařazených na tento nástroj činil v roce 2007 44,4 %) a dále na nástroje příspěvek na zapracování (39,6 %) a SÚPM - zřízená zaměstnavatelem (32,5 %). Tato skupina uchazečů byla minimálně zařazována na nástroje CHPD, CHPM a CHPM-SVČ OZP, podíl mladých na uchazečích zařazených na tyto nástroje se pohyboval v rozmezí 1,0-3,0 % a dále na VPP, kde se podíleli na celkovém počtu zařazených 10,0 %.

Uchazeči **starší 50 let** byli nejčastěji umístěni na VPP, jejich podíl u tohoto nástroje činil 37,3 %. Minimálně byli zařazováni na nástroje příspěvek

na zapracování (3,1%), překlenovací příspěvek (5,9 %) a samostatná výdělečná činnost (6,2 %).

Podíl uchazečů evidovaných **déle jak 6 měsíců** na uchazečích zařazených na APZ byl vysoký u všech nástrojů, jejich podíl se pohyboval v rozmezí 37,6 % (poradenské činnosti) - 71,1 % (příspěvek na zapracování). Podrobněji viz příloha č. 22 b.

graf č.18

Pozn.: uchazeči mohou spadat současně do 2 skupin, proto součet podílů u jednotlivých nástrojů APZ může být vyšší než 100%

5. Systém investičních pobídek

Systém investičních pobídek v gesci MPSV zahrnuje:

- **Investiční pobídky** do zpracovatelského průmyslu,
- **Rámcový program** pro podporu technologických center a strategických služeb,
- **Program** pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností.

V roce 2007 vyčerpalo MPSV na všechny 3 programy **928 653 tisíc Kč**, úřady práce na Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností **261 768 tisíc Kč**. **Celkem bylo tedy ze státního rozpočtu vyčerpáno v rámci systému investičních pobídek 1 190 421 tisíc Kč.**

- **Investiční pobídky** do zpracovatelského průmyslu v gesci MPSV jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, v platném znění, a na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění. MPSV má v gesci dvě formy pobídek, tj. hmotnou podporu vytváření nových pracovních míst a hmotnou podporu rekvalifikace nebo školení zaměstnanců. Pobídky byly poskytnuty pouze v regionech, kde průměrná míra nezaměstnanosti je vyšší než průměr této míry za Českou republiku. Dne 2. července 2007 vstoupil v platnost zákon č. 159/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, resp. i zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Tato novela neměla žádný dopad na podporu investorům vyplacenou v roce 2007. Výše poskytované hmotné podpory v roce 2007 byla odstupňována podle míry nezaměstnanosti územní oblasti umístěné investice. Čím vyšší byla míra nezaměstnanosti, tím vyšší byla poskytovaná hmotná podpora. Cílem této strategie bylo motivovat investory ke zřízení nových pracovních míst v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

V roce 2007 MPSV poskytlo Investiční pobídky celkem 37 investorům v úhrnné hodnotě **702 006 tisíc Kč**. Konkrétní údaje o jednotlivých investorech – společnostech jsou uvedeny v příloze č. 20.

Z uvedené částky byly 14 investorům proplaceny doplatky ve výši **99 051 tisíc Kč**, a to na základě Dohod o hmotné podpoře vytváření nových pracovních míst a rekvalifikace zaměstnanců uzavřených v předcházejících letech. Proplacení uvedených doplatků se uskutečnilo po prokázání potřebných skutečností ze strany investorů, tj. že vytvořili dalších **388 nových pracovních míst**, popř. obsadili nově vytvořená pracovní místa zaměstnanci se změněnou pracovní schopností nebo zaměstnanci dlouhodobě vedenými na úřadech práce podle podmínek příslušné Dohody a **vyškolili, resp. rekvalifikovali, dalších 260 nových zaměstnanců** popř. rekvalifikovali zaměstnance se změněnou pracovní schopností nebo dlouhodobě vedené na úřadech práce ve znění příslušné Dohody.

Dále byla proplacena hmotná podpora 23 novým investorům v celkové výši **602 955 tisíc Kč** na základě uzavřených Dohod o hmotné podpoře vytváření nových pracovních míst a Dohod o hmotné podpoře rekvalifikace zaměstnanců.

V uvedených dohodách se investoři zavázali vytvořit až **2 906 nových pracovních míst a vyškolit, resp. rekvalifikovat až 1 390 nových zaměstnanců.**

Z hlediska regionálního rozložení této podpory směřovalo nejvíce finančních prostředků do **Moravskoslezského kraje** (54,2 %) a **Ústeckého kraje** (35,3 %) - viz příloha č. 21.

V roce 2007 rovněž probíhala kontrola účelnosti a hospodárnosti vynaložených prostředků u dohod v rámci Investičních pobídek uzavřených v předchozích letech. MPSV realizovalo kontrolu plnění podmínek u 20 společností, kterým byla vyplacena hmotná podpora na tvorbu nových pracovních míst a na rekvalifikace zaměstnanců. V průběhu roku bylo zahájeno 15 plánovaných následných kontrol, ukončeno bylo 13 kontrol (zbývající kontroly budou uzavřeny až v roce 2008) a byly provedeny 3 následné neplánované kontroly dílčího plnění závazků. Dále byly provedeny 4 průběžné kontroly plnění podmínek dohod, z toho 1 plánovaná a 3 neplánované.

- Aktualizovaný **Rámcový program** pro podporu technologických center a center strategických služeb byl schválen usnesením vlády č. 217 ze dne 12. března 2007. Zároveň ještě dobíhají a **v roce 2007 byly vypláceny pouze** dřívější rámcové programy, a to samostatné Rámcové programy pro podporu vzniku a rozšíření technologických center a pro podporu strategických služeb, přijaté usnesením vlády č. 573 ze dne 5.června 2002 a Rámcový program pro podporu technologických center a center strategických služeb schválený usnesením vlády č. 1238 ze dne 10. prosince 2003.

Vzhledem ke svému charakteru jsou dotace poskytovány na celém území ČR. MPSV v rámci těchto programů poskytuje pouze dotace na školení a rekvalifikace nových zaměstnanců.

V roce 2007 MPSV poskytlo dotace na školení a rekvalifikace zaměstnanců celkem **39 investorům**, v celkové výši **140 596 tisíc Kč** na **zaškolení**, resp. rekvalifikaci **6 731 zaměstnanců** – na nových pracovních místech určených pro vysoce kvalifikované pracovníky (příloha č. 20).

Z hlediska regionálního rozložení poskytnutých dotací bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto investorům realizujících investice na území **hlavního města Prahy** (67,8 %), v **Moravskoslezském kraji** (12,3 %) a v **Jihomoravském kraji** (11,9 %) – příloha č. 21.

V rámci kontrolní činnosti MPSV zahájilo kontroly u 6 investorů. V roce 2007 byly ukončeny 4 kontroly, z toho dvě následné a dvě průběžné (zbývající 2 kontroly budou uzavřeny v roce 2008).

- **Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností** je zaměřen na podporu zaměstnanosti a školení (rekvalifikace) ve fondově méně náročné výrobě. Stanovenou nízkou hranicí pro počáteční investici (10 mil. Kč, resp. min. 10 zaměstnanců) se program orientuje zejména na podporu malých a středních podnikatelů ve zpracovatelském průmyslu. MPSV uzavírá dohody s investory, kteří zřizují více jak 250 nových pracovních míst, s investory zřizujícími menší počet míst uzavírají dohody místně příslušné úřady práce.

Finanční podpora je zde poskytována na základě usnesení vlády č. 566 ze dne 2. června 2004, ve znění usnesení vlády č. 287 ze dne 22. března 2006.

Účinnost Programu byla stanovena do konce roku 2006. Při projednávání první zprávy o jeho účinnosti dne 22. března 2006 **vláda** svým usnesením č. 287 **prodloužila účinnost** tohoto programu **do 31. prosince 2007**. Při projednávání materiálu Ministerstva průmyslu a obchodu ve věci Racionalizace systému národní podpory podnikání a investic vláda potvrdila svým usnesením č. 758 ze dne 11. července 2007 svoje předchozí rozhodnutí nevyhlašovat po 31. prosinci 2007 program na podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností.

V průběhu roku 2007 poskytlo MPSV na základě uzavřených dohod finanční podporu **3 investorům v celkové výši 86 050 tisíc Kč**, kteří se zavázali vytvořit a obsadit celkem **372 nových pracovních míst a vyškolit, resp. rekvalifikovat 388 zaměstnanců** (viz příloha č. 20).

Úřady práce v průběhu roku 2007 poskytly finanční podporu investorům ve výši **261 768 tisíc Kč** na vytvoření **1 241 nových pracovních míst** a na vyškolení, **resp. rekvalifikaci 457** zaměstnanců (viz příloha č. 20).

Největší zájem o tento program byl v severních Čechách a na severní a jižní Moravě. Z celkového objemu finančních prostředků byl největší podíl vyčerpán v **Ústeckém kraji – 71,4 %** (podpořen vznik **1 154** nových pracovních míst a na školení, resp. rekvalifikace 765 osob). Následuje **Moravskoslezský kraj s podílem 15,9 %** (podpořen vznik **280** nových pracovních míst a na školení, resp. rekvalifikace **22** osob) a na **Jihomoravský kraj připadá 12,7 %** podíl, což představuje **210** nových pracovních míst a **67** vyškolených, resp. rekvalifikovaných osob (příloha č. 21).

V rámci kontrolní činnosti MPSV se realizovaly 2 průběžné kontroly u investorů, kterým byla vyplacena finanční podpora ministerstvem v roce. Obě kontroly byly v roce 2007 plně uzavřeny.

6. Cílené programy k řešení zaměstnanosti

Ustanovení § 120 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, umožňuje předkládat cílené programy k řešení zaměstnanosti.

Problémy obecního, okresního, krajského charakteru v oblasti zaměstnanosti mohou být řešeny prostřednictvím regionálních cílených programů, které předkládají ke schválení ministerstvu zejména úřady práce.

V roce 2006 bylo schváleno **43 regionálních cílených programů** zaměřených na znevýhodněné cílové skupiny těžko umístitelné na trhu práce v daném regionu. Předkladateli programů byly úřady práce. Vzhledem k nižšímu objemu finančních prostředků vyčleněných na realizaci APZ **nebyly v roce 2007 schváleny nové regionální cílené programy. Byly pokryty závazky vyplývající z již schválených programů**, jejichž realizace pokračovala v roce 2007 (39 programů) **v celkové výši 170 537 tisíc Kč**. Schválené programy v plném znění jsou uveřejněny na integrovaném portálu MPSV na adrese:

http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/programy_zamest/regionalni.

V návaznosti na ustanovení § 120 odst. 3 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, byl Usnesením vlády č. 341 ze dne 23.3.2005 a Usnesením vlády č. 238 ze dne 12. března 2007 schválen **celostátní Program na podporu obnovy nebo technického zhodnocení hmotného investičního majetku, který slouží k pracovnímu uplatnění osob se zdravotním postižením** (dále jen Program).

Program je určen na podporu zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % osob se zdravotním postižením (dále jen OZP). Dle Programu se poskytuje finanční podpora na tvorbu nových pracovních míst, na stabilizaci a zkvalitnění stávajících pracovních míst pro zaměstnance OZP.

Účelem Programu je finanční podpora zaměstnavatelů určená k úhradě jejich investičních nákladů spojených se zaměstnáváním této znevýhodněné skupiny zaměstnanců, které budou vynaloženy na přizpůsobení provozovny, výstavbu nebo rozšíření provozu, pořízení strojního vybavení a technologického zařízení a užitkového vozidla.

MPSV obdrželo **v roce 2007** celkem **89 žádostí**, z toho 57 žádostí bylo předloženo v dubnovém termínu a 32 žádostí bylo předloženo v srpnovém termínu. Finanční prostředky byly poskytnuty dle platebních poukazů ve výši **67 056 tisíc Kč** celkem **68 zaměstnavatelům** (19 žádostí bylo zamítnuto a u 2 žádostí bylo samotnými zaměstnavateli požádáno o jejich zpětvzetí). Vratky poskytovateli - MPSV k 31. 12. 2007 činily 1 669 tisíc Kč z důvodu nerealizace projektu ze strany příjemce. Z rozpočtované částky ve výši 110 000 tisíc Kč bylo dle skutečnosti k 31. 12. 2007 vyplaceno **celkem 65 387 tisíc Kč**.

V souvislosti s vynaloženými finančními prostředky bude v letech 2007 - 2009 vytvořeno 85 nových pracovních míst pro zaměstnance OZP a v roce 2007 udrženo 1 724 pracovních míst pro zaměstnance OZP.

7. Projekty zaměstnanosti v rámci OP RLZ a JPD 3

Evropská strategie zaměstnanosti je založena na zvýšení zaměstnatelnosti, podpoře podnikání, podpoře adaptability podniků a zaměstnanců a dodržování rovných příležitostí. Globálním cílem je dosažení vysoké a stabilní úrovně zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle, integraci sociálně vyloučených skupin obyvatelstva a konkurenceschopnosti podniků při respektování principů udržitelného rozvoje. Tento globální cíl rozpracovaný na podmínky ČR Národním programem reforem (NPR) přímo reaguje na problémy České republiky v oblasti trhu práce a rozvoje lidských zdrojů (RLZ). Opatření navržená v NPR v části Zaměstnanost se proto zaměřila na řešení tří klíčových oblastí: „Flexibilita trhu práce“, „Začleňování na trhu práce“ a „Vzdělávání“.

Stejné cíle sledují i opatření v rámci programových dokumentů, jimiž jsou pro oblast Rozvoje lidských zdrojů následující dokumenty:

- Operační program Rozvoj lidských zdrojů je programovým dokumentem pro Cíl 1 (OP RLZ) – území České republiky bez území hlavního města Prahy, které náleží do Cíle 3,
- Pro Cíl 3 je referenčním dokumentem Jednotný programový dokument pro Cíl 3 regionu NUTS 2 hlavní město Praha (JPD 3), na jehož základě je poskytována podpora rozvoji lidských zdrojů na území hlavního města Prahy.

V rámci těchto programů se v jednotlivých opatřeních realizují projekty, využívající podstatnou část Evropského sociálního fondu (ESF) s využitím českých národních zdrojů, které jsou realizovány v prvním programovém období 2004 – 2006 s tím, že poslední projekty budou ukončeny až v roce 2008.

V rámci kompetencí rezortu MPSV se jedná o následující priority a opatření:

Priority a opatření OP RLZ

tab. č. 24

Priorita	Opatření a cíle	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti	
	Opatření 1.1	Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání
	Opatření 1.2	Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Opatření 2.1 (část)	Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením (část opatření)
	Opatření 2.2	Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce
Priorita 3	Rozvoj celoživotního učení	
	Opatření 3.3	Rozvoj dalšího profesního vzdělávání
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání	
	Opatření 4.1	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti

K začleňování na trhu práce, tj. přilákání více občanů do zaměstnání a jejich udržení v zaměstnání, přispívají projekty realizované zejména v rámci těchto opatření:

Opatření 1.1 „Posílení aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání“ slouží k posílení aktivní politiky zaměstnanosti s cílem napomáhat odstraňování bariér na trhu práce a pomoci získat zaměstnání nebo zvýšit zaměstnatelnost. Je realizováno formou **národních projektů**

a **regionálních grantových schémat a nadregionálního grantového schématu** na centrální úrovni. K datu 31. 12. 2007 bylo v rámci opatření 1.1 celkem nakontrahováno 354 grantových projektů. V rámci těchto grantových projektů bylo podpořeno 47 378 klientů služeb, 27 843 účastníků kurzů a 2 403 pracovních míst.

Pověřené úřady práce dále v rámci tohoto opatření realizují dva druhy národních projektů, a to „Návrat do práce“ a „Najdi si práci“. Dále byl v roce 2006 nakontrahován národní projekt „Pomoc dlouhodobě nezaměstnaným na Ostravsku a Mostecku“, v němž se stal konečným příjemcem odbor trhu práce MPSV. Tímto pilotním projektem jsou ověřovány metody a postupy při poskytování individuální pomoci dlouhodobě nezaměstnaným. Hlavním cílem projektu je nalézt vysoce kvalifikovaného dodavatele se zahraničními zkušenostmi, který pro tuto skupinu klientů má zajistit mj. účinnou pomoc při hledání zaměstnání.

K 31. 12. 2007 bylo v rámci opatření 1.1 celkem smluvně zabezpečeno 34 národních projektů. V rámci tohoto opatření bylo podpořeno 61 206 klientů služeb, 37 011 účastníků kurzů a 1 262 pracovních míst.

Opatření 2.1 „Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociálním vyloučením“ je zaměřeno na příslušníky sociálních skupin, tzn. na zdravotně postižené osoby, věkově starší osoby a mladé do 25 let, bez kvalifikace nebo s nízkou úrovní kvalifikace. Opatření je realizováno prostřednictvím **nadregionálního grantového schématu** „Začlenění skupin ohrožených sociálním vyloučením“.

K 31. 12. 2007 bylo celkem nakontrahováno 36 grantových projektů. U grantových projektů bylo podpořeno celkem 3 156 klientů, 1 537 účastníků kurzů a 52 pracovních míst.

V rámci tohoto opatření pověřené úřady práce realizují **národní projekty** „Příprava na práci“. Cílem je vyrovnání příležitostí v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a dalšímu společenskému a pracovnímu uplatnění příslušníků skupin ohrožených sociálním vyloučením. K 31. 12. 2007 bylo celkem smluvně zabezpečeno 14 národních projektů.

Počet podpořených klientů v národních projektech v rámci tohoto opatření představuje k 31.12. 2007 celkem 15 935 osob, 8 409 účastníků kurzů a 339 podpořených pracovních míst.

Opatření 2.2 „Rovné příležitosti pro ženy a muže na trhu práce“ je realizováno prostřednictvím **nadregionálního grantového schématu** „Podpora

rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce“. K 31. 12. 2007 bylo celkem nakontrahováno 53 grantových projektů. Počet podpořených klientů v rámci opatření k 31. 12. 2007 představuje 9 130 osob, účastníků kurzů bylo zatím 6 067, dále bylo podpořeno 75 pracovních míst.

Opatření 3.3 a 4.1 napomohou dosažení cílů v klíčové oblasti vzdělávání, tj. zlepšit přizpůsobivost pracovníků a podniků, zvýšit investice do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělávání a dovedností, zvýšit profesní mobilitu.

Opatření 3.3 „Rozvoj dalšího profesního vzdělávání“ je zaměřeno na rozvoj nabídky dalšího profesního vzdělávání systémovým způsobem a na zavedení klíčových systémových mechanismů do této oblasti. Opatření je realizováno formou **regionálních grantových projektů** „*Rozvoj kapacit dalšího profesního vzdělávání*“ administrovaných krajskými úřady. Jejich cílem je zvýšit nabídku vzdělávacích aktivit, tvorbu nových a inovovaných vzdělávacích programů, úroveň lektorů dalšího profesního vzdělávání a osob poskytujících vzdělávací služby. K 31. 12. 2007 bylo celkem nakontrahováno 353 grantových projektů.

Dále bylo v rámci opatření 3.3 k témuž datu nakontrahováno **5 systémových projektů**, zaměřených na rozvoj kvality a rozsahu vzdělávacího systému a na rozvoj dalšího profesního vzdělání - „*Kvalita v dalším profesním vzdělávání*“, „*Informačně poradenský systém*“, „*Vytvoření systému dalšího profesního a odborného vzdělávání pro zvyšování kvalifikační (vzdělanostní) úrovně rozvoje MSP*“, „*Rozvoj Národní soustavy povolání jako základní podmínky rozvoje Národní soustavy kvalifikací a dalšího profesního vzdělávání*“ a „*Rozvoj dalšího profesního vzdělávání prostřednictvím médií*“. U 4 projektů (kromě projektu „Rozvoj dalšího profesního vzdělávání prostřednictvím médií“) byla již podepsána smlouva s dodavatelem služeb. Realizace projektu „Regionální vzdělávací centra“ byla na žádost konečného příjemce ukončena.

Opatření 4.1 „Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek, podpora konkurenceschopnosti“, jehož cílem je rozvoj odborných znalostí a kompetencí a rozšiřování a zvyšování kvalifikace zaměstnavatelů i zaměstnanců ve vazbě na probíhající strukturální změny realizací programů odborného vzdělávání, je realizováno **regionálními a nadregionálními grantovými schématy** „*Adaptabilita a podpora konkurenceschopnosti podniků a organizací*“. K datu 31. 12. 2007 je

celkem smluvně zabezpečeno 400 grantových projektů. U těchto grantových projektů bylo podpořeno 97 333 klientů, 89 480 účastníků kurzů a 2 334 pracovních míst.

V rámci tohoto opatření se realizuje i **národní projekt**, jehož implementaci zabezpečuje Agentura pro podporu podnikání a investic – CzechInvest. Jedná se o projekt „*Standard řízení a rozvoje lidských zdrojů v podnicích (Investors in People)*“, který navazuje na pilotní projekt realizovaný v rámci Phare 2002 formálně ukončený v říjnu 2005.

Nedílnou součástí zvyšování flexibility trhu práce je i modernizace politiky zaměstnanosti. **Opatření 1.2 „Modernizace veřejných služeb zaměstnanosti“** je zaměřeno na zvýšení komplexnosti a kvality služeb poskytovaných pracovníky služeb zaměstnanosti a spolupracujících organizací. Opatření 1.2 je realizováno formou systémových projektů. Konečným příjemcem je odbor politiky zaměstnanosti MPSV a odbor realizace služeb zaměstnanosti MPSV. V rámci **Opatření 1.2** byly nakontrahovány **3 systémové projekty**, jejichž realizace byla zahájena v polovině roku 2006.

Cílem projektu „*Institut trhu práce*“ je přizpůsobit systém řízení a personální kapacitu veřejných služeb zaměstnanosti dnešním potřebám trhu práce, odzkoušet nové způsoby spolupráce se zaměstnavateli, zefektivnit vnitřní koordinaci všech zúčastněných složek. Základní komponentou projektu je vybudování Institutu trhu práce (ITP), který je výkonným nástrojem pro tvorbu a realizaci politiky zaměstnanosti orientované na zaměstnavatelskou složku trhu práce, jako potřebný doplněk úřadů práce. Síť pracovišť ITP bude odpovídat územní struktuře sítě úřadů práce. Jednotlivá pracoviště ITP vznikají při vybraných 5 pověřených úřadech práce a 21 úřadech práce a při vybraných organizačních jednotkách HK ČR (Okresní HK, Krajské HK, případně Regionální hospodářské komory, ústředí HK). Vybudování těchto pracovišť a jejich smysluplné a účinné využívání umožní potřebné rozšíření činností zajišťovaných službami zaměstnanosti a zároveň uvolní potřebné kapacity úřadů práce (na regionální úrovni) a Správy služeb zaměstnanosti (na centrální úrovni) na problémy výkonu státní správy v oblasti zaměstnanosti, reálné řízení systému služeb zaměstnanosti, zavádění standardů kvality v těchto službách a jejich kontroly.

Pro zvýšení profesionality pracovníků služeb zaměstnanosti byl schválen projekt „*Rozvoj vzdělávacího systému pro zaměstnance služeb zaměstnanosti a školících a výcvikových středisek služeb zaměstnanosti*“, jehož cílem je

modernizovat současné vzdělávací programy a vytvářet nové, zaměřené zejména na práci s klienty obtížně umístitelnými na trhu práce. Dále byl schválen projekt „Školení portálu MPSV ČR“. Do 31. 12. 2007 probíhala realizace obou projektů.

Podobné jsou i priority a opatření **JPD 3**, jehož implementaci zabezpečuje Úřad práce hlavního města Prahy.

Priority a opatření JPD 3

tab. č. 25

Priorita	Opatření a cíle	
Priorita 1	Aktivní politika zaměstnanosti	
	Opatření 1.1	Rozšíření a zvýšení adresnosti aktivní politiky zaměstnanosti
Priorita 2	Sociální integrace a rovné příležitosti	
	Opatření 2.2 část	Sladění rodinného a pracovního života – část zaměstnanost
Priorita 4	Adaptabilita a podnikání	
	Opatření 4.1 část	Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti – část zaměstnanost

Opatření 1.1 „Rozšíření a zvýšení adresnosti aktivní politiky zaměstnanosti“ je zaměřeno na zvýšení účinnosti aktivní politiky zaměstnanosti při zaměstnávání uchazečů a zájemců o zaměstnání. V rámci opatření jsou realizovány dva typy projektů: **grantové projekty** a **národní projekty** „Najdi si práci“ a „Návrat do práce“. K 31. 12. 2007 byly nakontrahovány dva národní projekty „Najdi si práci“ a „Návrat do práce“ (tento projekt byl k 31. 12. 2007 již ukončen).

K 31. 12. 2007 bylo smluvně zabezpečeno 92 grantových projektů. K témuž datu bylo celkem podpořeno 6 043 klientů a 4 247 účastníků kurzů.

V rámci opatření 1.1 byl v roce 2007 nakontrahován **systemový projekt** „Institut trhu práce Praha“, který navazuje na projekt Institut trhu práce v rámci OP RLZ a má podobné cíle. Konečným příjemcem byl v roce 2007 odbor trhu práce MPSV.

Opatření 2.2 „Sladění rodinného a pracovního života“ je zaměřeno na podporu naplnění principu rovnosti šancí pro ženy a muže *de facto* (v praxi) při plnění povinností v rodinném i pracovním životě. Realizovány jsou pouze **grantové projekty** „Podpora rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce“. K 31. 12. 2007 bylo nakontrahováno 14 grantových projektů.

Opatření 4.1 „Zvýšení adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na

změny ekonomických a technologických podmínek jako podpora konkurenceschopnosti“ je zaměřeno na zajištění efektivního řízení organizací a kvalifikované a flexibilní pracovní síly, která by byla zárukou vysoké a stabilní úrovně pražské zaměstnanosti a konkurenceschopnosti pražské ekonomiky. V opatření jsou realizovány pouze **grantové projekty** prostřednictvím grantového schématu „*Adaptabilita a podpora konkurenceschopnosti podniků a organizací*“. Celkem bylo k 31. 12. 2007 nakontrahováno 76 grantových projektů.

V souladu se Závěry předsednictví Evropské rady z března 2006 byl při naplňování NPR položen důraz na posun **k aktivním a preventivním politikám**. V tomto duchu je realizovaná i většina projektů v rámci OP RLZ a JPD3. Kvantitativní dopady na vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti nejsou bezprostřední a hodnotit je bude možné až v horizontu několika let.

V. Mezinárodní srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Vybrané strukturální ukazatele, ukazatele strategie zaměstnanosti a sociální soudržnosti EU

Ke srovnání zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR s jinými státy Evropské unie používáme zejména vybrané strukturální ukazatele, ukazatele strategie zaměstnanosti a sociální soudržnosti EU (příloha č. 24a, 24b), které zpracovává a zveřejňuje EUROSTAT – Statistický úřad Evropského společenství¹⁴. Ukazatele zpracovává na základě primárních dat z LFSS (Labour Force Sample Survey) jednotlivých členských států EU tak, aby zabezpečovaly mezinárodní srovnání mezi jednotlivými členskými státy. **Údaje jsou publikovány s větší časovou prodlevou**, proto nemusejí odpovídat hodnocenému období analýzy. V tomto materiálu jsou zmíněny poslední roční ukazatele, které jsou k dispozici (tj. za rok 2006), doplněné posledními známými čtvrtletními hodnotami (tj. za 3., resp. 4. čtvrtletí 2007)¹⁵ – viz příloha č. 26.

Na zasedáních Evropské rady v Lisabonu (rok 2000) a ve Stockholmu (rok 2001) byly EU stanoveny konkrétní kvantitativní cíle míry zaměstnanosti do roku 2010: celková míra zaměstnanosti alespoň 70 %, míra zaměstnanosti žen alespoň 60 %, míra zaměstnanosti starších pracovníků (55 - 64 let) alespoň 50 %. Tyto cíle převzala i revidovaná ESZ – zaměřená na plnou zaměstnanost a pracovní místa pro všechny - z roku 2005, rozpracovaná v Národním programu reforem ČR.

Opatření přijatá v Národním programu reforem ČR by měla přispět k dosažení následujících indikativních cílů zaměstnanosti do roku 2008: celková míra zaměstnanosti 66,4 %, míra zaměstnanosti žen 57,6 % a míra zaměstnanosti starších zaměstnanců (55 - 64 let) 47,5 %.

V roce 2006 a 2007 pokračovaly státy EU27 v přibližování se cílům strategie zaměstnanosti. Trh práce těžil z ekonomického oživení v roce 2006 a pokračující zdravé úrovně ekonomického růstu v roce 2007. V roce 2006 vzrostla zaměstnanost v EU27 meziročně o 1,4 % (v roce 2005 o 0,9 %). **Meziroční vývoj zaměstnanosti akceleroval nárůstem o 1,7 % ve 3. čtvrtletí 2007** a dostal se tak na nejvyšší úroveň z předchozího roku (této úrovně bylo naposledy dosaženo v roce 2000). Na

¹⁴ [http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1133,47800773,1133_47803568&_dad=portal&_schema=P](http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1133,47800773,1133_47803568&_dad=portal&_schema=PORTAL)
[ORTAL](http://epp.eurostat.cec.eu.int/portal/page?_pageid=1133,47800773,1133_47803568&_dad=portal&_schema=P)

¹⁵ Quarterly EU Labour Market Review Winter 2008 vydaný EK, DG Employment v únoru 2008, viz http://ec.europa.eu/employment_social/employment_analysis/quarterly_en.htm

tomto pozitivním vývoji se podílely především **velké členské státy**. Po zpomalení růstu zaměstnanosti ve 2. polovině roku 2006 se **růst zaměstnanosti ve Španělsku** v roce 2007 **stabilizoval** na úrovni vyšší než 3 % a ve 3. čtvrtletí 2007 dosáhl meziročního **nárůstu 3,2 %**. Pokračoval trvalý růst zaměstnanosti **v Polsku**, přičemž ve 3. čtvrtletí 2007 se meziroční **nárůst** dostal na úroveň **2,2 %**. Po zpomalení růstu zaměstnanosti **v Itálii** na začátku roku 2007 opět **vzrostla** zaměstnanost - ve 3. čtvrtletí **o 1,7 %**. Meziroční růst zaměstnanosti **v Německu zpomalil na 1,5 %**, **ve Francii** se pohybuje kolem **1 %** a **ve Velké Británii** kolem **0,7 %**.

Z dalších států byl zaznamenán **významný nárůst** zaměstnanosti (více než 3 %) **na Kypru, v Irsku, Litvě a Lucembursku**. Naopak **nárůst zaměstnanosti v České republice a Estonsku (cca 1,5 %)** je považovaný za **mírnější**. **V Maďarsku** jako v jediném státě EU27 **zaměstnanost** ve 3. čtvrtletí 2007 dokonce **poklesla o 0,1 %**.

Vývoj celkové zaměstnanosti se projevil i ve vývoji míry zaměstnanosti (MZ): v roce 2006 dosáhla celková míra zaměstnanosti 64,3 %, MZ mužů na 71,6 %, MZ žen na 57,1 % a MZ osob ve věku 55 - 64 let na 43,5 %. **Ve 3.čtvrtletí 2007 celková míra zaměstnanosti** dosáhla hranice **66,0 %** a meziročně **se zvýšila** o 1,0 p.b. Míra zaměstnanosti **mužů vzrostla na 73,2 % a žen na 58,8 %** a jejich rozdíl vzrostl na 14,4 p.b. MZ osob **ve věku 55 – 64 let vzrostla** o 1,0 p.b. na **45,1 %**.

Nárůst míry zaměstnanosti dosáhly **všechny velké členské státy** (kromě Velké Británie – pokles o 0,3 p.b.), **zejména Německo** (1,8 p.b.) **a Polsko** (2,2 p.b.). Přes tento nárůst má **Polsko** po Maďarsku a Maltě **nejnižší míru zaměstnanosti** (57,8 %). Většina ostatních zemí zaznamenala také nárůst míry zaměstnanosti, kromě Polska a Německa byl nárůst nejvyšší v Bulharsku (o 2,4 p.b.), Estonsku (2,3 p.b.), v Litvě, Slovinsku a Nizozemsku (těsně pod 2 p.b.). Pokles míry zaměstnanosti byl v Dánsku (o 1,1 p.b.), mírnější pak v Rumunsku a Portugalsku.

Celková úroveň MZ dosažená ve 3. čtvrtletí 2007 **v České republice – 66,3 %**, je meziročně **vyšší o 0,9 p.b.** MZ **žen** vzrostla meziročně o 0,5 p.b. na **57,3 %**, MZ **mužů** o 1,3 p.b. na **75,2 %** a MZ **starších osob** (55 – 64 let) o 1,1 p.b. na **46,4 %**. Údaje o **celkové míře** zaměstnanosti a míře zaměstnanosti **mužů a starších osob** za ČR jsou **vyšší než průměr EU27**, míra zaměstnanosti **žen je v ČR nižší**.

Dynamika vývoje celkové míry zaměstnanosti, jako i míra zaměstnanosti věkově starších byla v ČR ve 3. čtvrtletí 2007 na úrovni průměru EU27. Míra

zaměstnanosti žen však v ČR rostla pomaleji (v ČR o 0,5 p.b, v EU27 o 1,1 p.b.) Tento fakt lze zdůvodnit nižším průměrným věkem žen při odchodu do důchodu (v ČR populace celkem 60,4 let, ženy 59,0 let, muži 61,8 let, v EU27 celkem 61,2 let, ženy 60,7, muži 61,7 let – údaje EUROSTATu za rok 2006).

Zlepšení podmínek na trhu práce v EU se odrazilo v pokračujícím poklesu nezaměstnanosti, jež započal v roce 2005. **Průměrná míra nezaměstnanosti (MN)** v EU27 dosáhla v roce 2006 hodnoty 7,9 % (pokles z 8,7 % v roce 2005), **v roce 2007 meziročně poklesla na 7,1 %**. **Míra nezaměstnanosti** podle údajů EUROSTATu byla **v České republice** v roce 2006 7,1 %, **v roce 2007 poklesla na 5,3 %**, což je výrazně nižší úroveň než **průměr EU27**.

Z pohledu jednotlivých států byla v roce 2007 nezaměstnanost v ČR nižší než v 7 „starých“ státech EU (např. Německo 8,4 %, Francie 8,3 %, Španělsko 8,3 %, Portugalsko 8,2 %, Belgie 7,5 %) **a výrazně nižší než v Polsku (9,6 %) a na Slovensku (11,3 %)**. Míra nezaměstnanosti ve státech, které přistoupily k EU k 1. 1. 2007, je z hlediska EU27 podprůměrná – **v Bulharsku 6,9 %, v Rumunsku 6,7 %**.

Pokles míry nezaměstnanosti **za EU27 ovlivnilo** z velkých států **Polsko (pokles o 4,2 p.b.)**, kde se míra nezaměstnanosti za poslední 2 roky snížila téměř na polovinu. Podstatně **klesla nezaměstnanost** i v mnoha **nových členských státech**, zejména **v Bulharsku a na Slovensku (shodně o 2,1 p.b.)**, **a v České republice (o 1,8 p.b.)**. Přes výrazný pokles nejvyšší míra nezaměstnanosti zůstává na Slovensku a je o více než 4 p.b. vyšší než průměr EU27.

Slovensko a Polsko má nejvyšší **míru dlouhodobé nezaměstnanosti** (podíl nezaměstnaných déle než 12 měsíců na pracovní síle) – Slovensko 10,2 % a Polsko 7,8 % (údaj za rok 2006). Průměrná hodnota **za EU27 byla 3,6 %, v ČR klesla z 4,2 % v roce 2005 na 3,9 % v roce 2006**.

Srovnání základních strukturálních ukazatelů a ukazatelů Evropské strategie zaměstnanosti v EU a ČR je uvedeno v příloze č. 24 a, b.

Další ukazatele z oblasti zaměstnanosti a nezaměstnanosti ¹⁶

Přes probíhající **sektorové změny v zaměstnanosti** je v České republice ve srovnání s průměrem EU27 stále **vysoké zastoupení sekundárního a nižší**

¹⁶ *Employment in Europe 2007 – vydané Evropskou komisí, Ředitelstvím pro zaměstnanost a sociální věci, v říjnu 2007, http://ec.europa.eu/employment_social/employment_analysis/employ_2007_en.htm, viz příloha č. 25*

zastoupení terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti. Zatímco v roce 2006 v EU27 představoval podíl sekundárního sektoru **25,0 %**, v ČR tento podíl činil **37,6 %**, což je **nejvyšší hodnota** ze všech států EU. Nad 30 % dosahuje ještě podíl tohoto sektoru ve Slovinsku (35,1 %), na Slovensku (33,8 %), v Estonsku (33,1 %) a v Maďarsku (32,3 %). Naproti tomu v Nizozemsku je podíl tohoto sektoru pouze 17,0 %. **Podíl terciárního sektoru v ČR** představuje **58,7 % (EU27 – 68,6 %)**, přičemž nižší zastoupení má tento sektor pouze v Litvě (58,1 %), Slovinsku (55,3 %), v Polsku (53,9 %) a v Bulharsku (51,8 %). Naopak v Nizozemsku představuje tento podíl 79,8 % a v Lucembursku 77,9 %. Zastoupení **primárního sektoru** zaměstnanosti je v ČR s hodnotou **3,7 %** nižší než průměrná hodnota EU27 (6,4 %). Mezi státy s nejvyšším podílem tohoto sektoru patří Bulharsko (20,6 %) a Polsko (19,2 %). Naopak nejnižší podíl primárního sektoru je v Lucembursku (1,3 %), ve Švédsku (2,1 %) a v Německu (2,2 %).

Podle výsledků **za 3. čtvrtletí 2007 zaměstnanost v EU27** vzrostla meziročně **o 1,7 %**, zejména **růstem zaměstnanosti v terciárním sektoru** meziročně **o 1,6 %**. Tento sektor roste nepřetržitě od roku 2000 (nejvyšší nárůst v tomto sektoru zaznamenalo finanční zprostředkování, nemovitosti, pronájem). Díky stavebnictví (nárůst o 4,8 %) se **zaměstnanost v sekundárním sektoru** dostala (po nepřetržitém mírném poklesu v letech 2001 – 2004 a následném nárůstu v letech 2006 – 2007) na úroveň jejího posledního vrcholu v roce 2000. Celkový meziroční růst v tomto sektoru představoval **1,6 %**. Zaměstnanost **v primárním sektoru** naopak **neustále klesá** (meziročně o 1,1 %).

Na pracovní dobu určitou pracovalo v EU27 v roce 2006 **14,4 % zaměstnaných**. Méně než 5 % takovýchto kontraktů bylo na Maltě, v Irsku, Estonsku, Litvě a Rumunsku, naopak ve Španělsku to bylo 34 %, téměř 27,3 % v Polsku. **V ČR** představuje **podíl zaměstnaných na dobu určitou 8,7 %**.

Na zkrácenou dobu bylo v EU27 v roce 2006 zaměstnáno **18,1 % zaměstnaných**. **V ČR** je takto klasifikováno **5,0 % zaměstnaných**, což je v rámci EU25 považováno za extrémně nízké číslo. Podíl pod 5 % se vyskytuje ještě v Maďarsku (4,0 %), na Slovensku (2,8 %) a v Bulharsku (pouze 2,0 %). Extrémně vysoké hodnoty dosahuje tento ukazatel v Nizozemsku (46,2 %), dále ve Spojeném království (25,5 %) a Švédsku (25,1 %). Nad 20 % pracujících na zkrácenou pracovní dobu má ještě Rakousko, Belgie, Německo a Dánsko.

V členských státech **EU** je podle údajů za rok 2006 přibližně **16,6 %** osob

pracujících na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců, OSVČ). Česká republika s jejich podílem **18,0 %** převyšuje průměr EU27. Vysoký podíl této kategorie zaměstnaných je např. v Rumunsku (43,2 %), Řecku (40,7 %), více než 25 % v Polsku a Bulharsku. Naopak nejnižší podíl pracujících na vlastní účet na celkové zaměstnanosti mají ve Švédsku (4,7 %), Lucembursku (6,2 %) a Dánsku (6,3 %).

Míra nezaměstnanosti mladých ve věku 15 – 24 let (vztažená k pracovní síle – zaměstnaným a nezaměstnaným ve stejném věku), která dosáhla svého vrcholu 19,1 % v roce 2004, v roce 2006 v **EU27** mírně poklesla na celkem **17,5 %**. Výsledky za rok 2007 naznačují další snížení, přesto hodnota **14,9 % za 4. čtvrtletí 2007** je stále velice vysoká. Potěšitelné je, že hodnota tohoto ukazatele **v ČR (rok 2006 17,5 %. 4. čtvrtletí 2007 9,2 %) naznačuje výrazné zlepšení**. Z členských států EU27 je míra nezaměstnanosti mladých ve 4. čtvrtletí 2007 nejvyšší v Rumunsku (21,6 %) a v Polsku (19,2 %).

Vyšší míra nezaměstnanosti mladých lidí v České republice souvisí s jejich nadprůměrným zastoupením mezi ekonomicky neaktivními (zejména z důvodu přípravy na budoucí povolání). Pokud srovnáme podíly mladých nezaměstnaných na obyvatelstvu ve věku 15-24 let podle údajů za rok 2006, vychází tento ukazatel pro ČR příznivě: průměrný podíl v EU27 činí 7,7 %, zatímco v ČR 5,9 %. V jednotlivých státech se v roce 2006 pohybovala od 11,0 % ve Slovinsku a 10,2 % v Polsku až po nejnižší úroveň 2,6 % v Litvě.

S nárůstem poptávky po pracovnících se potýkají i jiné státy EU, což dokládá i **ukazatel míry volných míst** (vyjadřující procentní podíl volných míst k součtu volných a obsazených míst). Tento ukazatel (podle předběžných údajů **za 3. čtvrtletí 2007** je v **EU27** na úrovni **2,2 %** a meziročně vzrostl o 0,2 p.b. **Nejvíce vzrostl v Německu** - meziročně **o 1,0 p.b.**, a **v České republice** - **o 0,8, p.b. na 3,0 %**. Nabídka práce je v současné době nejvyšší **v Německu** (míra volných míst 4,4 %), **Estonsku** (3,6 %), naopak nejnižší v Lucembursku (0,7 %) a Španělsku (0,8 %).

VI. Očekávání ve vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Údaje o dalším vývoji zaměstnanosti budou k dispozici až začátkem května, kdy ČSÚ podle kalendáře Rychlých informací sdělí nejdůležitější souhrnné informace o vývoji zaměstnanosti a nezaměstnanosti v ČR podle výsledků Výběrových šetření pracovních za 1. čtvrtletí 2008.

Na základě konjunkturního očekávání ekonomické situace respondentů z průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb v příštích měsících lze očekávat zpomalení růstu ekonomiky. Tuto tendenci potvrzují i poslední výsledky z vybraných oblastí národního hospodářství. Například index průmyslové produkce v lednu roku 2008 činil 9,3 %, což znamenalo pokles proti stejnému období loni o 1,5 p.b.. Ještě výraznější meziroční propad byl zaznamenán v případě tržeb (-3,6 p.b.) Stavební výroba v lednu 2008 meziročně vzrostla o 1,0 %. Ve všech směrech výstavby byl u stavební produkce v tuzemsku meziročně zaznamenán mírný pokles. Stavební práce v zahraničí se meziročně zdvojnásobily. Meziroční zpomalení stavební produkce v tuzemsku se dalo předpokládat z důvodu neobvykle vysoké srovnávací základny z ledna 2007, kdy zejména s ohledem na velmi příznivé klimatické podmínky byl zaznamenán růst stavební produkce o 29,1 %.

Růstová dynamika HDP mírně pod 5,0 % vyplývá kromě predikce MPSV také z makroekonomického očekávání MF ČR (obě instituce očekávají meziroční zvýšení HDP ve stálých cenách ve výši 4,7 %). Dle těchto odhadů nejvýrazněji ovlivní vývoj této položky snížená intenzita růstu spotřeby domácností. Rizikem zahraničního obchodu bude další zhodnocování české koruny a růst cen ropy. Tvorba hrubého kapitálu poroste meziročně obdobným tempem jako v roce 2007 o cca 9,2 %.

Růst ekonomiky založený na vysokém meziročním růstu investic v posledních dvou letech bude i nadále vytvářet nová pracovní místa, a to především v oblasti průmyslu a stavebnictví. Na druhé straně nedostatek pracovní síly může růst zaměstnanosti zpomalit. V návaznosti na vývoj ekonomiky a různé formy podpory zaměstnanosti očekáváme růst zaměstnanosti i v roce 2008. **Očekáváme meziroční růst zaměstnanosti v intervalu 1,4 % až 1,8 %.**

Situace na trhu práce v roce 2008 zatím potvrzuje vysoké tempo poklesu nezaměstnanosti. Meziroční rozdíly počtu evidovaných uchazečů o zaměstnání se v prvních měsících roku pohybují mezi 65 – 100 tisíci (průměr v roce 2007 činil 82 tisíc) a míra nezaměstnanosti je meziročně nižší o 1,7 – 1,8 p.b. (v roce 2007

postupný nárůst meziročních rozdílů z 1,3 p.b. v lednu po 1,7 p.b. v prosinci). Obvyklý nárůst nezaměstnanosti v lednu byl minimální (míra registrované nezaměstnanosti vzrostla proti konci roku pouze o 0,1 p.b.), pokles nezaměstnanosti v únoru větší, než se očekával (míra nezaměstnanosti proti lednu poklesla o 0,2 p.b.), v březnu dále míra nezaměstnanosti klesla o obvyklých 0,3 p.b.

Počet osob, které nově přišly do evidence v prvních 3 měsících roku 2008 byl ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku nižší přibližně o 16 tisíc. Negativní skutečností ale je, že o 16 tisíc je nižší i počet z evidence vyřazených i počet těch uchazečů o zaměstnání, kteří se po odchodu z evidence úřadů práce prokazatelně zaměstnali. Rychlejšímu poklesu nezaměstnanosti brání její strukturální charakter – nesoulad mezi požadavky zaměstnavatelů (zejména z hlediska oboru vzdělání a praxe) a nabídkou práce. Přitom počet volných pracovních míst dosahuje v posledních měsících rekordních hodnot 140 – 150 tisíc, ke konci března 2008 registrovaly úřady práce těchto míst více než 151 tisíc.

Z dlouhodobého pohledu lze s klesajícím trendem míry nezaměstnanosti (viditelným od 2. pololetí 2004) počítat i nadále. **Míra nezaměstnanosti bude klesat mírnějším tempem**, v roce 2008 meziročně přibližně o **1,2 – 1,4 p.b.** Hodnota míry nezaměstnanosti **by mohla ke konci roku 2008 poklesnout k hodnotě 5 %**. Důvodem pro mírnější pokles nezaměstnanosti je zvyšování podílu obtížně umístitelných uchazečů v evidenci ÚP, t.j. osob s kumulací různých handicapů z pohledu trhu práce (zdravotně postižení, bez kvalifikace či s nízkou, resp. nevhodnou kvalifikací, z pohledu zaměstnavatelů). Rovněž bude záležet na vlivu provedených změn v podmínkách sociálních systémů, jak budou využity projekty a programy na podporu zaměstnanosti a rekvalifikace, financované ze státního rozpočtu nebo z Evropského sociálního fondu.

Metodické poznámky

Zaměstnanost

MPSV pro hodnocení vývoje na trhu práce využívá pro oblast zaměstnanosti údaje ČSÚ především z Výběrových šetření pracovních sil (VŠPS).

Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)

Předmětem šetření ve VŠPS jsou domácnosti bydlící v náhodně vybraných bytech. Šetření podléhají všechny osoby obvykle bydlící ve vybraném bytě, přičemž není rozhodující a není ani sledováno, mají-li zde pobyt trvalý, přechodný, dlouhodobý nebo nehlášený. U osob mladších než 15 let se sledují jen základní údaje týkající se vztahu k osobě v čele domácnosti, věku, pohlaví, národnosti a státní příslušnosti. Za osoby starší 15-ti let se vyplňují další otázky, které popisují jejich uplatnění na trhu práce. Šetření se nevztahuje na osoby bydlící dlouhodobě v hromadných ubytovacích zařízeních. Z toho důvodu jsou údaje za určité skupiny obyvatelstva, zejména za cizí státní příslušníky žijící a pracující na území republiky, k dispozici v omezené míře. Podle doporučení Eurostatu lze údaje za tyto osoby získat buď z administrativních zdrojů nebo zvláštním šetřením organizovaným zásadně mimo rámec VŠPS.

Zaměstnaní jsou všechny osoby 15-ti leté a starší, které během referenčního týdne příslušely do kategorie placení zaměstnaní nebo zaměstnaní ve vlastním podniku. Pro účely zjišťování je pojem práce interpretován jako práce **alespoň po dobu jedné hodiny** v referenčním týdnu. Za zaměstnané jsou považováni i **učni**, kteří dostávají mzdu, plat nebo odměnu podle stejného principu jako jiné osoby. Obdobně **studenti**, osoby **pobírající důchod**, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami, **kteří** však v referenčním období **byli navíc v zaměstnání, jsou také považováni za zaměstnané**. Do skupiny zaměstnaných naopak nejsou automaticky zahrnovány osoby na rodičovské dovolené, jejichž postavení má podle metodiky Mezinárodní organizace práce (ILO) odlišný charakter.

Nezaměstnanost

Pro nezaměstnanost MPSV využívá údaje ČSÚ z VŠPS a statistiky MPSV z administrativních dat úřadů práce.

Rozdíly v metodě zjišťování údajů o počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání po linii úřadů práce a zjišťování počtu nezaměstnaných podle výsledků VŠPS:

Velikost souboru

- MPSV - úplná evidence registrovaných uchazečů o zaměstnání.
- ČSÚ VŠPS - výběrový soubor zahrnuje osoby bydlící v 0,6 % všech trvale obydlených bytů ČR (jedná se o více než 54 tisíc 15+ letých). Všechny údaje z výběrového souboru jsou převáženy na věkovou strukturu obyvatelstva podle demografické projekce středních čtvrtletních stavů pro výběrové šetření pracovních sil.

Způsob zjišťování

- MPSV - podmínky registrace a vyřazování uchazečů o zaměstnání jsou spolu s definicí uchazeče o zaměstnání stanoveny zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů. O zprostředkování se občan uchází u toho úřadu práce, v jehož správním obvodu má bydliště.

- ČSÚ VŠPS - dobrovolné anonymní zjišťování za osoby obvykle bydlící (nikoliv trvale bydlící) ve vybraných bytech. Shodně s metodikou EUROSTATu nejsou zjišťovány údaje za osoby bydlící mimo byty, tedy ani za osoby bydlící v hromadných ubytovacích zařízeních.

Obsah ukazatelů

- MPSV - uchazeč je podrobně vymezen zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Uchazečem o zaměstnání může podle § 25 být (pokud zákon nestanoví jinak) pouze fyzická osoba, která např. není v pracovním nebo obdobném vztahu, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost ani se nepřipravuje soustavně pro povolání a osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce. Uchazeč o zaměstnání je mimo jiné z evidence vyřazen, jestliže bez vážných důvodů odmítne nastoupit do vhodného zaměstnání nebo úmyslně maří součinnost s úřadem práce při zprostředkování zaměstnání. Samozřejmě evidence na úřadů práce je ukončena nástupem do zaměstnání nebo k přípravě na povolání. Ukončit evidenci lze i na základě vlastní žádosti uchazeče. Zákon tedy nevyklučuje, aby byli uchazeči o zaměstnání např. dočasně práceneschopní lidé, osoby na další rodičovské dovolené, nebo ti, jimž byl přiznán starobní důchod (podrobněji viz § 25 až §31 zákona o zaměstnanosti).

MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO zavedlo ukazatel tzv. **dosažitelní uchazeči**. Jedná se o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za dosažitelné se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazeni na rekvalifikační kurzy nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytována podpora v nezaměstnanosti po dobu mateřské dovolené.

- ČSÚ VŠPS - nezaměstnaní jsou podle metodiky ILO a metodiky EUROSTATu všechny osoby 15-ti leté a starší, které ve sledovaném období (referenčním týdnem) souběžně splňovaly tři nutné podmínky:
 - nebyly zaměstnané,
 - hledaly aktivně práci,
 - byly připraveny k nástupu do práce, t.j., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo zaměstnání ve vlastním podniku.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Jedinou výjimkou je skupina osob, které práci nehledají, protože ji již našly a jsou schopny nástupu do 14 dnů. Tyto osoby jsou podle definice EUROSTATu zařazeny rovněž mezi nezaměstnané.

Jestliže do konce roku 1997 převyšoval počet nezaměstnaných vymezených podle mezinárodní definice počet registrovaných uchazečů na ÚP a od roku 2000 do 3. čtvrtletí roku 2001 byl rozdíl mezi oběma ukazateli minimální, tak od 4. čtvrtletí 2001 a zejména v průběhu roku 2002 počet registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce výrazně převyšoval počet nezaměstnaných zjišťovaných ve výběrovém šetření statistiky podle ILO (133,4 tisíc). Ve 4. čtvrtletí 2007 činil počet

registrovaných uchazečů o zaměstnání 350,1 tisíc osob, z toho 323,1 dosažitelných uchazečů. Srovnatelný ukazatel zjištěný VŠPS (počet registrovaných uchazečů) se tedy lišil o 79,9 tisíc, resp. 52,8 tisíc.

Rozdíly jsou jednak v jiném způsobu zjišťování po obou liniích, odlišném metodickém vymezení registrovaných uchazečů o zaměstnání a nezaměstnaných podle mezinárodní definice ILO a v tzv. nevýběrové chybě, která je průvodním znakem prakticky všech statistických zjišťování u domácností. Je nutné zdůraznit diferenci mezi pojmem registrovaný uchazeč o zaměstnání a nezaměstnaným podle mezinárodní definice ILO. Zatímco registrovaný uchazeč o zaměstnání je vždy definován národní legislativou, nezaměstnaný podle definice ILO je vymezen jasnými kritérii, která umožňují mezinárodní srovnatelnost výše zjištěných výsledků šetření. Vazba mezi oběma ukazateli není bezprostřední. Na jedné straně se vyskytují případy nezaměstnaných, kteří nejsou evidováni na úřadech práce a na druhé straně značná část registrovaných uchazečů o zaměstnání nesplňuje podmínky dané mezinárodní definicí.

Zásadní diference mezi oběma zdroji je v absolutní hodnotě počtu registrovaných uchazečů o zaměstnání a počtu nezaměstnaných. Projevu se několik faktorů:

1. Od roku 2002 byl plně **harmonizován dotazník VŠPS se standardem Eurostatu včetně pořadí otázek** kladených respondentovi. Prioritou je dotaz na **ekonomickou aktivitu respondentů v referenčním týdnu**. Jestliže respondent uvedl, že v tomto týdnu **pracoval alespoň 1 hodinu, je striktně podle metodiky ILO klasifikován jako osoba v zaměstnání**. Proti předcházející praxi, kdy byly osoby přednostně dotazovány na obvyklé ekonomické postavení v delším časovém období, současná úprava opravňuje k předpokladu, že kladná odpověď na zaměstnání v referenčním týdnu výrazně ovlivňuje následné odpovědi na otázky o obvyklém ekonomickém postavení a především o jejich registraci na úřadech práce. V současné době je zřejmá shodná tendence ve vývoji obou měř nezaměstnanosti. ČSÚ nemá možnost vzhledem k nutnosti dodržení anonymity a dobrovolnosti účasti ve výběrovém šetření porovnávat zjištěné údaje s jinými zdroji, např. s evidencí ÚP. Z vývoje diference mezi počty registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce a počtu těchto uchazečů zjištěného ve výběrovém šetření lze usuzovat, že vliv obsahové změny dotazníku se projevil ve snížení počtu nezaměstnaných ve VŠPS v rozmezí 30-50 tis. osob.
2. Relativně vyšší **míra neodpovědí** je způsobena vysokým podílem prázdných bytů ve výběrovém souboru a hlavně kategorickým odmítnutím spolupráce. Na základě struktury odmítnutých odpovědí při opakovaných návštěvách je třeba předpokládat, že sociální skladba domácností, které nechtěly spolupracovat, se částečně liší od sociální struktury vyšetřených domácností a je v nich nadprůměrně zastoupena skupina nezaměstnaných, kteří odmítají komunikovat v rámci výběrového šetření.

Rozdíly údajů o nezaměstnanosti mezi oběma zdroji jsou obvyklé. Z porovnání s členskými a ostatními kandidátskými zeměmi EU vyplývá, že diference mezi obecnou mírou nezaměstnanosti z VŠPS a registrovanou mírou nezaměstnanosti v ČR je nižší než ve většině těchto zemí. Rozdíl mezi obecnou mírou nezaměstnanosti a mírou registrované nezaměstnanosti je v řadě zemí značný a lze z toho usuzovat, že oboustranné statistické odchýlení je důsledkem především odlišností v legislativě a míře aktivní politiky zaměstnanosti a dalších oblastí sociální

politiky jednotlivých zemí. Přitom je třeba poznamenat, že některé členské země EU obě míry nezaměstnanosti oficiálně nepublikují.

V rámci úplné harmonizace národního dotazníku VŠPS se standardem EU jsou od roku 2002 zjišťovány údaje i za osoby, které nejsou registrovány na úřadech práce, aktivně práci nehledají, nesplňují tedy podmínky ILO pro nezaměstnané, ale přitom by chtěly pracovat. Tyto osoby představují potenciální rezervu pracovních sil. Ve 4. čtvrtletí 2007 činil jejich počet 197,8 tisíc.

Základem pro rozhodování v oblasti nezaměstnanosti je zásadně úplná evidence úřadů práce. Výběrové šetření pracovních sil, které je pro členské země EU závazné, tyto administrativní údaje doplňuje a poskytuje mezinárodně srovnatelné ukazatele v požadovaném rozsahu a frekvenci.

MPSV ve snaze maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO **změnilo** počínaje měsícem červencem 2004 **metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti**.

Definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti:

$$\frac{\text{dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP}}{\text{pracovní síla}} * 100$$

Čítatel: přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce.

Jmenovatel: pracovní síla, tj. počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrových šetření pracovních sil - VŠPS (klouzávy průměr posledních čtyř čtvrtletí) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných ÚP (klouzávy průměr posledních 12-ti měsíců) a cizinců s platným živnostenským oprávněním (klouzávy průměr za poslední 4 čtvrtletí) + přesná evidence registrovaných - dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU(EHP), vedená úřady práce podle bydliště uchazeče (klouzávy průměr posledních 12-ti měsíců).

Seznam použitých zkratk:

APZ	aktivní politika zaměstnanosti
ČSÚ	Český statistický úřad
D	Dělníci
EA	ekonomická aktivita
ECB	Evropská centrální banka
EHP	Evropský hospodářský prostor
ESF	Evropský sociální fond
ESZ	Evropská strategie zaměstnanosti
EU	Evropská unie
EURES	Evropské služby zaměstnanosti
EUROSTAT	Statistický úřad Evropského společenství
HDP	hrubý domácí produkt
HK	Hospodářská komora
HPH	hrubá přidaná hodnota
HP	hmotná podpora
HZ	hmotné zabezpečení
CHPD	chráněné pracovní dílna
CHPM	chráněné pracovní místo
ILO	Mezinárodní organizace práce
IPS	informačně poradenské středisko
JPD 3	Jednotný programový dokument pro cíl 3 regionu NUTS2 hlavní město Prahu
KZAM	Klasifikace zaměstnání
LFS	Labour Force Survey (VŠPS – Výběrové šetření pracovních sil)
MEA	míra ekonomické aktivity
MN	míra nezaměstnanosti
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	Malé a střední podnikání
MZ	míra zaměstnanosti
NH	národní hospodářství
NPR	Národní program reforem
NUTS2	Nomenklatura územních statistických jednotek - pro potřeby regionální politiky EU
NUTS3	Nomenklatura územních statistických jednotek, úroveň kraj
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OKEČ	Odvětвовá klasifikace ekonomických činností
OP RLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
OU	odborné učiliště
OZP	osoba se zdravotním postižením
p.b.	procentní bod
PM	pracovní místo
PÚP	úřad práce pověřený krajskou koordinací politiky zaměstnanosti
PvN	podpora v nezaměstnanosti
SOU	střední odborné učiliště
SSZ	Správa služeb zaměstnanosti
SÚPM	společensky účelná pracovní místa
THP	technicko hospodářští pracovníci
TZP	těžké zdravotní postižení
U	učiliště
ÚP	úřad(y) práce

ÚSO	úplné střední odborné (vzdělání)
VPM	volné pracovní místo
VPP	veřejně prospěšné práce
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil (LFS - Labour Force Survey)